„Un roman mai bun decât *Măsurarea lumii*."
Arnon Grunberg

Raftul Denisei

Daniel Kehlmann

Eu și Kaminski

roman

HUMANITAS fiction

DANIEL KEHLMANN

Eu și Kaminski

Ich und Kaminski

Traducere din germană și note de

CORINA BERNIC

Carte apărută cu sprijinul Goethe-Institut, care este finanțat de Ministerul German al Afacerilor Externe.

HUMANITAS
2009

Cuprins

I

II

III

IV

V

VI

VII

VIII

IX

X

XI

XII

XIII

Pentru Helena

„Sunt, într-adevăr, o ființă deosebită. Nu sunt eu oare admirat oriunde mă duc? Nu-i așa că cele mai strălucite minți îmi acordă deosebită atenție? Am un suflet nobil care deseori iese la iveală, am un important bagaj de cunoștințe, o mulțime de idei, un umor original și un mod de exprimare ieșit din comun; în plus, cred că dețin și o uimitoare cunoaștere a naturii umane.”

James Boswell, *Jurnal,* 29 decembrie 1764

I

M-am trezit când conductorul a început să bată la ușa compartimentului. Cică e puțin trecut de șase și că într-o jumătate de oră ajungem la destinație. Dacă am auzit ce-a spus? Da, am mormăit eu, da. M-am ridicat cu greu în picioare. Fiind singur în compartiment, mă întinsesem pe trei locuri, dar spatele tot mă durea, iar gâtul îmi înțepenise. În visele mele se amestecaseră cu încăpățânare zgomotele trenului, vocile de pe coridor și anunțurile despre gările prin care treceam; la un moment dat, cineva care tușea a deschis larg ușa compartimentului meu și a trebuit să mă ridic să o închid la loc. M-am frecat la ochi și m-am uitat pe fereastră: ploua. Mi-am pus pantofii în picioare, mi-am luat din geamantan vechiul aparat de ras și am ieșit căscând din compartiment.

Din oglinda toaletei din tren mă privea o figură palidă cu părul vâlvoi și cu obrajii brăzdați de modelul tapițeriei de pe scaune. Am încercat zadarnic să pornesc aparatul de ras. Am deschis ușa, l-am văzut pe controlor în capătul celălalt al vagonului și i-am strigat că am nevoie de ajutor.

A venit privindu-mă cu un zâmbet șters. Aparatul de ras, i-am spus, nu funcționează, probabil că nu e curent. Cum să nu fie curent? a răspuns el. Păi, nu este, i-am replicat. Ba este, a răspuns. Ba nu! A ridicat din umeri, poate că o fi ceva pe la fire, oricum, n-are ce face. Păi, ăsta este cel mai simplu lucru pe care i-l poți cere unui controlor de tren! Nu controlor, însoțitor de tren, a ripostat el. I-am spus că mi-e indiferent. M-a întrebat ce vreau să spun cu asta. Adică mi-e indiferent cum e denumită această meserie inutilă. Mi-a răspuns că nu-mi permite să-l jignesc și să am grijă, că-mi arde una peste bot. N-are decât să încerce, i-am întors-o, eu oricum voi face o plângere și i-am cerut să-mi spună numele lui. Nici nu se gândește, mi-a întors-o, iar eu oricum put și, una peste alta, mai am și un început de chelie. Apoi mi-a întors spatele și s-a îndepărtat bombănindu-mă.

Am închis la loc ușa toaletei și m-am privit îngrijorat în oglindă. Desigur că nu aveam niciun început de

chelie; cum o fi ajuns maimuțoiul la o asemenea idee… M-am spălat pe față, m-am întors în compartiment și mi-am pus geaca pe mine. Afară începeau să se vadă din ce în ce mai multe întretăieri de linii, de fire electrice și, în curând, a apărut și peronul: panouri publicitare, cabine telefonice, oameni cu bagaje. Trenul a frânat și a oprit.

Am început să-mi fac drum pe coridor, spre ieșire. Un bărbat m-a înghiontit, iar eu l-am împins într-o parte. Controlorul stătea pe peron, iar eu i-am întins geamantanul. El mi l-a luat din mână, m-a privit, a zâmbit și i-a dat drumul cu zgomot pe peron. „Mă scuzați!” mi-a spus el rânjind. Am coborât, mi-am luat geamantanul și am plecat.

L-am întrebat pe un bărbat în uniformă de unde aș putea lua legătura. S-a uitat lung la mine, apoi și-a deschis o cărțulie ferfeniță, și-a muiat arătătorul în gură și a început s-o răsfoiască.

— N-aveți calculatoare?

M-a privit întrebător.

— Nu-i nimic, i-am răspuns, continuați.

El a tot răsfoit, a oftat și iarăși a răsfoit.

— ICE la șase treizeci și cinci, linia opt. Apoi schimbați la…

Am luat-o rapid din loc, n-aveam deloc timp de pălăvrăgeala lui. Mergeam greu, nefiind obișnuit să mă trezesc atât de devreme. Trenul meu era tras la linia opt, am urcat, am intrat în vagon, am împins o tipă grasă într-o parte, mi-am făcut loc spre singurul loc liber de la fereastră și m-am trântit în scaun. Câteva minute mai târziu trenul a ieșit din gară.

În fața mea stătea un domn ciolănos cu cravată. Am dat din cap, el mi-a întors salutul, după care s-a uitat în altă parte. Mi-am deschis geamantanul, mi-am scos carnețelul și l-am pus pe măsuța îngustă dintre noi. Era cât pe ce să-i dau jos cartea, numai că tipul a prins-o la timp. Trebuia să mă grăbesc, articolul ar fi trebuit să fie gata de trei zile.

Hans Bahring, am scris, *a mai adăugat așadar multelor…* Ba, nu!… *numeroaselor sale încercări de a ne plictisi de moarte cu articole prost documentate despre viața unor importante,* nu, *marcante,* nici asta, *încă una. Să spunem despre proaspăt apăruta sa*

biografie a artistului, nu, *pictorului Georges Braque că este nereușită ar însemna probabil să facem o prea mare onoare unei cărți care…*

Mi-am dus creionul la buze. Acum trebuia să găsesc cuvântul potrivit. Mi-am imaginat fața lui Bahring la citirea articolului meu, dar tot nu mi-a venit nimic în minte. Îmi făcea chiar mai puțină plăcere decât aș fi crezut.

Poate că eram pur și simplu obosit. Mi-am frecat bărbia și am simțit barba abia mijită. Trebuia neapărat să mă bărbieresc. Am pus creionul deoparte și mi-am sprijinit capul de geam. A început să plouă. Picăturile loveau geamul și curgeau apoi în direcția opusă celei de mers. Am clipit, ploaia s-a întețit, iar stropii au părut că, la izbirea de geam, se transformă în figuri umane, ochi, guri. Am închis ochii și am ațipit ascultând foșnetul ploii: câteva secunde n-am știut unde mă aflu. Era ca și cum aș fi plutit într-un spațiu larg și vid. Am deschis ochii: pe geam se derula un film acvatic, copacii se încovoiau în bătaia ploii. Am închis carnețelul și l-am pus înapoi în geamantan. Am băgat atunci de seamă ce citea bărbatul din fața mea: *Ultimii ani din viața lui Picasso* de Hans Bahring. Nu mi-a plăcut deloc. De parcă insul și-ar fi bătut joc de mine.

— Urâtă vreme, am spus.

A ridicat ochii pentru un moment.

— Nu-i tocmai bună, nu? am spus eu arătând spre carte.

— Mie mi se pare interesantă, a răspuns el.

— Asta pentru că nu sunteți specialist în acest domeniu.

— Așa o fi, a răspuns și a întors o pagină.

Mi-am sprijinit capul de spetează, încă mă mai durea spatele din cauza nopții petrecute în tren. Mi-am scos țigările. Ploaia s-a mai domolit și din ceață au început să apară primii munți. Am dus pachetul la gură și am scos o țigară cu buzele. Când am scăpărat bricheta mi-a apărut pe loc în minte tabloul *Natură moartă cu foc și oglindă* al lui Kaminski: un amestec convulsiv de tonuri luminoase din care, de parcă ar fi vrut să transceandă pânza, țâșnește o flacără puternică. În ce an o fi fost făcut? Nu știam. Trebuia să mă pregătesc mai bine.

— Acesta este un vagon de nefumători.

— Vă rog?

Fără să mă privească, bărbatul a arătat cu degetul spre tăblița de la fereastră.

— Câteva fumuri doar.

— Acesta este un vagon de nefumători, a repetat.

Am aruncat țigara pe jos și am strivit-o, de furie am scrâșnit din dinți. Foarte bine, dacă domnul dorește, nu mai vorbesc cu el. Am scos *Însemnări despre Kaminski* a lui Komenew, o ediție de buzunar tipărită precar și plină de note de subsol. Nu mai ploua, iar prin crăpăturile dintre nori se vedea cerul albastru. Eram încă foarte obosit. De dormit nu mai puteam dormi, în curând trebuia să cobor.

La scurt timp, mă împleticeam prin hala gării, cu o țigară în colțul gurii și cu o cană de cafea aburindă în mână. La toaletă am băgat aparatul de ras în priză, tot nu funcționa. Prin urmare, nici aici nu era curent. În fața unei librării era un stand cu cărți de buzunar: *Rembrandt* a lui Bahring, *Picasso* a lui Bahring și, desigur, un teanc de volume în ediție cartonată *Georges Braque sau Descoperirea cubului.* Dintr-o farmacie mi-am luat două aparate de ras de unică folosință și un tub de spumă de ras. Trenul regional era aproape gol; m-am cufundat în fotoliile moi și am închis ochii.

Când m-am trezit, în fața mea stătea o tânără roșcată cu buze pline și mâini mici. Am privit-o, ea s-a făcut că nu observă. Când ne-am intersectat privirile, i-am zâmbit. M-am uitat pe geam, dar și-a trecut rapid mâna prin păr, nereușind să își ascundă nervozitatea. Am privit-o, iar ea a zâmbit. Câteva minute mai târziu s-a ridicat în picioare, și-a luat poșeta și a ieșit din compartiment.

O proastă, mi-am spus. Probabil că acum așteaptă în vagonul-restaurant, puțin îmi pasă, n-am niciun chef să mă ridic. Se făcuse umezeală: perdeaua de ploaie ba aducea munții mai aproape, ba îi ascundea în depărtare, de creste atârnau nori scămoșați, sate se scurgeau cu repeziciune prin fața ferestrei, biserici, cimitire, fabrici, o motocicletă urca pieptiș pe un drum de țară. Apoi iarăși văi, păduri, văi; bărbați în salopete întindeau catran aburind pe o stradă. Trenul a oprit, eu am coborât.

Un singur peron, o copertină rotundă, o clădire măruntă cu obloane, un cantonier mustăcios. L-am întrebat de trenul meu, mi-a răspuns ceva, dar nu i-am înțeles dialectul. L-am mai întrebat încă o dată, mi-a răspuns iarăși și ne-am privit amândoi neajutorați. M-a dus apoi la panoul cu plecări. Desigur că pierdusem trenul, următorul avea să vină abia peste o oră.

În restaurantul gării eram unicul client., Acolo sus? Mai e ceva drum de făcut până acolo", mi-a spus patroana. „Îmi voi petrece cumva acolo sus concediul?"

— Ba dimpotrivă, am răspuns. Mă duc la Manuel Kaminski.

— Vremea nu e tocmai potrivită, a răspuns ea, dar câteva zile frumoase voi prinde totuși. Asta poate să-mi promită.

— La Manuel Kaminski, am repetat. Manuel Kaminski!

— N-o cunosc, a răspuns. Poate că nu-i de prin părțile astea.

I-am răspuns că el locuiește aici de douăzeci și cinci de ani.

Deci nu e de prin partea locului. A știut ea. Ușa bucătăriei s-a deschis și un bărbat gras a ieșit și mi-a pus pe masă o supă sticlind de grăsime. M-am uitat la farfurie cu o oarecare nesiguranță, am luat câteva înghițituri și i-am spus patroanei că locul este minunat. A zâmbit cu mândrie. La țară, în mijlocul naturii, chiar și aici, la gară. Departe de toate, printre oameni simpli.

M-a întrebat ce vreau să zic.

Adică nu printre intelectuali, i-am explicat. Nu printre figuranți artificiali cu facultate. Ci printre oameni care iubesc animalele, pământul, munții. Oameni care se culcă devreme și se trezesc cu noaptea-n cap. Care trăiesc fără să gândească!

M-a privit încruntată și a ieșit; am pus pe masă exact cât a costat supa. M-am bărbierit în toaleta perfect curată a restaurantului: niciodată nu m-am priceput la asta, spuma s-a amestecat cu sânge, iar când m-am clătit, fața roșie și golașă s-a umplut de dungi întunecate. Chelie! De neînțeles cum a putut individul acela să-mi spună așa ceva! Am dat din cap, imaginea din oglindă a făcut la fel.

Trenul era foarte scurt. În spatele micii locomotive nu erau decât două vagoane, banchetele erau de lemn și nicăieri nu găseai vreun loc pentru bagaje. Înăuntru nu erau decât doi bărbați în salopete și o bătrână. Ea m-a privit lung, a spus ceva de neînțeles, bărbații au râs și trenul s-a urnit din loc.

Urcușul era foarte abrupt. Forța gravitației mă tot împingea în bancheta de lemn, când trenul a luat o curbă, mi-a căzut geamantanul, unul dintre cei doi bărbați a râs, iar eu i-am aruncat o privire mânioasă. Încă o curbă. Și încă una. M-a luat amețeala. Lângă noi se deschidea prăpastia: un perete abrupt podidit de scaieți ciudați și de conifere cățărătoare. Am trecut printr-un tunel, hăul a apărut în dreapta noastră, încă un tunel și hăul s-a întors în dreapta. Mirosea a balegă de vacă. O presiune surdă a început să-mi apese timpanele, am înghițit scurt și a dispărut ca să revină după câteva minute și să rămână. Deja nu se mai vedeau nicăieri copaci, doar pășuni alpine și crestele munților de dincolo de versant. La altă curbă trenul a frânat și geamantanul a căzut pentru ultima oară.

Am coborât și mi-am aprins o țigară. Senzația de amețeală a început să se risipească. În spatele gării era șoseaua comunală, dincolo de ea o clădire cu două etaje, cu o ușă de lemn arsă de soare și obloanele în lături: *Pensiunea Schönblick, mic dejun, mâncare gustoasă.* De la o fereastră mă privea posomorât un cap de cerb. Asta e, aici făcusem rezervarea, în altă parte ar fi fost prea scump.

La recepție am dat peste un munte de femeie cu părul prins în coc. A vorbit rar, dându-și silința să se facă înțeleasă, cu toate astea a trebuit să mă concentrez ca să mă dumiresc ce zicea. Un câine flocos adulmeca podeaua. „Duceți-mi bagajul în cameră”, am spus. „Mai am nevoie de o pernă în plus, încă o pătură și hârtie! Multă hârtie. Cum ajung la Kaminski?”

Și-a pus mâinile umflate pe tejghea și m-a privit. Câinele a găsit ceva pe jos și a început să molfăie zgomotos.

— Mă așteaptă, am spus. Nu sunt turist. Sunt biograful lui.

A părut că se gândește o vreme. Câinele și-a lipit botul de pantoful meu. Am rezistat dorinței de a-i arde

un șut.

— De aici, din spatele casei, a răspuns ea, pe drum în sus. O jumătate de oră, casa cu turn. Hugo!

După o scurtă ezitare am ajuns să înțeleg că ultimul cuvânt îi fusese adresat câinelui.

— Vin des oameni aici să întrebe de el?

— Cine?

— Nu știu. Turiști. Admiratori. Oricine.

A ridicat din umeri.

— Știți cine este acest om?

A tăcut. Hugo a grohăit și a scuipat ceva; m-am forțat să nu mă uit la el. Un tractor a trecut prin fața ferestrei. I-am mulțumit femeii și am ieșit.

Drumul începea să urce din spatele pieței principale, cotea de două ori prin spatele acoperișurilor și brăzda apoi un teren cu prundiș. Am tras adânc aer în piept și am pornit la drum.

A fost mai rău decât m-am așteptat. Deja după câțiva pași cămașa a început să mi se lipească de spate. Din pământ venea aer cald, soarele ardea, fruntea mi se umpluse de sudoare. Când m-am oprit, gâfâind din greu, nu lăsasem în urma mea decât cele două serpentine.

Mi-am scos haina și mi-am pus-o pe umăr. A căzut și am încercat atunci să mi-o leg la brâu. Mi-am șters ochii de picăturile de sudoare. Am mai urcat două serpentine și a trebuit să fac o pauză.

M-am așezat pe jos. Bâzâitul unui țânțar din ce în ce mai tare, mai acut s-a oprit brusc undeva pe lângă capul meu. Câteva secunde mai târziu a început să mă mănânce un obraz. Umezeala ierbii mi-a trecut prin stofa pantalonilor. M-am ridicat.

Trebuia să-mi potrivesc pașii după respirație. N-am reușit, a trebuit să mă opresc din ce în ce mai des și, în scurt timp, eram ud leoarcă, răsuflăm sacadat și greu și părul mi se lipise de față. Am auzit un huruit, am sărit speriat într-o parte și un tractor a trecut pe lângă mine. Bărbatul din tractor m-a privit cu indiferență, capul i se zguduia odată cu huruielile motorului.

— Mă luați și pe mine? am strigat.

Nu mi-a dat nicio atenție. Am încercat să fug după el, a fost cât pe ce să mă urc în tractor, dar am căzut, n-am mai reușit să-l prind și am rămas uitându-mă cum se îndepărtează, cum se micșorează din ce în ce mai mult

și dispare după o serpentină. Mirosul de motorină a persistat o vreme în aer.

După o jumătate de oră eram deja acolo sus, gâfâind, și mă țineam de un țăruș de lemn. Când m-am întors, a părut că adâncul prăpastiei se contopește cu înălțimea cerului, totul a început să se învârtească. M-am agățat de țăruș și am așteptat să-mi dispară amețeala. În jur erau smocuri de iarbă și prundiș, în fața mea drumul o lua ușor în jos. L-am urmat agale și, după zece minute, m-a adus într-o vale deschisă spre sud, cu trei case, o parcare și un drum asfaltat care ducea în jos.

Chiar așa: o stradă largă, asfaltată! Făcusem un ocol teribil, aș fi putut ajunge acolo, sus, și cu un taxi. M-am gândit la recepționeră: o să-i arăt eu ei! Am numărat nouă mașini parcate. Pe prima ușă era scris *Clure,* pe a doua *Dr. Grünzel,* pe a treia *Kaminski.* Am stat o vreme și m-am uitat la tăblia cu numele. Trebuia să mă obișnuiesc cu gândul că acolo locuia, într-adevăr, el.

Casa lui era mare și urâtă: două etaje și un turn ascuțit într-o imitație grosolană de Jugendstil. În fața porții era parcat un BMW gri; l-am privit cu invidie, aș fi vrut să conduc și eu o astfel de mașină. Mi-am trecut mâna prin păr, mi-am pus haina și am pipăit cu degetele pișcătura de țânțar de pe obraz. Soarele începuse deja să apună și umbra mea se alungea peste gazon. Am sunat.

II

S-au auzit pași, o cheie răsucindu-se în broască, apoi ușa s-a deschis și o femeie cu un şorţ murdar a început să mă cântărească din priviri. I-am spus numele meu, ea a dat din cap și a închis ușa.

Tocmai când voiam să mai sun o dată, ușa s-a deschis și în prag a apărut altă femeie la vreo patruzeci de ani, înaltă, uscățivă, brunetă și cu ochi mici, parcă de asiatică. I-am spus cum mă cheamă, iar ea a dat scurt din mână, făcându-mi semn să intru.

— Vă așteptam abia poimâine!

— Am reușit să ajung mai devreme.

Am urmat-o pe un coridor nemobilat, la capătul căruia era o ușă deschisă; de acolo se auzeau o grămadă de voci.

— Sper că nu vă deranjez.

Am tăcut apoi, dându-i timp să nege deranjul, dar n-a făcut-o.

— Ați fi putut să-mi spuneți de stradă! Am ajuns aici urcând pe drumul forestier, aș fi putut să cad. Sunteți fiica lui?

— Miriam Kaminski, a răspuns rece și a deschis cealaltă ușă. Așteptați, vă rog!

Am intrat. O canapea și două scaune, un radio pe pervazul ferestrei. Pe perete atârna un tablou în ulei reprezentând un peisaj deluros în amurg; probabil din perioada de mijloc a lui Kaminski. Deasupra căminului peretele se făcuse cenușiu, ici, colo din tavan atârnau fire de praf mișcate de un curent de aer greu de sesizat. Am vrut să mă așez, dar chiar în acel moment au intrat în cameră Miriam și, l-am recunoscut pe loc, tatăl ei.

N-aș fi crezut că e atât de mic de statură, atât de pipernicit și diform în comparație cu figura aceea suplă din pozele vechi. Purta un pulover și avea ochelari negri opaci, ținea o mână pe brațul lui Miriam și cu cealaltă se sprijinea într-un baston alb. Avea pielea arsă de soare și ridată, obrajii îi erau căzuți, mâinile păreau neobișnuit de mari, iar părul era vâlvoi. Purta niște pantaloni vechi de stofă și adidași, iar șireturile dezlegate ale adidasului drept atârnau pe jos. Miriam l-a condus spre scaun, el a

pipăit brațele scaunului și s-a așezat. Ea a rămas în picioare și m-a privit cu atenție.

— Vă numiți Zöllner, a spus el.

Am ezitat, nu sunase a întrebare și am avut nevoie de un moment să îmi depășesc timiditatea care mă copleșise fără rost. Am întins mâna, dar, întâlnind privirea lui Miriam, am retras-o rapid; era, desigur, o greșeală stupidă! Mi-am dres glasul.

— Sebastian Zöllner.

— Iar noi vă așteptam.

Asta a fost cumva o întrebare?

— Dacă nu aveți nimic împotrivă, am răspuns eu, putem începe chiar acum. Am pregătit tot ce era de pregătit.

De fapt, eu fusesem aproape două săptămâni pe drum. Nu acordasem atenție fiecărui amănunt.

— Veți fi uimit când veți vedea câte vechi cunoștințe am găsit.

— Pregătiri…! a repetat el. Cunoștințe.

M-a cuprins o oarecare neliniște. Înțelegea el oare ce-i spusesem? Maxilarele i se mișcau, a aplecat capul într-o parte și a părut, dar desigur că m-am înșelat, că se uită la tabloul de pe peretele din spatele meu. M-am uitat la Miriam căutând un sprijin la ea.

— Tatăl meu are puține cunoștințe.

— Nu chiar atât de puține, am răspuns. Numai la Paris…

— Trebuie să mă scuzați, a spus Kaminski. Numai ce m-am ridicat din pat. Două ore am încercat să adorm, apoi am luat un somnifer și m-am sculat. Am nevoie de cafea.

— Nu ai voie să bei cafea, a răspuns Miriam.

— Un somnifer înainte de sculare? am întrebat.

— Aștept întotdeauna până în ultima clipă, pentru cazul în care reușesc să adorm singur. Sunteți biograful meu?

— Sunt jurnalist, i-am răspuns. Scriu pentru mai multe ziare importante. Acum mă ocup de povestea vieții dumneavoastră. Mai am oricum câteva întrebări. Din partea mea putem să începem mâine.

— Articole? a ridicat o mână uriașă și și-a trecut-o peste față. Mâine?

— În principal veți lucra cu mine, a spus Miriam. El are nevoie de liniște.

— N-am nevoie de liniște, a răspuns el.

Ea i-a pus o mână pe umăr și mi-a zâmbit din spatele lui.

— Doctorii sunt de altă părere.

— Voi fi recunoscător pentru orice ajutor pe care mi-l acordați, am spus precaut. Însă tatăl dumneavoastră este, desigur, cel mai important partener de dialog. Oricum, izvorul poveștii…

— Eu sunt oricum izvorul poveștii… a repetat el.

Mi-am frecat tâmplele. Nu mergea bine. Liniște? Și eu aveam nevoie de liniște, cu toții avem nevoie de liniște. Caraghios!

— Sunt un mare admirator al tatălui dumneavoastră, tablourile sale mi-au schimbat modul… de a vedea lucrurile.

— Dar nu se poate așa ceva, a răspuns Kaminski.

Am început să transpir. Desigur că nu se putea așa ceva, dar până atunci nu mai dădusem peste un artist care să nu creadă o astfel de afirmație.

— Vă jur! am dus mâna la inimă, dar mi-am amintit că acest gest nu putea să aibă vreun efect asupra lui. Mi-am retras rapid mâna. Nu aveți un admirator mai mare decât Sebastian Zöllner.

— Decât cine?

— Decât mine.

— A, da.

A ridicat capul, l-a plecat iarăși, o secundă mi s-a părut că mă privește.

— Ne bucurăm că dumneavoastră veți prelua această lucrare, a spus Miriam. Au fost mai multe oferte, dar…

— Ei, chiar multe n-au fost, a zis Kaminski.

— Editorul dumneavoastră v-a recomandat călduros. Vă prețuiește foarte mult.

Asta era greu de crezut. Pe Knut Megelbach îl întâlnisem o singură dată în biroul său. A tot umblat încoace și încolo dând din mâini prin birou, ba a luat cărți de pe un raft, ba le-a pus la loc și cu o mână și-a tot zornăit mărunțișul din buzunarul pantalonilor. I-am vorbit atunci despre așa-numita „renaștere” a lui Kaminski, care bătea la ușă: se scriau iarăși disertații despre el, Centrul Pompidou pregătea o expoziție

specială, mai era și valoarea documentară a amintirilor sale, nu trebuie să pierdem din vedere câte a văzut el, ce cunoștințe a avut; Matisse i-a fost maestru, Picasso, prieten, Richard Rieming, marele poet, îi fusese ca un tată. I-am spus atunci că l-aș cunoaște bine pe Kaminski, de fapt că am fi chiar prieteni, că sigur ar fi de acord să discute cu mine. Mai lipsea însă doar un mic amănunt să câștige iarăși toată atenția, să se scrie iarăși despre el, să-i crească valoarea tablourilor și biografia lui să fie un mare succes. „Care ar fi acesta?" m-a întrebat Megelbach. „Ce lipsește? Trebuie, desigur, să moară." Megelbach s-a mai plimbat o vreme prin cameră și s-a gândit. Apoi s-a oprit, m-a privit zâmbind și a dat din cap.

— Asta mă bucură, am răspuns. Knut este un vechi prieten.

— Cum ați zis că vă numiți? a întrebat Kaminski.

— Trebuie să stabilim câteva lucruri, a spus Miriam. Dorim…

Sunetul telefonului meu mobil a întrerupt-o. L-am scos din buzunarul pantalonilor, am văzut numărul care mă apela și l-am închis.

— Ce-a fost asta? a întrebat Kaminski.

— Vă rugăm să ne puneți la dispoziție tot ce doriți să publicați. Drept mulțumire pentru ajutorul acordat. Sunteți de acord?

Am privit-o în ochi. M-am așteptat ca ea să îmi evite privirea, dar în mod ciudat n-a făcut-o. După câteva secunde mi-am plecat ochii și am băgat de seamă că aveam pantofii murdari.

— Desigur.

— Iar în ceea ce privește vechile cunoștințe, nu veți avea nevoie de ele. Ne aveți pe noi.

— E cât se poate de clar.

— Mâine voi fi plecată, dar poimâine putem începe. Dumneavoastră îmi spuneți mie întrebările și, dacă este nevoie, aflu răspunsul de la el.

Am tăcut câteva secunde. Auzeam răsuflarea șuierătoare a lui Kaminski, buzele îi tremurau.

— De acord, i-am răspuns.

Kaminski s-a aplecat cuprins de un acces de tuse, umerii au început să i se zguduie, fața i s-a înroșit. M-

am abținut cu greu să nu sar să îl bat pe spate. După ce și-a revenit, a rămas țeapăn, parcă golit pe dinăuntru.

— Deci am stabilit ce era de stabilit, a spus Miriam. Locuiți în sat?

— Da, i-am răspuns nesigur. În sat, am continuat. Voia oare să mă invite să înnoptez la ei în casă? Ar fi fost un gest frumos.

— Bine, noi trebuie să ne întoarcem la oaspeții noștri. Ne vedem poimâine.

— Aveți oaspeți?

— Câțiva vecini și curatorul nostru. Îl cunoașteți?

— Săptămâna trecută am vorbit cu el.

— Îi vom transmite, a răspuns ea.

Am avut senzația că era deja cu gândul în altă parte. Mi-a strâns mâna cu putere și l-a ajutat pe tatăl ei să se ridice. Apoi au ieșit amândoi cu pași mici din cameră.

— Zöllner, a spus Kaminski oprindu-se în loc. Câți ani aveți?

— Treizeci și unu de ani.

— De ce faceți asta?

— Ce anume?

— Jurnalism. Mai multe ziare importante. Ce urmăriți?

— Mi se pare interesant! Înveți multe și ai ocazia să te ocupi de lucruri care…

A dat din cap.

— Nici nu mi-aș dori altceva!

A bătut nerăbdător cu bastonul în podea.

— Nu știu, de fapt… s-a întâmplat. Înainte lucram la o agenție de publicitate.

— Așa?

Asta a sunat ciudat; l-am privit încercând să înțeleg ce a vrut să spună. Și-a lăsat capul în piept, iar fața i s-a golit de orice expresie. Miriam l-a condus afară din cameră și le-am auzit pașii îndepărtându-se.

M-am așezat pe scaunul pe care stătuse bătrânul. Pe fereastră intrau pieziș raze de soare în care jucau fire argintii de praf. Trebuie să fie frumos să locuiești aici. Am încercat să-mi imaginez: Miriam era cu vreo cincisprezece ani mai în vârstă ca mine, dar puteam să mă obișnuiesc cu asta, arăta încă bine. El nu mai avea mult de trăit, ne-ar rămâne casa, banii lui și, cu siguranță, câteva tablouri. Aș locui aici, m-aș ocupa de

moștenire, poate aș organiza și un muzeu. Aș avea în sfârșit timp să scriu ceva important, o carte stufoasă. Nu foarte stufoasă, dar îndeajuns de stufoasă pentru rafturile importante ale librăriilor. Pe copertă aș putea pune un tablou al socrului meu. Sau mai degrabă ceva clasic? Vermeer? Iar titlul ar fi scris cu negru. Cartea ar fi cusută, hârtia ar fi groasă. Cu relațiile mele, aș putea să-mi aranjez câteva recenzii pozitive. Am clătinat din cap, m-am ridicat în picioare și am ieșit din cameră.

Ușa de la capătul coridorului era acum închisă, dar vocile tot se auzeau. M-am încheiat la haină. Acum era momentul să fii hotărât, să fii un om de lume. Mi-am dres glasul și am intrat cu pași repezi înăuntru.

Era o cameră mare cu o masă pusă și două Kaminski pe pereți: un tablou abstract și unul reprezentând peisajul cețos al unui oraș. În jurul mesei și la fereastră erau oameni în picioare cu pahare în mână. Când am intrat, s-a făcut liniște.

— Bună, am spus. Eu sunt Sebastian Zöllner.

Asta a spart pe loc gheața; am simțit că atmosfera revine la normal. Am dat mâna cu fiecare dintre ei. Doi domni în vârstă, probabil notabilități ale satului, și un bancher din capitală. Kaminski a mormăit ceva; Miriam m-a privit dezarmată, a părut că vrea să spună ceva, dar a tăcut. O minunată pereche din Anglia mi s-a prezentat ca fiind Mr. Și Mrs. Clure, vecinii.

— *Are you the writer?* am întrebat eu.

— *I guess so*[1], mi-a răspuns. Și, desigur, Bogovic, curatorul, pe care îl întâlnisem cu doar zece zile în urmă. Mi-a întins mâna și m-a privit curios.

— *I understand that your new book will appear soon,* i-am spus lui Clure. *What's the title?*[2]

I-a aruncat o privire soției sale.

— The Forger's Fear.[3]

— *A brilliant one!* i-am răspuns bătându-l ușor pe umăr. *Send it to me, I'll review it!*[4], am continuat zâmbindu-i lui Bogovic, care, dintr-un oarecare motiv, se prefăcea că nu-și amintește de mine. Apoi m-am întors spre masa pe care menajera așeza cu sprâncenele ridicate fața de masă.

— Primesc și eu un pahar?

Miriam i-a șoptit ceva lui Bogovic, el s-a încruntat, ea a clătinat din cap.

Ne-am așezat la masă. Am primit o supă insipidă de mere și castraveți.

— Anna este specialistă în dieta mea! a spus Kaminski.

Eu am început să povestesc despre călătoria mea, despre grosolănia conductorului de tren de azi-dimineață, despre neștiința angajaților gării, despre vremea uimitor de schimbătoare.

— Ploaia vine și pleacă, a spus Bogovic. Așa se întâmplă.

— *As if in training*[5], a completat Clure.

Apoi am povestit despre patroana pensiunii care habar nu avea cine este Kaminski. Închipuie-ți așa ceva! Am dat cu pumnul în masă, s-a auzit clinchetul paharelor, temperamentul meu era contagios. Bogovic s-a tot foit cu scaunul, bancherul a început să vorbească în șoaptă cu Miriam, eu am ridicat tonul, iar el a tăcut. Anna a adus mazăre și o budincă de porumb atât de uscată, că abia o puteai înghiți. Probabil că acesta era felul principal. S-a mai servit și un vin alb teribil de prost. Nu mi-am amintit să mai fi mâncat undeva atât de jalnic.

— Robert, a spus Kaminski, *tell us about your novel!*[6]

— *I wouldn't dare call it a novel, it's a modest thriller for unspoilt souls. A man happens to find out, by mere chance, that a woman who left him a long time ago…*[7]

Am început să povestesc de cât de greu am urcat până aici. L-am imitat pe șoferul tractorului și cum i se zguduia capul în huruielile motorului. Jocul meu i-a înveselit. Am povestit cum am ajuns și cum m-am îngrozit când am descoperit șoseaua, cum am căutat căsuțele poștale.

— Închipuiți-vă! Günzel! Ce fel de nume e ăsta?

— Cum așa? a întrebat bancherul.

— Păi, ascultați-mă pe mine, e imposibil să ai un asemenea nume! am spus și le-am relatat apoi cum mi-a deschis Anna ușa.

Chiar atunci, ea a intrat cu desertul; desigur că m-am speriat, dar instinctul mi-a spus că ar fi fost o mare

greșeală să tac. Am imitat-o cum s-a holbat atunci la mine, cum mi-a trântit ușa în față. Știam bine că persoana imitată se recunoaște de obicei ultima într-o descriere. Și chiar așa a fost: a așezat tava cu o asemenea hotărâre, că s-a auzit un clinchet, apoi a ieșit. Bogovic se uita pe fereastră, bancherul stătea cu ochii închiși, Clure își freca fața. În tăcerea așternută se auzea clefăitul lui Kaminski.

Cât timp am mâncat desertul, o cremă de ciocolată mult prea dulce, le-am povestit despre un reportaj pe care l-am scris despre artistul Wernicke, mort în condiții atât de spectaculoase.

— Ați auzit de Wernicke, nu-i așa?

Ciudat, nimeni nu auzise de el. Am povestit de episodul cu văduva lui, care a aruncat cu o farfurie după mine, m-a nimerit în umăr și a fost destul de dureros.

— Soțiile, am explicat eu, sunt coșmarul fiecărui biograf și unul dintre motivele pentru care acest nou demers al meu mă bucură atât de mult, este tocmai absența… înțelegeți ce vreau să spun!

Kaminski a ridicat mâna și, ca la un ordin, ne-am ridicat toți în picioare. Am ieșit pe terasă. Soarele cobora la orizont, versanții munților se coloraseră în roșu-închis. *„Amazing*!”[8] a spus Mrs. Clure, iar soțul ei a mângâiat-o ușor pe umăr. Am băut restul de vin și m-am uitat după cineva căruia să-i pot da paharul. Simțeam o oboseală plăcută. Ar fi trebuit să plec acasă și să mai ascult încă o dată înregistrările făcute în ultimele două săptămâni. Dar nu aveam niciun chef. Poate că ei aveau să mă invite, totuși, să înnoptez aici, sus. M-am dus lângă Miriam și am tras aer în piept.

— Chanel?

— Poftim?

— Parfumul dumneavoastră.

— Cum? Nu, a răspuns clătinând din cap și a plecat de lângă mine. Nu!

— Ar trebui să plecați cât mai este lumină, a spus Bogovic.

— Mă descurc eu.

— Altfel riscați să vă rătăciți!

— Vi s-a întâmplat una ca asta?

— Nu am mers niciodată pe jos, a rânjit Bogovic.

— Șoseaua nu e luminată.

— Poate că mă ia cineva cu mașina, am propus eu.

Pentru câteva secunde s-a lăsat tăcere.

— Șoseaua nu e luminată, a repetat bancherul.

— Are dreptate, a spus rapid Kaminski. Ar trebui să plecați.

— *It's much safer*[19], a completat Clure.

Am strâns paharul între degete și m-am uitat de la unul la altul. Siluetele lor erau învăluite în roșeața apusului. Mi-am dres glasul, acum era momentul ca unul dintre ei să îmi ceară să rămân. Am mai tușit o dată.

— Atunci… o iau din loc.

— Luați-o pe șosea în jos, a spus Miriam. După un kilometru veți da de un indicator, acolo luați-o la stânga și în douăzeci de minute ați ajuns.

I-am aruncat o privire mânioasă, am pus paharul pe jos, mi-am încheiat haina și am ieșit. După ce am făcut câțiva pași, i-am auzit pe toți râzând de mine. Am tras cu urechea, dar n-am mai reușit să înțeleg nimic; vântul aducea doar fragmente disparate de cuvinte. Mi se făcuse frig. Am grăbit pasul. Eram bucuros că plecasem de acolo. Lingăi scârboși, ce dezgustător cum se pupau unii pe alții în cur! Mi-era milă de bătrân.

Într-adevăr, întunericul s-a lăsat foarte rapid. Trebuia să-mi mijesc ochii să nu ies de pe șosea; am simțit la un moment dat iarbă sub picioare, m-am oprit, după care am bâjbâit cu atenție și am dat iarăși de asfalt. În vale am văzut licărind stâlpii de iluminat. Am dat de indicatorul cu litere ilizibile și de cărarea pe care trebuia să cobor.

Am alunecat și am luat o trântă zdravănă. De nervi, am apucat o piatră și am aruncat-o în prăpastie. Mi-am frecat genunchiul și mi-am imaginat cum se rostogolește acea piatră în întuneric, cum lua și altele după ea, ajungând să îngroape un călător nevinovat, acolo, jos. Mi-a plăcut ideea și am mai aruncat o piatră. Nu mai știam dacă sunt pe drumul cel bun, sub picioarele mele prundișul a începuse să alunece și a fost cât pe ce să cad iarăși. Mi-era frig. M-am aplecat, am pipăit solul și am simțit pământul tăbăcit al drumului. Să mă așez pe jos și să aștept să se crape de ziuă? Aș fi înghețat, iar înainte de asta m-aș fi plictisit de moarte, dar, orișicât, n-aș fi căzut în hău.

Nu, în niciun caz! Am orbecăit punând încet câte un picior în fața celuilalt, m-am ținut de tufișuri. Când mă gândeam deja să cer ajutor, am văzut conturul unui zid și al unui acoperiș de piatră. Apoi am văzut ferestre pe care lumina se strecura printre perdelele trase. Ajunsesem pe o stradă luminată. Am dat colțul și m-am trezit în piața satului. Doi bărbați în geci de piele m-au privit curioși; pe balconul unui hotel, o fată cu părul creț strângea la piept un pudel care schelălăia.

Am deschis ușa Pensiunii Schönblick și m-am uitat după patroană. Nu era de găsit, la recepție nu era nimeni. Mi-am luat cheia și am urcat în cameră. Bagajul meu fusese așezat lângă pat, pe pereți erau tot felul de picturi în acuarelă reprezentând ba vaci, ba flori de colț, ba un țăran cu barbă albă și stufoasă. Pantalonii mi se murdăriseră din cauza căzăturii, alții nu mai aveam la mine, dar probabil că mizeria putea fi scoasă cu peria. Aveam neapărat nevoie de o baie fierbinte.

Până s-a umplut cada, am scos din bagaj reportofonul, cutia cu casete și albumul *Manuel Kaminski. Opere complete.* Mi-am ascultat mesajele primite pe telefon: Elke mă ruga să o sun imediat. Redactorul de cultură de la *Abendnachrichten*[10] avea nevoie cât mai rapid de recenzia mea nemiloasă la adresa lui Bahring. Și iarăși Elke: Sebastian, sună, e important! Și a treia oară: Bastian, *te rog.* Am clătinat din cap, gândindu-mă aiurea și am închis telefonul.

În oglinda de la baie mi-am analizat goliciunea cu un sentiment vag de neplăcere. Am pus albumul pe jos, lângă cadă. Spuma clipocea ușor și mirosea plăcut dulceag. Am intrat încet în apă, câteva secunde fierbințeala mi-a tăiat răsuflarea; era ca și cum aș fi alunecat într-o mare largă și mută. Apoi am pipăit în jur după carte.

III

Mai întâi, desenele stângace ale băiatului de doisprezece ani: oameni cu aripi, păsări cu cap de om, șerpi și săbii zburând prin aer, niciun semn de talent. Cu toate astea, marele Richard Rieming, care a locuit preț de doi ani la Paris împreună cu mama lui Manuel, a preluat o parte din aceste desene în volumul său de poezii *Cuvinte pe marginea drumului.* Când a izbucnit războiul, Rieming a trebuit să emigreze, a luat un vapor spre America, dar a murit de pneumonie în timpul călătoriei. Două fotografii din copilărie îl arată pe grăsuțul Manuel îmbrăcat în costum de marinar; într-una ochii îi sunt măriți grotesc de ochelari, în alta, stă cu ochii închiși, de parcă lumina ar fi fost mult prea puternică. N-a fost un copil frumos. Am dat paginile, din cauza umezelii, hârtia se vălurise.

Au urmat apoi lucrările simboliste. A pictat sute de astfel de lucrări după ce și-a terminat școala și după moartea mamei lui, singur în locuința sa închiriată în Paris, unde, pe vremea ocupației germane, se simțea în siguranță având pașaport elvețian. Le-a ars aproape pe toate la scurt timp, iar cele câteva rămase erau destul de slabe: pe un fond auriu, șoimi pictați cu stângăcie deasupra copacilor din care ieșeau capete de oameni cu privire goală, o imensă muscă de căcat așezată pe o floare care arăta de parcă ar fi fost din beton. Dumnezeu știe ce l-a făcut să picteze așa ceva. La un moment dat, albumul a căzut în spumă, iar albul ei a părut că se cațără pe pagini. L-am șters rapid. A luat apoi la el o veche scrisoare de recomandare făcută de Rieming și s-a dus la Nisa să-i arate lui Matisse tablourile lui. Matisse i-a sugerat să își schimbe stilul, iar el s-a întors neajutorat acasă. La un an după război, a vizitat salina din Clairance, s-a pierdut de ghid și a bâjbâit ore în șir prin galeriile pustii. După ce l-au găsit și l-au scos la suprafață, s-a închis cinci zile în casă. Nimeni nu știe ce s-a întâmplat. Dar de atunci încolo a pictat cu totul altfel.

Prietenul și sponsorul său Dominik Silva i-a cumpărat un atelier. Acolo a lucrat, a studiat

perspectiva, construcția imaginilor și teoria culorilor, a distrus apoi toate încercările făcute în acel răstimp, a luat-o de la început, a distrus iarăși tot și a luat-o iarăși de la capăt. Doi ani mai târziu, Matisse l-a ajutat să își organizeze prima sa expoziție în Galerie Théophraste Renoncourt din Saint Denis. Acolo a expus el pentru prima oară. Am răsfoit în continuare o nouă serie de picturi: *Reflexiile.*

Astăzi această serie se află la Metropolitan Muséum din New York. Tablourile prezintă oglinzi aflate în diverse unghiuri față în față. Coridoare gri-argintii se deschid la nesfârșit, ușor curbate, pline de o lumină străină, rece. Detaliile ramelor sau petele de murdărie de pe sticlă se înmulțeau și se înșirau în copii identice din ce în ce mai mici, până când dispăreau undeva în depărtare. Pe câteva tablouri, ca din greșeală, rămăseseră câteva detalii ale pictorului, o mână cu o pensulă, colțul unui șevalet ca din întâmplare prins într-o oglindă și multiplicat la nesfârșit. Într-un tablou, o oglindă multiplica flacăra unei lumânări într-o duzină de flăcări verticale, în alt tablou se întindea o masă plină cu hârtii, pe al cărei colț se afla o carte poștală cu o reproducere după *Las meninas* a lui Velàsquez, între două oglinzi care creau un unghi drept, iar din reflexia uneia în cealaltă apărea o altă imagine care nu reflecta obiectele pe dos, ci corect, într-un haos bizar de simetric: un efect extrem de complicat. André Breton a scris o cronică extrem de laudativă, Picasso i-a cumpărat trei tablouri, Kaminski părea că va ajunge celebru. Dar acest lucru nu s-a întâmplat. Nimeni n-a știut de ce; pur și simplu nu s-a întâmplat. După trei săptămâni expoziția s-a închis, Kaminski și-a luat tablourile înapoi acasă și a rămas un necunoscut ca înainte. Două fotografii ni-l arată cu niște ochelari mari, de insectă. S-a căsătorit cu Adrienne Male, proprietara unei tipografii înfloritoare, și a trăit paisprezece luni într-o oarecare bunăstare. Apoi, Adrienne l-a părăsit împreună cu nou-născuta Miriam și s-a pronunțat divorțul.

Am deschis robinetul de apă caldă; nu, prea mult, mi-am reținut un țipăt de durere; mai puțin, așa. Am sprijinit cartea pe marginea căzii. Aveam multe lucruri de discutat cu el. Când a aflat de boala care i-a atacat

ochii? De ce n-a ținut mariajul? Ce se întâmplase în salină? În carte apăreau diverse păreri ale altora, aveam însă nevoie de citate de-ale lui; lucruri pe care nu le mai spusese până atunci. Cartea mea nu trebuia să apară înainte de moartea lui, dar nici prea târziu după. Pentru scurt timp, el avea să se afle în mijlocul atenției tuturor. Lumea mă va invita la televizor, voi vorbi despre el, pe partea de jos a ecranului va fi scris cu litere albe numele meu, iar dedesubt „biograful lui Kaminski”. Asta îmi va aduce un post bun undeva, la una dintre marile reviste de artă.

Cartea se umezise deja. Am trecut de celelalte tablouri din seria *Reflexii* și am răsfoit până am ajuns la tablourile mai mici, în tempera și ulei, pictate în deceniul care a urmat. A trăit singur, Dominik Silva l-a ajutat constant cu bani, din când în când a mai vândut câte un tablou. Paleta lui de culori s-a luminat, liniile au devenit mai simple. Picta peisaje abstracte abia deslușite, orașe, imagini cu străzi pline de viață care se pierdeau într-un fel de ceață lipicioasă. În mers, un bărbat trăgea după el conturul spălăcit al ființei sale, munții erau înecați într-o pastă de nori, pe fundalul apăsător, un turn părea că devine transparent; în zadar încercai să deslușești o imagine clară, ceea ce părea să fi fost o fereastră nu se dovedea a fi decât o lucire de lumină care arăta ca o minunată lucrătură arhitecturală, ca un nor de forme ciudate și, cu cât te uitai mai atent, cu atât mai nedeslușit era turnul. „Este foarte ușor”, a spus Kaminski în primul său interviu, „și al naibii de greu. Cert este că orbesc. Asta pictez. Și nimic mai mult.”

Mi-am sprijinit capul de faianța de pe perete și mi-am pus cartea pe piept. *Lumină cromatică seara*, *Magdalena pierdută în rugăciune* și, mai ales, *Gândurile unui călător somnoros*, după cea mai cunoscută poezie a lui Rieming: o siluetă umană abia perceptibilă hălăduind printr-un întuneric gri-plumburiu. Mulțumită lui Rieming, *Călătorul* a fost prezentat într-o expoziție a suprarealiștilor și a fost remarcat de Claes Oldenburg. Doi ani mai târziu, la cererea lui Oldenburg, una dintre cele mai slabe lucrări ale lui Kaminski, *Întrebările Sfântului Toma*, a fost prezentată într-o expoziție pop-art în galeria Leo

Castelli din New York. Atunci titlului tabloului i s-a atașat explicația *painted by a blind man*[1], iar lângă tablou a fost prinsă o fotografie cu Kaminski purtând ochelari cu lentile fumurii. Când Kaminski a auzit ce s-a întâmplat, s-a supărat atât de tare, încât a căzut la pat și două săptămâni în șir a suferit de gripă și febră. Când a reușit să se pună pe picioare, devenise deja celebru.

Am întins mâinile cu grijă, am scuturat întâi dreapta, apoi stânga; cartea era destul de grea. Prin ușa deschisă am văzut tabloul cu acel țăran bătrân. În mâini ținea o coasă și o privea cu mândrie. Mi-a plăcut. Mi-a plăcut oricum mult mai mult decât tablourile despre care trebuia să scriu zi de zi.

Mai ales datorită zvonurilor privind orbirea sa, tablourile lui Kaminski au devenit celebre peste tot în lume. Chiar dacă unii l-au crezut când a spus că totuși nu și-a pierdut vederea, nu mai era nimic de făcut: Muzeul Guggenheim i-a organizat o expoziție retrospectivă, prețurile tablourilor au crescut amețitor, fotografiile îl arătau împreună cu fiica lui de paisprezece ani, pe atunci într-adevăr drăguță, la diverse vernisaje în New York, Montréal și Paris. Ochii lui însă erau din ce în ce mai bolnavi. Și-a cumpărat o casă în Alpi și a dispărut din viața publică.

Șase ani mai târziu, Bogovic a organizat la Paris ultima expoziție a lui Kaminski. Douăsprezece tablouri de dimensiuni mari, tot în tempera. Aproape numai culori luminoase, galben și albastru-deschis, un verde înțepător, tonuri transparente; culori care se înghițeau unele pe altele și care, dacă mijeai ochii, păreau că ascund peisaje întinse cu dealuri, copaci, iarbă proaspătă sub ploi de vară, un soare palid în fața căruia norii se dizolvau într-o ceață lăptoasă. Am răsfoit mai încet. Îmi plăceau. Pe câteva le-am privit mai îndelung. Apa se răcise între timp.

Însă mai bine să nu-ți placă, reacțiile au fost nimicitoare. Au fost categorisite drept kitsch-uri, ca o penibilă ratare, ca dovezi ale bolii. O ultimă fotografie reprodusă pe o pagină întreagă îl arăta pe Kaminski plimbându-se prin expoziție cu bastonul, cu ochelarii fumurii și cu o expresie uimitor de senină. Am închis cartea tremurând deja de frig. Am pus-o jos, lângă cadă, văzând prea târziu băltoaca imensă în care aterizase.

Am înjurat, așa nu puteam s-o mai vând nici la talcioc. M-am ridicat, am scos dopul de la cadă și am privit vârtejul apei scurgându-se în jos. M-am uitat în oglindă. Chelie? În niciun caz.

Aproape fiecare om căruia îi spuneai că pictorul Kaminski trăiește era uimit. Părea de necrezut că mai viețuia, ascuns undeva în munți, în casa lui mare, în umbra propriei orbiri și a celebrității, că urmărea aceleași știri ca și noi, că asculta aceleași emisiuni la radio, că era parte a lumii noastre.

De ceva vreme îmi dădusem seama că a venit momentul să scriu o carte. Cariera mea debutase bine, dar stagna. La început m-am gândit la o polemică, să atac un pictor cunoscut sau o anumită mișcare; m-am gândit să atac fotorealismul, apoi să-l apăr, dar fotorealismul, brusc, s-a demodat. De ce nu o biografie? Am ezitat între Balthus, Lucian Freud și Kaminski, dar primul a murit, iar despre al doilea umbla vorba că ar fi deja în discuții cu Hans Bahring.

Am căscat, m-am șters cu prosopul și mi-am pus pijamaua. S-a auzit soneria telefonului, am intrat în cameră și, fără să mă gândesc, am ridicat receptorul.

— Trebuie să vorbim, a spus Elke.

— De unde ai numărul ăsta?

— Nu contează, trebuie să vorbim.

Trebuia să fie într-adevăr urgent. Ea era în călătorie de serviciu pentru firma ei de publicitate și, de obicei, nu suna niciodată din deplasare.

— Nu-i cel mai bun moment. Sunt foarte ocupat.

— Acum!

— Desigur, i-am răspuns. Așteaptă!

Am lăsat receptorul. În întunericul ferestrei puteam deslușI crestele munților și luna palidă. Am tras adânc aer în piept, apoi l-am dat afară.

— Care-i treaba?

— De ieri voiam să vorbesc cu tine, dar tu iarăși ai reușit să ajungi acasă după ce eu eram deja pe drum. Și acum…

Am suflat în receptor:

— Nu-i bună legătura!

— Sebastian, ăsta nu e telefon mobil. Legătura n-are nimic.

— Mă scuzi! am răspuns. Un moment!

Am lăsat receptorul în jos. M-a cuprins ușor panica. Presimțeam ce avea să îmi spună și nu aveam poftă să aud. Să închid și gata? Dar mai făcusem asta de trei ori. Ezitând, am ridicat receptorul:

— Da?

— E vorba de apartament.

— Pot să te sun mâine? Am foarte mult de lucru, mă întorc săptămâna viitoare și atunci putem…

— N-ai să faci asta.

— Ce anume?

— N-ai să te întorci. Nu aici. Sebastian, tu nu mai locuiești aici!

Mi-am dres glasul. Acum trebuia să îmi vină rapid o idee. Ceva simplu și convingător. Acum! Dar nu mi-a venit nimic în minte.

— Ai spus atunci că e vorba de ceva temporar. Doar câteva zile până găsești ceva.

— Și?

— Asta a fost acum trei luni.

— Nu sunt prea multe locuințe!

— Sunt destule, așa nu mai putem continua.

Am tăcut. Poate că avea un efect.

— Și, în afară de asta, am cunoscut pe cineva.

Am tăcut. Ce voia de la mine? Trebuia să plâng, să urlu, să mă rog de ea? Eram pregătit. Mă gândeam la locuința ei: la fotoliile de piele, la masa de marmură, la canapeaua luxoasă. La barul din cameră, la combina stereo și la televizorul mare cu ecran plat. Găsise deci într-adevăr pe cineva dispus să-i asculte sporovăielile despre agenție, despre mâncarea vegetariană, despre politică și despre filme japoneze? Greu de crezut.

— Știu că nu-i ușor, a continuat cu vocea frântă. Nici eu nu ți-aș fi spus… la telefon. Dar nu există altă cale.

Am tăcut.

— Și știi doar că așa nu se mai poate.

Asta o mai spusese. Dar de ce nu? Vedeam camera de zi clar în fața ochilor: o sută treizeci de metri pătrați, covoare albe, ferestre spre parc. În după-amiezile de vară pe pereți cădea o lumină plăcută, sudică.

— Nu pot să cred, am răspuns. Și nu cred.

— Dar trebuie. Ți-am împachetat lucrurile.

— Ce-ai făcut?

— Poți să vii să-ți iei geamantanele. Sau nu, când ajung acasă ți le trimit la redacția de la *Abendnachrichten.*

— Nu la redacție! am strigat. Asta îmi mai lipsea! Am continuat: Elke, voi uita că am purtat acest dialog. Tu n-ai sunat niciodată, eu n-am auzit nimic. Săptămâna viitoare discutăm.

— Walter a spus că, dacă mai vii aici o dată, te dă el afară.

— Walter?

N-a răspuns. Chiar trebuia să-l mai cheme și Walter?

— Duminică se mută aici, a spus cu voce stinsă. Așa, deci! Acum înțelegeam: lipsa de locuințe îi obligă pe oameni să facă lucruri uimitoare.

— Și eu unde să mă duc?

— Nu știu. La un hotel. La un prieten.

La un prieten? În fața ochilor mi-a apărut fața contabilului meu, apoi mutra unui fost coleg de școală pe care îl întâlnisem pe stradă cu o săptămână în urmă. Am băut amândoi o bere și n-am știut despre ce să vorbim. Cât am stat cu el m-am chinuit să-mi amintesc cum îl cheamă.

— Elke, asta e locuința noastră!

— Nu e a noastră. Ai plătit cumva chiria?

— Am văruit baia.

— Nu, zidarii au văruit-o. Tu doar i-ai sunat. De plătit, am plătit eu.

— Și vrei să-mi scoți asta pe nas?

— De ce nu?

— Nu pot să cred, am spus și m-am întrebat dacă mai zisesem cumva asta. N-as fi crezut că ești în stare de așa ceva.

— Da, nu-i așa? a răspuns ea. Nici eu. Nici eu! Cum merge cu Kaminski?

— Ne-am înțeles de la bun început. Cred că mă place. Fiica e problema. Îl păzește de toată lumea. Trebuie să scap cumva de ea.

— Îți doresc noroc, Sebastian. Poate că mai ai o șansă.

— Ce vrea să însemne asta?

N-a răspuns.

— O secundă! Trebuie să știu. Ce vrei să spui?

A închis.

Am sunat-o pe loc pe mobil, dar n-a răspuns. Am mai încercat o dată. O voce calmă de computer m-a rugat să îi las un mesaj vocal. Am mai încercat o dată. A noua oară am renunțat.

Brusc, camera nu mi-a mai părut atât de caldă. Tablourile cu flori de colţ, cu vaci și cu țăranul ciufulit aveau acum ceva amenințător, noaptea de afară părea din ce în ce mai aproape și mai străină. Așa urma să arate viitorul meu? Pensiuni cu camere subînchiriate, cu proprietărese care trag cu urechea, cu miros de mâncare la prânz și cu zgomot de aspiratoare dimineața? Nu se putea ajunge la așa ceva!

Săraca, era total dată peste cap, mai că mi se făcea milă de ea. Așa cum o știam, probabil că deja regreta; mă va suna mâine, cel mai târziu, și mă va ruga să o iert. Nu mă ducea ea pe mine de nas. Deja puțin mai liniștit, am luat reportofonul, am pus prima casetă și am închis ochii să-mi amintesc mai bine.

IV

— Pe cine?

— Pe Kaminski. Manuel K-A-M-I-N-S-K-I. L-ați cunoscut?

— Pe Manuel? Da, da, da.

Bătrâna a izbucnit într-un râs total inexpresiv.

— Când a fost asta?

— Când ce?

Și-a întors spre mine urechea gălbejită și zbârcită. M-am aplecat spre ea și am țipat:

— Când!

— O, Doamne! Sunt treizeci de ani de-atunci.

— Trebuie să fie mai mult de cincizeci.

— Nu, atât de mult nu.

— Ba da. Puteți să socotiți!

— Era foarte serios. Întunecat. Întotdeauna cumva învăluit de umbră. Dominik ne-a prezentat unul altuia.

— Stimată doamnă, ce voiam de fapt să vă întreb…

— L-ați auzit pe Pauli? a întrebat ea arătând spre o colivie. Cântă așa frumos. Scrieți despre toate astea?

— Da.

Capul i s-a cufundat în piept, o clipă am crezut că a adormit, apoi a tresărit și s-a îndreptat.

— Spunea tot timpul că va rămâne multă vreme un necunoscut. Apoi celebru, apoi iarăși uitat. Scrieți despre asta? Atunci să scrieți și că… noi nu am știut.

— Ce anume?

— Că poți ajunge atât de bătrân.

*

— Cum spuneați că vă cheamă?

— Sebastian Zöllner.

— De la Universitate?

— Da… de la Universitate.

El fornăia și își mângâia chelia cu mâna.

— Lăsați-mă să mă gândesc puțin. Dacă l-am cunoscut? L-am întrebat pe Dominik cine e insul ăla arogant, iar el mi-a spus că-i Kaminski, de parcă asta ar fi însemnat ceva. Pesemne că știți că au fost interpretate multe compoziții de-ale mele.

— Interesant, i-am răspuns obosit.

— Nu făcea decât să zâmbească în gol. Un fanfaron. Îi știți pe ăștia care se cred deja mari, înainte să fi… Și apoi se mai întâmplă și asta, *mundus vuit decipi*[12]. Am lucrat la o simfonie, un cvartet de-ale mele a fost interpretat la Donaueschungen, iar Ansermet a acceptat…

Am tușit.

— Da, Kaminski. De-aia sunteți aici. Nu sunteți aici pentru mine. Ci pentru el, știu. Odată a trebuit să îi vedem tablourile acasă la Dominik Silva, avea apartamentul ăsta în Rue Verneuil. Kaminski însuși stătea undeva în colț și căsca și se comporta de parcă totul ar fi fost prea plictisitor pentru el. Poate că chiar așa și era, nu pot să nu-l înțeleg. Și spuneți, la ce universitate lucrați de fapt?

*

— Am înțeles corect, a întrebat Dominik Silva, că dumneavoastră plătiți masa?

— Comandați ce doriți! i-am răspuns surprins.

În spatele nostru, autoturismele vâjâiau înspre Place des Vosges, chelnerii se foiau pricepuți printre scaunele de paie.

— Vorbiți bine franceza.

— Merge.

— Manuel a vorbit întotdeauna o franceză imposibilă. N-am cunoscut pe nimeni care să fie atât de lipsit de talent la limbi străine.

— N-ați fost ușor de găsit.

Era uscățiv și firav, avea nasul ascuțit și obrajii foarte supți.

— Nu mai trăiesc bine cum trăiam odată.

— Ați făcut multe pentru Kaminski, i-am răspuns cu precauție.

— Nu supraapreciați acest lucru. Dacă nu eram eu, era altul. Oameni ca el găsesc întotdeauna oameni ca mine. Nu moștenise mai nimic. Tatăl său, elvețian de origine poloneză, a dat faliment la scurt timp după nașterea lui și a murit, pe mama sa a ajutat-o după un timp Rieming, dar nici el nu avea prea multe. Manuel avea întotdeauna nevoie de bani.

— I-ați plătit chiria?

— S-a întâmplat.

— Iar acum sunteți… mai puțin bogat?

— Vremurile se schimbă.

— Unde l-ați cunoscut?

— La Matisse. L-am vizitat la Nisa, iar el mi-a vorbit despre un tânăr pictor de la Paris, un protejat de-al lui Richard Rieming.

— Iar tablourile sale?

— Nu cine știe ce. Dar m-am gândit că poate se mai schimbă.

— De ce?

— Datorită lui. Dădea impresia că are potențial. La început picta chestii slabe, doldora de suprarealism. Asta s-a schimbat când a apărut Therese.

Și-a strâns buzele; m-am întrebat dacă mai avea dinți în gură. Comandase, totuși, o friptură.

— Vreți să spuneți Adrienne, i-am răspuns eu.

— Știu la cine mă refer. Poate că nu vă vine să credeți, dar nu sunt senil. Adrienne a apărut mai târziu.

— Cine era Therese?

— Dumnezeule, totul! L-a schimbat total, chiar dacă el n-ar recunoaște niciodată acest lucru. Cu siguranță ați auzit de întâmplarea din salină, vorbește destul de des despre ea.

— Poimâine mă duc într-acolo.

— Cum vreți. Dar Therese a fost mai importantă.

— Nu știam.

— Atunci ar trebui s-o luați de la început.

*

— Acum, pe șleau. Îl considerați un pictor mare?

— Desigur.

L-am privit pe profesorul Komenew în ochi.

— În oarecișice limite!

Komenew și-a împreunat mâinile la ceafa, scaunul a scârțâit puțin lăsându-se pe spate. Bărbuța lui era dreaptă, ascuțită și îndoită ușor în față.

— Să le luăm pe rând. Despre tablourile lui din tinerețe n-are sens să discutăm. Apoi vin *Reflexiile.* Foarte neobișnuite pentru acea vreme. Extraordinare din punct de vedere tehnic. Și totuși oarecum sterile. O idee

bună la bază, prea des, prea clar și minuțios dusă la capăt, iar tempera marilor maeștri nu îmbunătățește cu nimic situația. Cam prea mult Piranesi. Apoi *Lumina cromatică*, *Călătorul,* tablourile cu străzi. La prima vedere, fabuloase. Nu chiar subtile însă din punct de vedere tematic. Și să fim cinstiți, dacă nu s-ar fi știut de orbirea lui… spunând acestea a dat din umeri. Ați văzut tablourile în original?

Am ezitat. Mă gândisem să mă duc la New York, dar ar fi fost cam scump și, în plus, nu aveam albumele?

— Desigur!

— Atunci cu siguranță că ați remarcat tușa nesigură. Probabil că a folosit lentile puternice. Dar nu se compară cu perfecțiunea tehnică de dinainte. Și mai târziu? O, Doamne, celorlalte li s-a dat deja verdictul. Poze de calendar! Ați văzut câinele acela oribil de pe malul mării, acea imitație după Goya?

— Deci la început prea multă tehnică și prea puțin sentiment, iar mai târziu invers.

— Se poate spune și așa, a răspuns și și-a dus mâinile la ceaf[. Scaunul a scârțâit. Am discutat despre el acum doi ani într-un seminar. Tinerii au rămas blocați. Nu mai avea ce să le zică.

— L-ați cunoscut vreodată?

— Nu, pentru ce? Când mi-au apărut *Observațiile despre Kaminski,* i-am trimis cartea. Nu mi-a răspuns niciodată. N-a considerat necesar! Cum am mai spus, e un pictor bun, iar pictorii buni sunt oglinda vremurilor lor. Doar cei mari sunt altfel.

— Ar fi trebuit să mergeți la el, i-am răspuns.

— Poftiți?

— Nu ajută să scrii și apoi să aștepți un răspuns. Trebuie să mergi la ei. Când mi-am scris prezentarea la Wernicke… Ați auzit de Wernicke?

M-a privit încruntat.

— Abia se întâmplase ce se întâmplase, iar familia lui nu voia să vorbească cu mine. Dar n-am plecat. Am rămas în fața ușii și le-am spus că voi scrie oricum despre sinuciderea lui și că au de ales dacă vorbesc cu mine sau nu. „Dacă nu doriți”, le-am spus atunci, „va însemna că nu va apărea părerea dumneavoastră. Dacă însă ați dori…”

— Mă scuzați, a spus Komenew și m-a privit cu asprime. Despre cine vorbiți de fapt?

*

— N-a ținut mult. După un an terminase cu Therese. Chelnerul a adus friptura cu cartofi prăjiți. Silva s-a întins lacom după tacâmuri și a început să mănânce. Gâtul îi zvâcnea la fiecare înghițitură. Am mai comandat o Coca-Cola.

— Ea era într-adevăr specială. N-a văzut în el ce era, ci ceea ce ar fi putut deveni. Și l-a ajutat. Îmi amintesc când a văzut un tablou de-ale lui și a spus foarte încet: „Trebuie neapărat să apară șoimi?" Ar fi trebuit să auziți cum a spus „șoimi". Și asta a pus capăt perioadei lui simboliste. Era minunată! Căsătoria cu Adrienne a fost o copie nereușită; ea semăna doar puțin cu Therese. Să mai spun? Dacă mă întrebați pe mine, eu nu cred că el a reușit vreodată s-o uite. Dacă fiecare viață conține în ea o catastrofă hotărâtoare, a spus el ridicând umerii, atunci asta a fost catastrofa lui…

— Dar fiica lui este făcută cu Adrienne.

— Când fata avea treisprezece ani, mama ei a murit, a spus el și a privit în gol, ca și cum amintirea l-ar fi durut. Atunci ea s-a dus la el în casa aia de la capătul lumii și de atunci se ocupă de toate.

Și-a băgat apoi o bucată mare de carne în gură și a durat o vreme până a putut iarăși să vorbească; m-am străduit să nu-l privesc.

— Manuel a găsit întotdeauna oamenii de care avea nevoie. I se părea că lumea îi este datoare.

— De ce l-a părăsit Therese?

N-a răspuns. Poate o fi fost greu de urechi. Am apropiat reportofonul mai mult de el.

— De ce…

— De unde să știu? Domnule Zöllner, există atât de multe explicații, atât de multe versiuni… La urma urmei realitatea este cea mai banală dintre toate. Nimeni nu știe ce s-a întâmplat și nimeni n-are habar ce gândește un altul despre el! Ar trebui să ne oprim. Nu mai sunt obișnuit să fiu ascultat.

L-am privit surprins. Nasul îi tremura, lăsase tacâmurile deoparte și mă privea cu ochi mari. Ce l-o fi supărat?

— Ar mai fi, totuși, câteva întrebări, am răspuns precaut.

— Nu vă dați seama? Vorbim despre el de parcă ar fi deja mort.

*

— Odată a fost pusă în scenă o nouă piesă, a spus el și s-a așezat drept, și-a frecat puțin chelia, și-a trecut mâna peste gușă și și-a încrețit fruntea.

Mai spune un singur cuvânt despre compozițiile tale, m-am gândit eu, și-ți bag reportofonul ăsta pe gât!

— A venit cu Therese Lessing la premieră. O femeie deosebit de inteligentă, nu pot să spun ce găsise la… Era avangardă de cea mai bună calitate, un fel de liturghie neagră cu actori plini de sânge, cu pantomimă sub o cruce întoarsă, iar amândoi au râs întruna. La început au chicotit și au distras pe toată lumea, apoi au izbucnit în hohote. Până au fost dați afară. Desigur că atmosfera era ca dracu, adică nu ca dracu', înțelegeți, totul se terminase deja. După moartea lui Therese el s-a recăsătorit, iar după ce nevastă-sa a plecat la Dominik, nu l-am mai văzut.

— La Dominik?

— Nu știați? a întrebat și s-a frecat pe frunte; sprâncenele i s-au făcut parcă mai stufoase, iar bărbia i-a tresărit. Cum vă documentați, de fapt? El n-a venit niciodată la concertele mele, nu l-au interesat. Așa vremuri nu se vor întoarce niciodată. Ansermet a vrut să-mi dirijeze suita simfonică, dar nu s-a mai întâmplat pentru că… Deja? Cum așa? Mai stați, am câteva discuri foarte interesante. Așa ceva nu mai ascultați niciunde în ziua de azi!

*

— Ce părere aveți despre tablourile lui? a întrebat profesorul Mehring și m-a privit atent peste ochelari.

— La început prea multă tehnică și prea puțină simțire, i-a răspuns. Iar mai târziu, pe dos.

— Asta spune și Komenew. Dar eu cred că greșești.

— Și eu, am sărit rapid. O prejudecată!

— Iar acum douăzeci de ani Komenew a avut alte păreri. Dar atunci Kaminski era la modă. L-am prezentat acum un an la universitate. Studenții au fost

înnebuniți. Mai cred că opera lui târzie a fost nedreptățită. Timpul le va aranja pe toate.

— Ați fost asistentul lui?

— Doar pentru scurt timp. Aveam nouăsprezece ani, tatăl meu îl cunoștea pe Bogovic, care m-a prezentat lui. Trebuia să amestec culorile. Avea impresia că am putea obține culori mai vii, dacă ne-am ocupa noi înșine de pigmenți. Dacă mă întrebați pe mine, cred că era doar *spleen.* Dar mi-a dat voie să locuiesc sus la el și, dacă vă interesează, eram și oarecum îndrăgostit de fiica lui. Era atât de frumoasă și nu vedea pe nimeni în afară de taică-său. N-a arătat oricum niciun fel de interes pentru mine.

— Stăteați cu el atunci când picta?

— Trebuia să folosească lentile groase, își lega lupele de cap ca un bijutier. Era destul de nervos, uneori își rupea pensulele de nervi și, dacă avea impresia că eram prea încet cu munca… Mă rog, e greu de imaginat prin ce trecea! Își plănuise fiecare tablou cu minuție, avea o grămadă de schițe, dar, când era să pună totul cap la cap, nu-i mai reușea. După o lună mi-am dat demisia.

— Mai țineți legătura cu el?

— Îi trimit felicitări de Crăciun.

— Și răspunde?

— Miriam răspunde. Cred că mai mult de atât nici nu se poate.

*

— Să știți că am doar zece minute, a spus Bogovic și și-a mângâiat neliniștit barba.

În fața ferestrelor se ridicau zidurile de la Palais Royal, deasupra biroului atârna o schiță de-ale lui David Hockney reprezentând o vilă din California. Pot doar să vă spun că îl iubesc ca pe un tată. Puteți să înregistrați liniștit asta. Ca pe un tată. L-am cunoscut la sfârșitul anilor ’60*, papa* încă mai era la conducerea galeriei, era atât de mândru că îl avea pe Kaminski. Manuel a venit atunci cu trenul, nu zboară niciodată. Dar călătorește cu plăcere. A făcut și multe drumuri cu mașina, dar desigur că are nevoie de un șofer pentru asta. Îi place aventura! I-am expus spre vânzare cele mai importante peisaje. Probabil cele mai bune picturi ale lui. Pe două a fost cât pe ce să le achiziționeze Musée d’Orsay.

— Și ce s-a întâmplat?

— Nimic, nu le-au mai luat. Domnule Zöllner, am…

— Zöllner!

— …cunoscut mulți oameni creativi. Oameni importanți. Dar un singur geniu.

Ușa s-a deschis și o asistentă cu bluză strâmtă a intrat și i-a dat o foaie; Bogovic s-a uitat puțin peste ea, după care a pus-o deoparte. Am privit-o pe asistentă și i-am zâmbit, ea s-a uitat într-o parte, dar mi-am dat seama că i-a plăcut. Era mișcător de timidă. Când a ieșit, m-am dat puțin mai într-o parte, ca ea să mă atingă din mers, dar m-a ocolit. I-am făcut din ochi lui Bogovic, dar s-a încruntat. Probabil că era homosexual.

— Mă duc la el de două ori pe an, a spus. Săptămâna viitoare iarăși. Ciudat cât de mult s-a retras. *Papa* ar fi vrut să-i găsească o locuință aici sau la Londra. Dar el a refuzat.

— E complet orb?

— Dacă aflați, să îmi spuneți și mie! Nu i-a mers bine în ultima vreme, a avut o operație complicată de bypass. Am fost acolo, la spital… Ba nu, nu-i așa, asta a fost când cu *papa.* Cum am mai spus, îl iubesc pe acest om. Pe tatăl meu nu l-am iubit. Manuel Kaminski e cel mai mare. Uneori mă gândesc, și arătă spre schița vilei californiene, că David ar fi cel mai mare. Sau Lucian, sau altul. Uneori cred că eu sunt cel mai mare. Dar apoi mă gândesc la el și știu că noi nu suntem nimic. Spunând acestea a arătat tabloul de pe peretele de vizavi: o siluetă aplecată pe malul unui ocean întunecat, lângă ea, un câine imens, întors într-un mod bizar din perspectivă. Îl cunoașteți, nu? *Moartea la marea ștearsă.* Pe acesta nu-l voi vinde niciodată.

Mi-am adus aminte că îmi vorbise Komenew de acest tablou. Sau poate Mehring? Nu-mi aminteam ce spuseseră și dacă ar fi trebuit să îmi placă.

— Nu arată a Kaminski, am spus fără să mă gândesc.

— Cum așa?

— Pentru că el… pentru că… mi-am privit palmele. Din cauza tuşei. Știți doar, din cauza tuşei. Ce știți despre Therese Lessing?

— N-am auzit niciodată acest nume.

— Cum se comportă el în afaceri?

— Miriam le face pe toate. Încă de când avea șaptesprezece ani. E mai bună ca un avocat și o soție la un loc.

— Nu s-a căsătorit niciodată.

— Și?

— Trăiește deja de mult timp împreună cu el. În munți, ruptă de toată lumea. Nu-i așa?

— Așa o fi, a răspuns el cu răceală. Acum trebuie să mă scuzați. Data viitoare să vă anunțați venirea din timp și să nu…

— Desigur! M-am ridicat în picioare. Și eu voi fi săptămâna viitoare acolo. El m-a invitat.

Mâna lui Bogovic era moale și ușor umedă.

— În Arcadia!

— Unde?

— Când voi fi bogat, voi cumpăra de la dumneavoastră *Moartea la marea ștearsă.* La orice preț.

M-a privit mut.

— Glumeam! i-am răspuns vesel. Nu mi-o luați în nume de rău. Glumeam!

*

— Habar n-am ce-a spus măgarul acela. N-am trăit niciodată cu Adrienne!

Nu-mi fusese ușor să-l conving pe Silva să vină la o a doua întâlnire, trebuise să subliniez că poate alege el restaurantul. A scuturat din cap, se mânjise la gură de înghețată cu ciocolată, o imagine nu chiar frumoasă.

— Mi-a plăcut de ea și mi-era și milă de ea. Am avut grijă de ea și de copil pentru că Manuel nu mai voia asta. Poate că îmi purta pică. Dar asta e totul.

— Pe cine să cred eu acum?

— Asta e problema dumneavoastră, nimeni nu vă datorează nimic! M-a privit de jos în sus. Vă veți întâlni curând cu Manuel. Nu vă puteți însă imagina cum era înainte. Reușea totul pentru că era convins că va ajunge mare. Trebuia să îi dai ce voia. Doar Therese n-a făcut-o… a răzuit ultimele urme de înghețată din cupă și a lins linguriță pe ambele părți. Doar Therese… s-a oprit, s-a gândit puțin, dar a părut că a uitat ce mai voise să spună.

— Doriți cafea? l-am întrebat neliniștit.

Totul îmi depășea cumva bugetul; însă cu Megelbach nu discutasem despre costurile de călătorie.

— Domnule Zöllner, acestea sunt lucruri trecute! În realitate noi nu mai existăm. Bătrânețea e ceva absurd. Ești și nu ești aici, ca o fantomă.

Câteva momente s-a uitat în gol spre acoperișurile de pe partea cealaltă a străzii. Gâtul îi era atât de subțire, că venele îi ieșeau în relief.

— Miriam a fost foarte talentată, foarte vie, puțin cam iute la mânie. La douăzeci de ani avea un logodnic. A venit în vizită, a rămas două zile, a plecat și nu s-a mai întors. Nu e ușor să îl ai ca tată. Mi-ar plăcea să o mai văd o dată.

— Vă voi povesti.

— Mai bine nu, a zâmbit trist.

— Aș mai avea câteva întrebări.

— Credeți-mă, și eu.

*

— Că nu știam că poți ajunge atât de bătrân. Scrieți asta! Scrieți neapărat asta, a spus și a arătat spre colivie, îl auziți pe Pauli?

— Ați cunoscut-o bine pe Therese?

— Când a plecat, el a vrut să se omoare.

— Chiar? m-am ridicat.

A închis ochii o vreme: până și pleoapele îi erau pline de riduri; așa ceva nu mai văzusem până acum.

— Așa a spus Dominik. Eu nu l-aș fi întrebat niciodată pe Manuel despre asta. Nimeni nu l-ar fi întrebat. Dar el își ieșise din minți. Abia când Dominik i-a spus că e moartă, a încetat să o mai caute. Doriți un ceai?

— Nu. Da. Da, vă rog. Aveți o fotografie a ei?

A ridicat ceainicul și a turnat tremurând.

— Întrebați-o. Poate vă trimite una.

— Pe cine să întreb?

— Pe Therese.

— Dar a murit!

— Ba nu. Locuiește în nord, pe coastă.

— N-a murit?

— Nu, așa a spus Dominik. Manuel n-ar fi încetat s-o caute. Mi-a plăcut mult de Bruno, soțul ei. Era atât de uman, atât de diferit de… Zahăr doriți? A murit și el

demult. Mai toți sunt morți, a spus punând ceainicul la loc. Lapte?

— Nu! Aveți adresa ei?

— Cred că da. Auziți? Cântă așa de frumos! Canarii nu cântă prea des. Pauli este o excepție.

— Dați-mi, vă rog, adresa ei!

Nu mi-a răspuns, a părut că nu m-a înțeles.

— Să fiu sincer, i-am răspuns încet, n-aud nimic.

— Poftim?

— Nu cântă. Nici nu se mișcă și cred că nici lui nu-i merge prea bine. Vreți să-mi dați, vă rog, adresa ei?

V

Puțin după ora zece m-a trezit soarele care strălucea în fereastră. Stăteam întins pe patul nedesfăcut, în jurul meu erau răsfirate o grămadă de casete, reportofonul căzuse pe jos. În depărtare se auzeau clopotele unei biserici. M-am ridicat greoi.

Am luat micul dejun sub același cap de cerb pe care îl văzusem ieri pe geam. Cafeaua era apă chioară, la masa vecină un tată își bește lea fiul; micuțul plecase capul în piept, închisese ochii și se prefăcea că n-ar fi acolo. Hugo s-a târât pe covor cu urechile ciulite. Am strigat-o pe patroană și i-am spus că acea cafea era imposibil de băut. A dat din cap indiferentă și mi-a adus alta. De această dată, cafeaua era într-adevăr mai tare, după trei cești inima mi-a luat-o razna. Am dat ultima gură de cafea pe gât și am plecat.

Drumul pe care coborâsem cu o seară în urmă părea, la lumina zilei, larg și sigur, până și ce părea a fi o prăpastie se transformase acum într-o pajiște plină de flori. Două vaci m-au privit cu tristețe, un bărbat cu o coasă, aidoma celui din tablou, a strigat ceva de neînțeles, i-am răspuns dând din cap, el a râs și a dat din mână. Aerul era rece, umezeala din ziua precedentă dispăruse. Când am ajuns la indicator, abia mai puteam respira.

Am luat-o repede pe drum în sus și, după aproape zece minute, am dat de acea parcare și de case. Micul turn părea că înțeapă cerul. În fața porții era parcat BMW-ul gri. Am sunat la ușă.

— Nu e cel mai bun moment, a răspuns dușmănos Anna. Domnul Kaminski nu se simte bine, ieri nici nu și-a mai luat rămas-bun de la oaspeți.

— Foarte rău, i-am răspuns mulțumit.

— Da, mi-a spus, foarte rău. Veniți mâine!

Am trecut pe lângă ea, am străbătut coridorul și sufrageria, am ajuns pe terasă și mi-am mijit ochii: crestele munților erau scăldate în lumina dimineții. Anna a venit după mine și m-a întrebat dacă nu înțelesesem ce mi-a spus. I-am răspuns că prefer să vorbesc cu doamna Kaminski. S-a holbat la mine, apoi

și-a șters mâinile de șorț și a intrat în casă. M-am așezat pe un fotoliu și am închis ochii. Soarele îmi încălzea fața, niciodată nu mai respirasem un aer atât de curat.

Ba da, o dată. În Clairance. În zadar am încercat să scap de acea amintire.

Într-o după-amiază, pe la patru, mă lipisem și eu de un grup de turiști. Liftul de oțel a coborât atât de brusc, încât câteva femei au început să râdă isteric. Din adâncuri venea un curent de gheață. Câteva secunde a fost întuneric.

Un coridor strâmt, lămpi electrice cu lumină gălbuie, o ușă de oțel, asigurată împotriva incendiilor, se deschidea și se închidea scârțâind. „Ne vous perdez pas, don't get lost!" Ghidul își târșâia picioarele înaintea noastră, un american fotografia, o femeie pipăia curioasă crăpăturile moi din pereți. Aerul avea gust de sare. Aici se pierduse Kaminski cu cincizeci de ani în urmă.

Ghidul a deschis o ușă de oţel, am dat colțul. Se pare că totul se întâmplase din cauza ochilor lui; am închis și eu ochii un moment și am orbecăit. Scena era importantă pentru carte: am încercat să mă pun în locul lui Kaminski, să orbecăi, să pipăi, să strig, într-un târziu să mă opresc când aveam să-mi dau seama că nimeni nu mă mai putea auzi. Trebuia să reușesc să văd clar acest episod, cât se poate de clar, aveam nevoie să public câteva fragmente despre asta în ziarele importante. Un idiot s-a lovit de mine, altul mi-a atins cotul, uimitor cât de neatenți erau toți, am rezistat însă tentației de a deschide ochii. Trebuia neapărat să descriu ecoul vocii lui, dădea bine. „Ecoul în tăcere", am spus încet. Am auzit cum ei o iau la stânga. M-am îndepărtat de perete, am făcut cu grijă câțiva pași, am găsit celălalt perete și m-am luat după ei. După vocile lor: încet-încet am început să mă obișnuiesc. O ușă s-a închis și din reflex am deschis ochii. Eram singur.

Un coridor scurt, luminat de trei lămpi. M-am mirat că ușa era la zece metri mai încolo, păruse mult mai aproape. Am mers repede într-acolo și am deschis-o. Și aici erau lămpi, de-a lungul plafonului jos treceau țevi de metal. Nici picior de om.

M-am întors la celălalt capăt al coridorului. Deci o luaseră totuși la dreapta, mă înșelase auzul. Începusem

să scot aburi pe gură. Am ajuns la ușă, dar era închisă.

Mi-am șters fruntea, în ciuda frigului mi se făcuse cald. Înapoi, deci. La mica intersecție și apoi iarăși la stânga, de unde venisem. M-am oprit, mi-am ținut respirația și am ascultat cu atenție: nicio voce. Nimic. Nu mai auzisem nicăieri atâta liniște. Am străbătut grăbit coridorul, la a doua intersecție m-am oprit. Venisem din dreapta? Da, din dreapta. La stânga, atunci. Ușa de oțel s-a deschis fără probleme. Lămpi, țevi, iarăși o intersecție, dar nici urmă de oameni. Mă pierdusem.

Mi-a venit să râd.

M-am întors la ultima intersecție și am luat-o la stânga. Iarăși o ușă, dar pe coridorul acesta nicio lumină, totul era cuprins de o întunecime nemaivăzută la suprafață; am închis speriat ușa. Cu siguranță că în curând va sosi și următorul grup de turiști, și mineri ar fi trebuit să mai fie pe aici, salina era încă funcțională. Mi-am dres glasul și am început să strig; m-a uimit că nu se auzea niciun ecou. Piatra părea că îmi înghite vocea.

Am luat-o la dreapta, am luat-o tot înainte trecând de două, trei uși, a patra era închisă. Trebuia să gândesc logic! M-am întors la stânga, am trecut de două uși de oțel și am ajuns la o intersecție. Ghidul spusese că acele uși fuseseră montate acolo ca să oprească un posibil incendiu; fără ele, o simplă flacără ar fi putut să atragă tot aerul din mină. Existau alarme de incendiu? O clipă am cochetat cu ideea să aprind un foc. Nu aveam însă nimic la mine, până și țigările mi se terminaseră.

Mi-am dat seama că de țevi atârnau picături mici de apă condensată. Era oare normal? Am mai încercat să deschid două uși, una era închisă, iar cealaltă ducea într-un coridor unde mai fusesem deja. Sau nu? Tare aș fi vrut să mai am o țigară. M-am așezat pe jos.

Cineva va veni, va veni în curând, fără nicio îndoială. Salina nu avea cum să fie atât de mare. Oare noaptea închideau lumina? Pământul era foarte rece, parcă înghețat, n-am mai putut sta jos. Am strigat. Am strigat mai tare. Mi-am dat seama că nu mă ajuta cu nimic. Am țipat până când mi s-a făcut cald.

M-am așezat iarăși pe jos. O idee stupidă m-a făcut să îmi scot telefonul mobil, dar desigur că n-aveam nici

urmă de semnal, nicăieri nu erai mai bine ecranat ca într-o mină de sare. Greu de ghicit: era pur și simplu o situație stupidă, sau era chiar periculos? Mi-am sprijinit capul de perete, pentru scurt timp am crezut că văd un păianjen, dar nu era decât o pată, aici jos nu aveau cum să fie insecte. M-am uitat la ceas, trecuse deja o oră, parcă aici timpul se scurgea mai repede sau viața mea, mai încet. Poate că doar ceasul mergea prost. Ar trebui oare să merg mai departe, sau să aștept? M-a cuprins brusc oboseala. Am închis o clipă ochii.

Am privit crăpăturile din piatră. Veneau unele spre altele, se contopeau, dar niciodată nu se intersectau, la fel ca brațele unui râu. Un curent nesfârșit, lent, de sare prin adâncurile pământului. N-am voie să adorm, m-am gândit, apoi mi s-a părut că aud voci care îmi vorbesc, iar eu le răspund, că undeva cântă un pian, apoi eram într-un avion și vedeam peisajele întinse, luminoase: munți, orașe, o mare îndepărtată, oameni treceau pe lângă mine, râsul unui copil. M-am uitat la ceas, dar n-am reușit să disting ecranul. Mi-a fost greu să mă ridic în picioare, de frig îmi amorțise tot corpul. Ușa de oțel s-a deschis, am trecut pragul și am intrat în camera de zi a lui Elke, știind că, în sfârșit, eram așteptat. Ea a venit spre mine, și-a desfăcut brațele de bucurie și a deschis ochii. Stăteam pe jos, sub țevi umede, în lumina galbenă a lămpilor. Singur.

Era puțin trecut de șase. Stăteam deja de două ore aici. Tremuram de frig. M-am ridicat în picioare, am trecut de pe un picior pe altul și am bătut din palme. Am mers până la capătul galeriei, am luat-o la dreapta, la stânga, la dreapta și iarăși la stânga. M-am oprit și mi-am apăsat mâinile pe piatră.

Cât de masivă era! Mi-am sprijinit fruntea de ea și am încercat să mă obișnuiesc cu gândul că aveam să mor. Să scriu oare ceva, o ultimă scrisoare – dar cui? Am alunecat în genunchi și o mână m-a bătut pe umăr. Un ghid cu mustață și în spatele lui o duzină de oameni cu căști, cu aparate de fotografiat, cu camere video. „Monsieur, qu'est-ce que vous faites là?"

M-am ridicat în picioare, am mormăit ceva, mi-am șters lacrimile și m-am amestecat printre turiști. Doi japonezi m-au privit curioși, ghidul a deschis o ușă: s-au auzit o mulțime de voci, galeria era plină ochi de

oameni. La un stand de suveniruri se vindeau vederi, flori de sare și diapozitive cu albicioase lacuri sărate. O plăcuță pe care era scris *Exit* arăta spre niște trepte, câteva minute mai târziu urcam rapid cu liftul.

— Trebuia să veniți abia mâine!

Am ridicat capul. Încadrată de lumina soarelui, silueta lui Miriam Kaminski era în fața mea. În părul ei închis sclipeau raze de lumină.

— Am vrut doar să vă spun bună ziua.

— Bună ziua. Plec într-o oră și mă întorc abia mâine.

— Am sperat că pot vorbi cu tatăl dumneavoastră.

S-a uitat la mine de parcă n-ar fi înțeles ce i-am spus.

— Tatăl meu nu se simte bine. Faceți o plimbare, domnule Zöllner. Umblați puțin prin aer liber. Merită.

— Unde mergeți?

— Înființăm o fundație Kaminski. Vă voi povesti cu plăcere toate detaliile, ar putea fi interesant pentru cartea dumneavoastră.

— Desigur.

Înțelesesem: atât timp cât ea avea să fie acolo, nu puteam să vorbesc cu el între patru ochi. Am dat ușor din cap, ea mi-a evitat privirea. Desigur că aveam un oarecare efect asupra ei. Cine știe, dacă nu eram o persoană pe care să o considere periculoasă… Dar n-aveam ce-i face. M-am ridicat.

— Atunci mă duc să mă plimb.

Am intrat rapid în casă, trebuia neapărat să evit să mă conducă afară. Prin ușa aproape închisă de la bucătărie se auzea zgomot de tacâmuri. M-am uitat prin crăpătura ușii și am văzut-o pe Anna spălând vasele.

Când am intrat, m-a privit cu o față lipsită de orice expresie. Părul îi era prins într-o coadă groasă, șorțul îi era murdar și fata rotundă ca o roată.

— Anna, i-am spus, pot să-ți spun Anna, nu?

A ridicat din umeri.

— Eu sunt Sebastian. Poți să-mi spui Sebastian. Mâncarea de ieri a fost excelentă. Putem vorbi puțin?

N-a răspuns. Am tras un scaun, l-am dat apoi la o parte și m-am sprijini de masă.

— Anna, ar fi ceva ce ți-ai dori să faci?

S-a holbat la mine.

— Vreau să spun… ai putea să faci astăzi ceva, dacă dorești. Nu?

Prin fereastră l-am văzut pe bancherul de la cina de ieri ieșind din casa vecină. S-a dus în parcare, și-a scos o cheie din buzunar, a deschis portiera unei mașini și a intrat greoi înăuntru.

— Să spun altfel. Orice ai dori să faci astăzi, eu… Nu, lasă-mă să…

— Două sute, a răspuns.

— Poftim?

— Cât de idiot sunteți de fapt? m-a privit calm în ochi. Două sute și până mâine la prânz nu mă vedeți.

— E mult, am spus cu o voce stinsă.

— Două sute cincizeci.

— Nu, așa nu se poate.

— Trei sute.

— Două sute.

— Trei sute cincizeci.

Am dat din cap.

Ea a întins mâna, eu mi-am scos portofelul și am numărat banii. De obicei nu aveam atâția bani la mine; ăștia erau toți banii pe care îi pregătisem pentru călătorie.

— Hai! a spus. Pielea îi lucea uleios. A apucat banii. Mâna îi era atât de mare, încât banii au și dispărut în ea. Astăzi după-amiază va suna sora mea, iar eu îi voi spune că trebuie să plec imediat la ea. Mâine la douăsprezece voi fi înapoi.

— Și niciun minut mai devreme! i-am răspuns.

A dat din cap.

— Acum plecați.

Am pornit cu pași nesiguri spre ușă. Câți bani! Dar reușisem ce voiam. Și, Dumnezeu știe, nu m-am comportat nicicum deplasat, nu a avut nicio șansă cu mine. Mi-am închis portofelul și m-am sprijinit de perete.

— Domnule Zöllner!

M-am întors.

— Nu găsiți drumul? m-a întrebat Miriam.

— Ba da, voiam doar…

— Nu vreau să vă faceți o impresie greșită, a spus Miriam. Ne bucură ceea ce faceți.

— Știu bine asta.

— Doar că e mai greu acum. E bolnav. Deseori se comportă ca un copil. Cartea dumneavoastră este foarte

importantă pentru el.

Am dat din cap plin de înțelegere.

— Când urmează să apară?

Am înghețat. Avea cumva vreo bănuială?

— Nu e încă stabilit.

— De ce nu e stabilit? Nici domnul Megelbach n-a vrut să spună.

— Depinde de mulți factori. De… am ridicat din umeri. Factori. Mulți factori. Va fi cât de curând!

M-a privit îngândurată, mi-am luat scurt la revedere și am plecat. Coborârea, de această dată, a durat foarte puțin: mirosea a iarbă și a flori, un avion plutea încet pe albastrul cerului; mă simțeam fericit și ușor. Am scos bani dintr-un bancomat și mi-am cumpărat un aparat de ras de la farmacia satului.

M-am dus în camera mea și m-am uitat la țăranul bătrân de pe perete. Fluieram și băteam darabana pe un picior. Eram încă ușor emoționat. M-am întins pe pat fără să mă descalț și am rămas o vreme cu ochii în tavan. M-am dus în fața oglinzii și am stat acolo până propria mea imagine mi s-a înfățișat străină și absurdă. M-am bărbierit și am făcut un duș prelungit. Apoi am luat telefonul și am format un număr pe care îl știam pe de rost. A sunat de cinci ori până a răspuns.

— Doamnă Lessing! am spus. Tot eu sunt, Sebastian Zöllner. Nu închideți!

— Nu! a făcut o voce pițigăiată. Nu!

— Vă rog să mă ascultați doar!

A închis. Câteva secunde mai târziu suna ocupat, am mai sunat atunci încă o dată.

— Tot Zöllner sunt. Vă rog, doar puțin…

— Nu! și a închis.

Am înjurat. Nu era nimic de făcut, părea clar că trebuie să mă duc chiar eu acolo. Asta îmi mai lipsea!

Într-un restaurant din piața mare am mâncat o salată de ton extrem de proastă. În jurul meu erau turiști, copiii țipau, unii dintre tați căutau prin hărți, mamele înfigeau furculițele în porții imense de prăjituri. Chelnerița era tânără și nu chiar respingătoare. Am chemat-o: prea mult ulei în salată, luați-o înapoi! Mi-a răspuns că o ia înapoi cu plăcere, dar că tot trebuie să plătesc. I-am răspuns că nu mâncasem mai nimic din ea. Ea mi-a ripostat că nu o interesează. I-am cerut să-l

cheme pe șeful ei. Mi-a răspuns că va veni abia spre seară, dar că sunt liber să-l aștept. De parcă n-aș fi avut ceva mai bun de făcut, i-am răspuns făcându-i din ochi. Am mâncat toată salata, dar când am vrut să plătesc n-a mai venit ea, ci un coleg lat în spate. N-am lăsat bacșiș.

Mi-am cumpărat țigări și i-am cerut foc unui tânăr. Am intrat în vorbă: era student și, fiind vacanță, se afla în vizită la părinți. L-am întrebat ce studia și, cu o privire preocupată, mi-a răspuns că istoria artei. De înțeles, i-am răspuns, mai ales când ești de prin zona asta. Cum așa? I-am arătat cu mâna versantul muntelui. Dumnezeu? Ei, na. Nu, aici trăiesc pictori importanți. N-a înțeles. Kaminski? M-a privit alb.

L-am întrebat dacă el chiar nu auzise de Kaminski. Nu, nu auzise. Ultimul ucenic al lui Matisse, i-am explicat, un reprezentant al clasicei… Nu se ocupă de așa ceva, m-a întrerupt, ci de arta contemporană din zona Alpilor. Cică ar fi niște tendințe foarte interesante, Gamraunig, de exemplu, dar, desigur și un Göschl, un Wagreiner. Cine? Wagreiner, a strigat înroșindu-se la față. Pe ăsta trebuie să-l știu! Acum nu mai pictează decât cu lapte și cu substanțe comestibile. De ce? l-am întrebat. A dat din cap, întrebarea i-a plăcut: din cauza lui Nietzsche.

Am făcut un pas în spate. L-am întrebat dacă Wagreiner e cumva neodadaist. A clătinat din cap. Face și *performance*? Nu, mi-a răspuns, nu, nu. Chiar nu auzisem niciodată de Wagreiner? Am clătinat din cap. A bombănit ceva de neînțeles și m-a privit neîncrezător. Apoi ne-am despărțit.

M-am dus la pensiune, mi-am făcut bagajele și am plătit nota. Aveam să mă întorc oricum abia a doua zi și nu avea niciun rost să mai plătesc pentru o noapte în care nu dormeam acolo. I-am făcut semn din cap patroanei, mi-am aruncat țigara și am luat-o în sus. Nu aveam nevoie de taxi, între timp mă obișnuisem cu drumul acela; chiar cărând geamantanul după mine, tot am ajuns rapid la indicator. În sus, prima, a doua, a treia serpentină, parcarea. În fața porții se mai află încă BMW-ul gri. Am sunat la ușă, iar Anna a deschis pe loc.

— Nu-i nimeni acasă? am întrebat.

— Doar el.

— De ce mai e mașina aici?

— Ea a plecat cu trenul.

Am privit-o în ochi.

— M-am întors pentru că mi-am uitat geanta.

Ea a dat din cap și a intrat lăsând ușa deschisă. Am urmat-o.

— A sunat sora mea, mi-a spus.

— Ei, na!

— Are nevoie de ajutor.

— Dacă trebuie să plecați, pot să rămân eu cu el. M-a cântărit o vreme din ochi.

— Foarte drăguț din partea dumneavoastră.

— Nu e nicio problemă.

Și-a scos șorțul, s-a aplecat și a apucat o valiză. S-a dus spre ușă, a ezitat și m-a privit întrebător.

— Nicio grijă! i-am spus încet.

A încuviințat. Respirând zgomotos a ieșit și a închis ușa după ea. Am văzut-o pe geamul de la bucătărie cum mergea cu pași mici prin parcare bălăngănindu-și valiza.

VI

Am rămas pe coridor ascultând cu atenție. În stânga era ușa de la intrare, în dreapta sufrageria, în față treptele spre primul etaj. Mi-am dres glasul, vocea mi s-a părut străină în liniștea aceea.

Am intrat în sufragerie. Ferestrele erau închise, aerul stătut. O muscă se lovea întruna în geam. Am deschis cu grijă sertarul de sus al comodei: fețe de masă împăturite cu cea mai mare grijă. L-am deschis pe celălalt: cuțite, furculițe și linguri. Și cel de jos: reviste vechi de douăzeci de ani, *Life, Time* și *Paris-Match,* amestecate aiurea. Mobila veche se împotrivea, era cât pe ce să nu mai pot închide sertarul. M-am întors pe coridor.

În stânga mea erau patru uși. Am deschis-o pe prima: o cameră mică, un pat, o masă și un scaun, televizorul, o icoană a Sfintei Maria și o fotografie a lui Marlon Brando. Asta trebuie să fi fost camera Annei. În spatele celeilalte uși era bucătăria, apoi urma camera în care fusesem primit cu o zi înainte. Dincolo de ultima ușă erau treptele spre pivniță.

Mi-am luat geanta și am orbecăit după un întrerupător. Un singur bec lumina slab scara de lemn. Treptele au scârțâit, erau atât de abrupte, că a trebuit să mă țin de balustradă să nu cad. Am aprins lumina și s-au aprins reflectoare unul după altul, a trebuit să închid ochii de atâta lumină. Când m-am mai obișnuit, mi-a fost clar că mă aflam în atelier.

Un spațiu fără ferestre, luminat doar de reflectoare: cine o fi lucrat aici nu a avut nevoie de lumină naturală, în mijloc era un șevalet cu un tablou început, pe jos erau împrăștiate zeci de pensule. M-am aplecat și le-am atins, erau uscate. Am găsit și o paletă, dar culorile de pe ea erau tari ca piatra și se cojeau. Am tras aer în piept: miros de pivniță, ușor umed, o vagă aromă de naftalină, nimic să-ți amintească de vopsele sau terebentină. Aici nu se mai pictase de multă vreme.

Pânza șevaletului era aproape neatinsă, albul ei fiind străbătut doar de trei tușe. Începeau din același punct din stânga jos și de acolo porneau în sus. Undeva în dreapta sus era un câmp de mici dimensiuni, delimitat

cu creta. Nicio schiță, nimic care să te facă să ghicești ce ar fi trebuit să apară pe pânză. Când m-am dat înapoi am observat că avem patru umbre, câte una de la fiecare reflector aflat la nivelul picioarelor mele. De perete erau sprijinite mai multe tablouri de mari dimensiuni acoperite cu pânză de doc.

Am dat prima pânză la o parte și am tresărit. Doi ochi, o gură schimonosită: o față bizar de strâmbă, ca o oglindire într-o apă curgătoare. Era pictată în culori luminoase, răspândea în jur raze roșii asemenea unor flăcări stinse, ochii mă priveau întrebători și reci. Cu toate că stilul era inconfundabil – pensula subțire, preferința pentru roșcat despre care scriseseră și Komenew și Mehring era totuși cu totul diferit de toate tablourile pe care i le știam. Am căutat o semnătură, dar n-am găsit nimic. Am dezvelit alt tablou; când l-am atins, s-a ridicat un nor de praf.

Aceeași figură, de această dată puțin mai mică, rotundă și închisă în sine, cu o ușoară urmă de zâmbet în colțul buzelor. În celălalt tablou la fel, dar cu gura căscată într-un mod nenatural, cu sprâncenele unite la rădăcina nasului, fruntea învelită în riduri ca într-o mască, cu fire de păr ca niște zgârieturi pe hârtie. Niciun început de gât, niciun corp, doar acel cap plutind în gol. Am dezvelit tablou după tablou, iar figura se deforma din ce în ce mai mult: bărbia se alungea în gol, culorile deveneau orbitor de luminoase, fruntea și urechile, extrem de lungi. Ochii însă păreau că devin cu fiecare tablou mai îndepărtați, mai indiferenți, iar în următorul tablou, plini de dispreț. Figura se umflase ca într-o oglindă deformată, avea un nas de clovn și fruntea încrețită de riduri, în altul – pânza de doc s-a agățat în ceva și a trebuit să o trag cu toată puterea, s-a ridicat un nor mare de praf și am strănutat – se micșora atât de mult, de parcă ar fi fost o marionetă pe mâna cuiva care tocmai strângea pumnul. În următorul tablou abia se mai întrezărea imaginea, ca printr-o ninsoare deasă. Celelalte tablouri nu fuseseră terminate, rămăseseră doar niște schițe cu câteva pete de culoare, ici o frunte, colo un obraz. În colț, ca aruncat cât colo, era un bloc de desen. L-am luat, l-am șters de praf și l-am deschis. Aceeași figură privită ba de sus, ba de jos, din toate părțile, o dată chiar văzută ca o mască, din interior.

Schițele fuseseră făcute în cărbune, pe măsură ce răsfoiam liniile deveneau mai nesigure, tremurânde, se pierdeau unele în altele, la sfârșit rămânând doar o pată neagră de culoare. Dintre pagini au curs peste mine o grămadă de firimituri de cărbune. Paginile celelalte rămăseseră albe.

Am pus blocul deoparte și am început să caut o semnătură sau o datare pe tablouri. Am întors una dintre pânze și am cercetat ramele de lemn, un ciob a căzut pe jos. L-am luat cu vârfurile degetelor. Mi-am dat seama că în spatele tablourilor era plin de cioburi de sticlă. Am pus ciobul în lumina reflectoarelor și m-am uitat prin el cu ochii mijiți: reflectorul a părut că tresare, carcasa lui neagră s-a deformat ușor. Sticla era șlefuită.

Mi-am scos din geantă aparatul de fotografiat. Un Kodak de mici dimensiuni, dar foarte bun, cadou de Crăciun de la Elke. Reflectoarele erau atât de puternice, încât nu aveam nevoie nici de stativ, nici de bliț. M-am așezat în genunchi. Tabloul trebuia, după cum îmi explicase fotograful de la *Abendnachrichten,* fotografiat de foarte aproape, astfel încât să nu se micșoreze perspectiva. Doar așa putea fi reprodus în revistă. Am fotografiat fiecare pânză de câte două ori, apoi încă o dată, după care m-am ridicat în picioare și m-am sprijinit de perete: șevaletul, pensulele de pe jos, cioburile de sticlă. Am fotografiat până ce s-a terminat filmul. Am pus apoi aparatul în geantă și am început să acopăr tablourile la loc.

Era greu, pânza se tot agăța în câte ceva. Unde mai văzusem această figură? M-am grăbit; nu știam de ce, dar voiam să ies cât mai rapid de-aici. De ce Dumnezeu mi se părea cunoscută această figură? Am ajuns la ultimul tablou, am întâlnit acea privire disprețuitoare, am acoperit-o. Am mers în vârful picioarelor spre ușă, am stins lumina și am răsuflat greu.

M-am întors pe coridor. Am ascultat cu atenție. În sufragerie bâzâia încă musca aia. „Bună ziua?” Niciun răspuns. „Alo?” Am urcat la etaj.

Două uși în dreapta, două în stânga, una la capătul holului. Am luat-o din stânga. Am bătut la ușă, am așteptat un moment, după care am intrat.

Asta trebuia să fie camera lui Miriam. Un pat, un televizor, rafturi de cărți și un Kaminski din seria

Reflexii: trei oglinzi, iar în mijlocul lor o cârpă, un pantof și un creion, aranjate ca într-o parodie a vieții așezate, stăteau ca într-un sistem perfect de suprafețe; dacă te uitai la tablou cu coada ochiului, părea că tremură ușor. Trebuia să valoreze o avere. M-am uitat prin dulapuri, dar n-am găsit decât rochii, pantofi, pălării, câteva perechi de ochelari, lenjerie de mătase. Am luat o pereche de chiloți și am lăsat-o să-mi alunece printre degete. Nu cunoscusem nicio femeie care să poarte lenjerie de mătase. Sertarul noptierei era plin de cutii cu medicamente: Baldrian, Valium, Benedorm și alte soiuri de calmante sau somnifere. Ar fi fost interesant de citit prospectele, dar nu aveam timp pentru așa ceva.

Alături era baia. Foarte curată și mirosind a soluții de curățat. În cadă era un burete încă umed, în fața oglinzii erau trei sticluțe de parfum. Din păcate niciun Chanel printre ele, doar mărci de care nu mai auzisem. Niciun aparat de ras, probabil că bătrânul folosea altă baie. Oare cum se bărbieresc orbii?

Ușa de la capătul holului ducea într-o cameră neaerisită. Ferestrele erau murdare, rafturile goale, patul nefăcut: pasămite o cameră de oaspeți nefolosită. Un păianjen micuț și-a scuturat puțin pânza întinsă peste pervazul ferestrei. Pe masă era un creion cu o urmă de radieră la un capăt și cu urme de dinți pe el. L-am luat, l-am răsucit între degete, l-am pus la loc și am ieșit.

Încă două uși. Am bătut în prima, am așteptat, am mai bătut o dată și am intrat. Un pat dublu, o masă, un fotoliu. O ușă deschisă dădea într-o baie de mici dimensiuni. Jaluzelele erau trase, lustra era aprinsă. În fotoliu era Kaminski.

Părea că doarme, ochii îi erau închiși. Avea pe el o cămașă de noapte de mătase foarte largă, cu mânecile suflecate. Mâinile nu îi ajungeau la capătul brațelor fotoliului, spătarul îi trecea cu mult de cap, picioarele îi atârnau deasupra podelei. Fruntea i s-a ridicat, a întors capul, a deschis și a închis rapid ochii.

— Cine-i acolo?

— Eu, am răspuns. Zöllner. Mi-am uitat geanta. Anna a trebuit să plece la sora ei și m-a rugat să rămân cu dumneavoastră. Nu-i nicio problemă, voiam doar… să vă spun. Dacă aveți nevoie de ceva…

— De ce să am nevoie? a întrebat calm. Vaca dracului…

M-am întrebat dacă auzisem bine.

— Vaca dracului, a repetat. Nici să facă mâncare nu știe. Cât ați plătit?

— Nu înțeleg ce vreți să spuneți. Dar dacă aveți timp să vorbim…

— Ați fost în pivniță?

— În pivniță?

A bătut cu un deget peste nas.

— Se simte.

— În care pivniță?

— Știe foarte bine că n-o putem da afară. Aici sus nu găsești pe altcineva.

— Să… închid lumina?

— Lumina, și-a frecat fruntea. Nu, nu. Pură obișnuință. Nu.

Oare își luase pastilele? Am scos reportofonul din geantă, l-am pornit și l-am pus pe jos.

— Ce a fost asta? a întrebat.

Cel mai bine era să trec direct la subiect.

— Povestiți-mi despre Matisse.

A tăcut. Aș fi vrut să îi văd ochii, dar probabil că se obișnuise să-i țină închiși când nu purta ochelarii.

— Casa aia din Nisa. Mi-am spus: așa aș vrea și eu să trăiesc. În ce an suntem?

— Poftim?

— Ați fost în pivniță, doar. În ce an?

I-am răspuns.

Și-a frecat fața cu mâinile. I-am privit picioarele. Doi papuci de lână se bălăngăneau prin aer, pe un picior se putea vedea un semn alb, din copilărie.

— Unde suntem?

— La dumneavoastră acasă, i-am răspuns încet.

— Acum spuneți-mi cât i-ați dat vacii ăleia!

— Mă întorc mai târziu.

El a tras aer în piept, eu am ieșit rapid din cameră închizând ușa după mine. Nu va fi ușor! M-am hotărât să îl las câteva minute să se adune.

Am deschis ultima ușă, găsind astfel, în sfârșit, camera de lucru. Un calculator pe birou, un scaun ergonomic, sertare cu acte, dosare, maldăre de hârtii. M-am așezat pe scaun și mi-am sprijinit capul în mâini.

Soarele începea să apună, undeva, în depărtare, o telecabină se cățăra spre crestele munților. La un moment dat ferestrele i-au strălucit în bătaia soarelui, după care a dispărut după niște copaci. De undeva din preajmă am auzit un zgomot înfundat; am ascultat cu atenție, dar n-a mai fost nimic.

Trebuia să lucrez sistematic. Acesta era biroul lui Miriam, probabil că tatăl ei nu mai călcase de ani de zile pe-aici. Mai întâi voi cerceta hârtiile lăsate la vedere, apoi voi lua rând pe rând, de jos în sus, toate sertarele, apoi, de la stânga la dreapta, rafturile. La nevoie, puteam fi foarte organizat.

Majoritatea erau acte contabile. Extrase de cont și de depozit cu sume mult mai mici decât m-aș fi așteptat. Existau acte cu privire la un cont secret din Elveția, nu o sumă impresionantă, dar, orișicât, la nevoie puteam să mă folosesc de ele să obțin ce aveam nevoie. Contracte cu directori de galerii de artă: Bogovic primise la început patruzeci, apoi coborâse la treizeci de procente, bizar de puțin, cine o fi negociat cu el trebuie că și-a făcut foarte bine treaba. Mai erau acte cu privire la o asigurare de sănătate la o firmă privată – cam scumpă –, apoi o asigurare pe viață a lui – iarăși ciudat – Miriam, dar suma nu bătea la ochi. Am pornit calculatorul, acesta s-a deschis huruind și a cerut parola. Am încercat cu *miriam, manuel, adrienne, papa, mama, hallo* și *parolă,* dar n-a mers. Enervat, l-am închis la loc.

Am ajuns la scrisori. Copii xerox a nenumărate scrisori către diverse galerii, cu informații despre prețuri, vânzări, expedierea câte unui tablou, drepturi de reproducere, cărți poștale, albume. Cele mai multe scrisori fuseseră scrise de Miriam, unele îi fuseseră dictate de tatăl ei și semnate de el, doar cele mai vechi dintre ele fuseseră scrise de mâna lui: negocieri, propuneri, cereri, chiar și rugăminți de pe vremea când era celebru. Pe atunci, scrisul lui era nesigur, rândurile coborau înspre dreapta, i-urile săreau dintre cuvinte. Scrisori cu răspunsuri către jurnaliști: *Tatăl meu nu face și nu a făcut niciodată pictură concretă, pentru că el nu consideră că acest termen are vreun sens, o pictură este ori concretă, ori nu este deloc, iar cu aceasta am spus tot ceea ce ar fi fost de spus.* Câteva scrisori de la Clure sau alți prieteni: stabilirea unor întâlniri, răspunsuri

scurte, felicitări cu prilejul aniversărilor și, într-un teanc atent aranjat, felicitările de Crăciun de la Mehring. Invitații de a susține conferințe la diverse universități; din câte știam eu, el nu a făcut niciodată așa ceva, deci probabil că le-a refuzat pe toate. Fotocopia unei vederi ciudate de la Claes Oldenburg: Kaminski îi mulțumea pentru ajutor, dar regreta că se vede obligat să recunoască faptul că arta lui Oldenburg – *Să îmi iertați sinceritatea, dar, în meseria noastră, minciunile prietenești sunt singurul păcat* – i se pare lipsită de orice valoare. Jos de tot, în ultimul sertar, am găsit o geantă de piele încuiată cu cheia. Am încercat în zadar să o deschid cu cuțitul de tăiat hârtie. Am pus-o deoparte, cu gândul să mă ocup mai târziu de ea.

M-am uitat la ceas: trebuia să mă grăbesc! Nicio scrisoare către Dominik Silva, Adrienne, Therese? Doar acelea au fost vremuri când se scriau scrisori nenumărate! Dar nimic. Am auzit un motor și m-am uitat neliniștit pe fereastră. Jos oprise o mașină. Din ea a coborât Clure, s-a uitat în jur, a făcut câțiva pași spre casa lui Kaminski și, am răsuflat ușurat, a luat-o într-o parte și a deschis o poartă. Alături auzeam tusea uscată a lui Kaminski.

Am ajuns la rafturi. Am răsfoit dosare voluminoase cu acte, fișe de asigurare, copii după registre funciare. Cu zece ani în urmă cumpărase pământ undeva în sudul Franței, după care l-a vândut pe un preț mai mic. Dosare dintr-un proces împotriva unui director de galerie de artă care pusese în vânzare tablouri din perioada lui simbolistă. Am dat și peste schițe vechi cu detalii privind reflectarea razelor de lumină în mai multe oglinzi: mi-am dat seama de valoarea lor și, câteva clipe, m-am luptat cu dorința de a băga una în buzunar. Am ajuns apoi la ultimul raft: facturi vechi, copii de declarații de venit din ultimii opt ani; aș fi stat să le citesc pe toate, dar nu aveam mult timp. Am ciocănit în zidurile din spatele bibliotecii, sperând să dau peste un raft secret sau peste pereți dubli. M-am așezat pe jos și am început să mă uit pe sub rafturi. M-am cățărat pe scaun și le-am analizat de sus.

Am deschis fereastra, m-am așezat pe pervaz și mi-am aprins o țigară. Vântul împrăștia scrumul, suflam calm fumul în aerul rece de afară. Soarele ajunsese deja

în dreptul crestelor, în curând avea să dispară. Așadar, doar această geantă a mai rămas. Am aruncat țigara, m-am așezat la birou și am scos briceagul.

O singură tăietură de sus în jos pe spatele genții. Pielea, scorojită deja, a crăpat ușor. Am tăiat încet, cu grijă, apoi am deschis mapa. N-avea să observe nimeni. De ce să caute cineva geanta asta, atâta timp cât Kaminski era în viață? După aceea oricum nu mai avea să conteze.

În geantă erau doar câteva foi. Câteva rânduri de la Matisse, îi ura succes, îi recomandase lui Kaminski mai mulți colecționari și îi mulțumea pentru urările primite… Cealaltă scrisoare era tot de la Matisse: eșecul expoziției îl întristase, dar nu aveai ce-i face, îi recomanda seriozitate și muncă susținută și era optimist cu privire la viitorul domnului Kaminski, în plus îi ura toate cele bune… O telegramă de la Picasso: *„Călătorul somnoros*, mi-aș fi dorit să-l fi făcut eu, numai bine, *Compadre,* să trăiești!" Apoi, îngălbenite, câteva scrisori în grafia măruntă, aproape ilizibilă a lui Richard Rieming. Pe prima o știam, fusese preluată în toate biografiile despre Rieming; ce sentiment ciudat să te trezești cu această scrisoare în mână! Rieming îi scria că e pe vapor și că în această viață nu mai aveau să se întâlnească. Că nu era totuși motiv de întristare, ci un fapt; și, chiar dacă după despărțirea de acest corp bolnăvicios ar mai exista alte feluri de existenţă, nu stă nicăieri scris că ne-am aduce aminte de vechile noastre înfățișări și că ne-am mai recunoaște, așadar există despărțiri pentru totdeauna, iar aceasta este una dintre ele. Vaporul lui se îndreaptă spre un mal a cărui existență îi vine încă greu s-o creadă, cu toate cele scrise în cărți, cu toate hărțile pământului. Dar un astfel de moment, către sfârșitul unei vieți, nu trebuie să treacă, în cel mai bun caz, drept un compromis cu așa-numita viață de până atunci, fără siguranța că va fi folosit, că el, Rieming, își câștigase dreptul de a-l numi pe un om fiul său, acest termen fiindu-i adresat nimănui altcuiva decât destinatarului acelei scrisori. Dusese o viață care cu greu își putea merita acest nume, trecuse prin această lume fără să își dea seama, tocmai de aceea se purtase, pentru că nu avusese de ales, deseori rece, uneori scriind poezii dintre care câteva avuseseră

norocul să fie pe placul unora. Prin urmare, nu îi era cu putință să dea sfaturi privind alegerea propriului drum și își dorea doar ca Manuel să fie cruțat de tristețe, e bine și atât; de fapt, cam asta ar fi totul.

Celelalte scrisori ale lui Rieming erau mai vechi și erau adresate elevului Kaminski: într-una, Rieming îl sfătuia să nu mai fugă din internat pentru că nu-l ajută la nimic, că trebuie să reziste; nu voia să pretindă că Manuel va ajunge vreodată să îi fie recunoscător, dar îi promitea că va trece și peste asta, că omul trece oricum peste mai toate, chiar fără voia lui. În altă scrisoare anunța că în luna care urma aveau să apară *Cuvinte pe marginea drumului* și că privește apariția acestei cărți cu bucuria temătoare a unui copil speriat să nu primească un cadou greșit de Crăciun, dar care știe că, orice ar primi, ar fi corect. Tonul tuturor scrisorilor părea cumva rece și afectat. Rieming nu-mi fusese niciodată simpatic.

Următoarea scrisoare era de la Adrienne. Se gândise mult înainte să-i scrie, nu-i fusese ușor. Știa că nu stă în puterea lui Manuel să-i facă pe oameni fericiți și că pentru el cuvântul *fericire* avea altă însemnătate decât pentru ceilalți. Dar va face acest pas, se va căsători cu el, era pregătită să riște și, dacă era o greșeală, atunci tot o făcea. Probabil că el nu era uimit de asta, ea însă era. Îi mulțumea că îi dăduse timp, se temea de ce avea să vie, dar poate că așa trebuia să fie totul și poate că, la un moment dat, va fi în stare să îi spună vorbele pe care el își dorea atât de mult să le audă.

Am mai citit o dată scrisoarea și nu mi-am dat seama de ce mi se părea totul atât de neplăcut. Mai rămăsese doar o foaie de hârtie: una subțire, cu pătrățele, parcă ruptă dintr-un caiet. Am luat-o și am netezit-o cu mâna. Era datată exact cu o lună înainte de scrisoarea de la Adrienne. *Manuel, eu nu scriu de fapt această scrisoare. Eu…* Un ţârâit electric m-a întrerupt: era soneria de la intrare.

Am coborât speriat treptele și am deschis: un bărbat cărunt se sprijinea de gard, pe cap avea o pălărie tradițională, lângă el, o geantă burduhănoasă.

— Da?

— Doctorul Marzeller, a răspuns grav. Consultația.

— Aveți consultație?

— El are. Eu sunt doctorul.

Nu mă așteptasem la așa ceva.

— Nu se poate acum, am răspuns rapid.

— Ce nu se poate?

— Din păcate, nu se poate acum. Veniți mâine!

Și-a scos pălăria și și-a trecut degetele prin păr.

— Domnul Kaminski lucrează, am continuat. Nu vrea să fie deranjat.

— Vreți să spuneți că *pictează*?

— Lucrăm amândoi la biografia dumnealui. Trebuie să se concentreze.

— La biografia lui, a spus și și-a pus pălăria înapoi pe cap. Trebuie să se concentreze.

De ce naiba repeta întruna ce-i spuneam?

— Numele meu este Zöllner, am spus. Sunt biograful și prietenul dumnealui.

I-am întins mâna, mi-a răspuns ezitant. Strângerea mâinii lui era neplăcut de puternică, i-am evitat privirea. M-a cântărit din ochi.

— Merg acum la el, a spus și a făcut un pas înainte.

— Nu! i-am răspuns barându-i drumul.

M-a privit întrebător. Vrea oare să știe dacă am de gând să-l opresc? Încearcă numai, mi-am spus.

— Cu siguranță e vorba de o consultație de rutină, am spus. Nu-i lipsește nimic.

— De unde știți asta?

— E cu adevărat foarte ocupat. Nu poate fi întrerupt, sunt atât de multe… amintiri. Ține foarte mult la munca aceasta.

A ridicat din umeri, a clipit și a făcut un pas înapoi. Câștigasem.

— Îmi pare rău, i-am spus generos.

— Cum spuneați că vă cheamă?

— Zöllner, am răspuns. La revedere.

A dat din cap. I-am zâmbit, el mi-a evitat neprietenos privirea, am închis ușa. M-am uitat pe geamul de la bucătărie cum s-a îndreptat spre mașină, cum a pus geanta în portbagaj, s-a așezat la volan și a pornit. La un moment dat a oprit, a lăsat puțin geamul în jos și s-a mai uitat o dată spre casă; m-am dat repede înapoi, am așteptat câteva momente, după care m-am așezat din nou la fereastră ca să văd mașina luând curba. Ușurat, am urcat înapoi.

Manuel, eu nu scriu de fapt această scrisoare. Eu îmi închipui că o scriu, că o pun în plic şi o trimit apoi către lumea reală, la tine. Tocmai am venit de la cinematograf. La ştiri, De Gaulle fusese amuzant ca de obicei. Pentru prima oară în acest an, afară se topeşte zăpada şi încerc să îmi imaginez că asta nu are nimic de-a face cu noi. De fapt, niciunul dintre noi, nici eu, nici Adrienne, nici Dominik nu credem că te-am putea părăsi. Dar poate că ne înşelăm.

După tot acest timp, tot nu ştiu ce însemnăm noi pentru tine. Poate oglinzi (la asta te pricepi doar foarte bine) care au sarcina de a-ţi întoarce propria imagine şi a te transforma în ceva mare, ceva imens şi cu multe faţete. Da, vei ajunge celebru. Şi pe merit. Acum te vei întoarce la Adrienne, vei primi ce are ea de oferit şi mai târziu îi vei respecta hotărârea, dacă va fi să plece. Poate că o vei trimite la Dominik. Şi atunci vor apărea alţi oameni, alte oglinzi. Eu, în niciun caz.

Să nu plângi, Manuel. Tu ai plâns întotdeauna foarte uşor, lasă-mi mie această plăcere de data asta. Desigur că acesta este sfârşitul, iar noi suntem muritori. Dar asta nu înseamnă că nu vom mai fi o vreme pe-aici, că nu vom cunoaşte alţi oameni, că nu ne vom plimba, nu vom visa noaptea şi nu vom rezolva o grămadă de treburi, ca orice alte marionete. Nu ştiu dacă eu scriu într-adevăr această scrisoare, nu ştiu nici dacă o voi trimite. Dacă totuşi se întâmplă să o termin, iar tu să o citeşti, atunci te rog să înţelegi bine un lucru: consideră-mă moartă! Să nu îmi dai telefon, să nu mă cauţi, nu mă vei găsi. Şi când mă uit acum pe fereastră şi mă întreb cum de toţi ceilalţi nu

Am întors pagina, nimic. Poate că restul se pierduse. Am mai răsfoit cu atenție prin celelalte scrisori, dar nu am mai găsit paginile lipsă. Oftând, am scos carnetul de notițe și am copiat-o. De câteva ori creionul s-a rupt, din cauza grabei, scrisul îmi devenise aproape ilizibil, dar după zece minute terminasem. Am pus toate hârtiile la loc și am pus geanta înapoi în sertarul de jos. Am închis celelalte sertare, am așezat la loc maldărele de hârtii și m-am uitat să nu fi uitat vreun dulap deschis. Am dat din cap cu mulțumire: nimeni nu avea să observe ceva ieșit din comun, umblasem cum trebuie. Soarele tocmai apunea, munții au părut câteva momente

duri și uriași, pentru ca după aceea să se dea înapoi și să se îndepărteze. Venise momentul să scot asul din mânecă.

Am bătut la ușă, Kaminski nu a răspuns.

Am intrat. Stătea pe fotoliu, reportofonul era încă pe jos.

— Iarăși? a întrebat. Unde este Marzeller?

— Tocmai a sunat. Nu poate veni. Putem să vorbim despre Therese Lessing?

— Sunteți nebun.

— Ascultați-mă, vreau…

— Ce se întâmplă cu Marzeller? Vrea să dau ortul popii?

— Trăiește, iar eu am vorbit cu ea.

— Sunați-l. Ce-i în mintea lui?

— Am spus că trăiește.

— Cine?

— Therese. E văduvă și trăiește. Undeva în nord, pe coastă. Am adresa.

N-a răspuns. A ridicat încet mâna, s-a frecat pe frunte, apoi a coborât-o. Gura i se deschidea și i se închidea, fruntea i se încrețise de riduri. M-am uitat după reportofon. Activarea verbală îl pornise la loc: înregistram fiecare cuvânt.

— Dominik v-a spus că ar fi moartă. Dar nu e adevărat.

— Nu se poate, a zis cu o voce stinsă.

Pieptul îi tresălta, mi-am făcut griji pentru inima lui.

— Acum zece zile am aflat. Nici n-a fost greu.

N-a răspuns. L-am privit cu atenție: a întors capul spre perete fără să deschidă ochii. Buzele îi tremurau. Și-a umflat obrajii și a răsuflat.

— Mă voi vedea cu ea în curând, am continuat. Pot s-o întreb tot ce doriți. Trebuie doar să îmi povestiți ce s-a întâmplat atunci.

— Cum îndrăzniți? a șoptit.

— Nu vreți să aflați adevărul?

A părut că se gândește. Acum îl aveam la mână. La așa ceva nu se așteptase; și el îl subestimase pe Sebastian Zöllner! De emoție, n-am putut să stau locului, m-am dus la fereastră și m-am uitat printre jaluzele. Cu fiecare clipă, luminile din vale deveneau mai clare. Păreau a fi tăiate în cupru în lumina apusului.

— Săptămâna viitoare mă duc la ea, am continuat. Și voi putea s-o întreb…

— Nu zbor, a spus.

— Nu, l-am liniștit. Era confuz. Sunteți acasă. Totul e în regulă!

— Medicamentele sunt lângă pat.

— Foarte bine.

— Sunteți idiot, a spus calm. Trebuie să le împachetați.

M-am holbat la el.

— Să le împachetez?

— Mergem într-acolo.

— Nu vorbiți serios!

— De ce nu?

— Pot să îi transmit orice întrebare. Dar așa nu merge. Sunteți prea… bolnav, am spus rapid, fusese cât pe ce să zic „bătrân”. Nu pot să îmi asum o astfel de responsabilitate.

Visam, sau purtam într-adevăr acest dialog?

— Nu v-ați înșelat, n-ați făcut o confuzie? Nu ați fost păcălit?

— Pe Sebastian Zöllner nimeni nu ar…

A răsuflat enervat.

— Nu, am spus. Trăiește și… am ezitat… vrea să vorbească cu dumneavoastră. Puteți să mergeți la telefon…

— Nu merg la niciun telefon. Vreți să scăpați această ocazie?

Mi-am frecat fruntea. Ce se întâmplase, nu avusesem până atunci totul sub control? Cumva scăpasem frâiele. Și avea dreptate: aveam să fim amândoi două zile pe drum, nici nu sperasem să stau atât de mult timp cu el. Puteam să-l întreb orice îmi trecea prin minte. Cartea mea va ajunge una de căpătâi, va fi citită de studenți, va fi citată în cronicile de artă.

— E ciudat, a spus, să vă știu prezent în viața mea. Ciudat și neplăcut.

— Sunteți celebru. Voiați asta doar. Celebru înseamnă și să ai lângă tine pe cineva ca mine.

N-am știut de ce i-am spus așa ceva.

— În dulap e un geamantan. Împachetați-mi câteva lucruri.

Am răsuflat greu. Nu putea fi adevărat! Sperasem să îl uimesc, să îl duc de nas și să îl fac să povestească despre Therese. Nu îmi dorisem să-l răpesc!

— De ani de zile n-ați mai călătorit.

— Cheile de la mașină sunt lângă ușa de la intrare. Știți să conduceți, nu-i așa?

— Conduc foarte bine.

Chiar voia, așa, pur și simplu, cu mine…? Era nebun. Pe de altă parte, ce era în capul meu? Cu siguranță, călătoria avea să-i dăuneze sănătății șubrede. Dar cu atât mai repede putea să apară și cartea.

— Acum ce-i? a întrebat.

M-am așezat pe marginea patului. Calm, mi-am spus, calm! Gândește-te puțin! Pot foarte bine să-l las și să plec; el ar adormi, iar mâine-dimineață ar uita totul. Și aș rata șansa vieții mele.

— Să mergem, atunci! am strigat. Am sărit în sus, patul a scârțâit, el a tresărit.

Câteva momente a rămas țeapăn, de parcă nu i-ar fi venit să creadă. Apoi a întins încet mâna. Am prins-o și, în același moment, mi-am dat seama că se hotărâse. Mâna îi era rece și moale, dar strângerea era ciudat de puternică. L-am sprijinit, el s-a ridicat din fotoliu. Eu m-am împleticit, el m-a tras spre ușă. S-a oprit pe hol și l-am împins atent în față. Pe scări nu mai știu care dintre noi îl ghida pe celălalt.

— Nu chiar atât de repede, am spus grăbit. Trebuie să vă mai iau bagajele.

VII

Acum conduceam BMW-ul. Drumul o lua abrupt în jos, farurile nu luminau decât la câțiva metri mai în față; pe serpentine era greu. Încă una, am tras de volan și mi-am spus că am scăpat, dar curba se tot strângea. Ne-am apropiat periculos de mult de marginea dreaptă a drumului, motorul s-a înecat, am călcat ambreiajul, motorul a huruit și am depășit curba.

M-am abținut să răspund, iarăși apăruse o serpentină, trebuia să mă concentrez: accelerație, ușoară frânare, ambreiaj, motorul a tors înfundat, strada s-a îndreptat în fața noastră.

— Ei, vedeți! a spus el.

I-am auzit plescăitul și am văzut cu coada ochiului cum i se mișcau maxilarele. Își pusese pe nas ochelarii cu lentile fumurii, mâinile și le adunase în poală, iar peste cămașă și pulover încă mai avea halatul de casă. Îi legasem șireturile de la pantofi și îi pusesem centura de siguranță, dar el și-o desfăcuse la loc. Era palid și surescitat. Am deschis torpedoul și am pus acolo reportofonul deschis.

— Când v-ați văzut ultima oară cu Rieming?

— Cu o zi înainte ca vaporul lui să ridice ancora. Am făcut o plimbare, el avea două paltoane pe el, fiindcă îi era frig. I-am spus că am probleme cu ochii, iar el mi-a răspuns: „Exersați-vă memoria!” Bătea întruna din palme, iar ochii îi lăcrimau. Inflamare cronică. Era foarte neliniștit de călătoria care urma, îi era frică de apă. Lui Richard îi era frică de orice.

Brusc ne-am trezit într-o nouă serpentină, cea mai lungă pe care o văzusem vreodată. Parcă ne-am învârtit în cerc aproape un minut întreg.

— Și relația lui cu mama dumneavoastră?

A tăcut. Au apărut casele din sat: umbre întunecate, ferestre luminate, un indicator, preț de câteva clipe ne-am aflat în lumina stâlpilor stradali, în piața satului vitrinele magazinelor sclipeau. Încă un indicator, cu numele localității tăiat, după care iarăși întuneric.

— Era pur și simplu acolo. Primea de mâncare, citea ziarul, iar seara se întorcea în camera lui să lucreze.

Mama și cu el își vorbeau numai cu dumneavoastră.

Serpentinele s-au lărgit. Am lăsat volanul mai lejer și m-am rezemat de spătar. Încet-încet mă obișnuiam cu mașina.

— Desigur că n-a avut niciun chef să îmi preia mâzgălelile în cartea sa. Dar îi era frică de mine.

— Chiar?

Kaminski a chicotit.

— Aveam cincisprezece ani și eram ușor nebun. Sărmanul Richard credea că sunt în stare de orice. N-am fost un copil prea simpatic.

Am tăcut descurajat. Desigur că ceea ce îmi spunea era senzațional; dar poate că voia să mă păcălească, nu părea să sune prea plauzibil. Pe cine ar fi trebuit să întreb? Îl aveam lângă mine pe singurul om care îl mai cunoscuse pe Rieming. Iar tot ce nu se scrisese în cărți – cele două paltoane, bătăile din palme, spaima și ochii înlăcrimați –, toate aveau să dispară odată cu memoria lui. Și cine știe, poate că eu aveam să fiu ultimul care să mai… Ce se petrecea cu mine?

— Cu Matisse s-a întâmplat la fel. A vrut să mă dea afară. Dar n-am plecat. Nu i-au plăcut tablourile mele. Dar n-am plecat! Știți cum e când pur și simplu nu pleci? În felul acesta poți să reușești o grămadă de lucruri.

— Știu. Când am scris reportajul meu despre Wernicke…

— Ce putea atunci să facă? Într-un târziu m-a trimis la un colecționar de artă.

— La Dominik Silva.

— Ah, era atât de mătăhălos, retras, uimitor, dar mie nu mi-a păsat. Un artist tânăr e ceva ciudat. Pe jumătate nebun de egoism și de lăcomie.

După ultima curbă am intrat pe un drum național. Se vedea deja acoperișul gării în formă de ciupercă, valea era atât de strâmtă, încât șinele de tren păreau lipite de șosea. O mașină care venea din sensul opus s-a oprit și a început să claxoneze, am trecut pe lângă ea fără să-i dau atenție și mi-am dat seama mai târziu că încă mai mergeam cu fază lungă. O a doua mașină a frânat brusc, iar eu am trecut pe fază scurtă. Am evitat să intru pe autostradă, nu aveam niciun chef să plătesc taxe. Drumurile erau oricum goale la acea oră. Umbre de

păduri, un sat înecat în beznă; parcă am fi străbătut o țară pustie. Am coborât geamul dinspre mine, mă simțeam ușor, părea neverosimil. Noaptea, singur în mașină cu cel mai mare pictor din lume. Cine ar fi crezut acum o săptămână?

— Pot să fumez?

N-a răspuns, adormise. Am tușit cât am putut de tare, dar tot nimic, nu s-a trezit. Am început să bat ușor în volan. Mi-am dres vocea. Am început să fredonez o melodie. Nu trebuia să doarmă, trebuia să vorbească cu mine! În cele din urmă, m-am lăsat păgubaș și am închis reportofonul. Am ascultat o vreme cum sforăie, apoi mi-am aprins o țigară. Nici fumul n-a reușit să-l trezească. De ce oare avea nevoie de somnifere?

Am clipit, mi s-a părut că adormisem brusc, am tresărit speriat, dar nu se întâmplase nimic, Kaminski sforăia, șoseaua era pustie, iar eu am trecut înapoi pe partea dreaptă. O oră mai târziu s-a trezit și mi-a spus să opresc, că voia afară. L-am întrebat îngrijorat dacă pot să îl ajut cu ceva, el a mormăit că atâta ar mai lipsi, a ieșit și, în lumina farurilor, a început să se descheie la pantaloni. Apoi a bâjbâit după capota mașinii, s-a așezat cu grijă pe scaun și a închis portiera. Eu am pornit și, câteva secunde mai târziu, i-am auzit iarăși sforăitul. La un moment dat, a început să bolborosească ceva în somn, capul i s-a bălăbănit într-o parte și-n cealaltă. Dinspre el venea un miros de om bătrân.

În lumina dimineții, munții au început, rând pe rând, să se facă văzuți, cerul s-a retras în spatele lor, iar în casele răzlețe risipite în zare au început să se aprindă și să se stingă lumini. Soarele a apărut din spatele munților, iar eu am coborât parasolarul. În curând șoseaua s-a umplut de mașini, camioane, au apărut și tractoare pe care a trebuit să le depășesc claxonându-le. Kaminski a oftat.

— Aș vrea o cafea, a spus brusc.

— Se rezolvă.

Și-a dres vocea, a răsuflat pe nas, și-a mișcat buzele și s-a întors înspre mine.

— Cine sunteți dumneavoastră?

Mi-a sărit inima.

— Zöllner!

— Încotro mergem?

— La… m-am înecat. La Therese, doamna… la Therese Lessing. Noi am… ieri dumneavoastră ați avut… această idee. Eu am vrut să vă ajut.

A căzut pe gânduri. Fruntea i s-a încruntat, capul a părut că-i tremură ușor.

— Doriți să ne întoarcem? l-am întrebat.

A ridicat din umeri. Și-a scos ochelarii, i-a pliat și i-a băgat în buzunarul de la piept al halatului. Ținea ochii închiși. A început să se scobească în dinți.

— Primesc un mic dejun?

— La primul popas putem…

— Mic dejun! a repetat și a scuipat.

Așa, pur și simplu, a scuipat pe jos. L-am privit îngrozit. A ridicat apoi mâinile lui butucănoase și s-a frecat la ochi.

— Zöllner, a spus el cu o voce răgușită. Da?

— Corect.

— Pictați și dumneavoastră?

— Nu mai pictez. Am încercat, dar când am picat la admiterea la universitate, am renunțat. Poate că a fost o greșeală. Ar trebui să o iau de la capăt.

— Nu.

— Am pictat în stilul lui Yves Klein. Unora le-au plăcut compozițiile mele. Dar probabil că ar fi stupid să reiau…

— Asta voiam să spun, a răspuns și și-a pus la loc ochelarii. Mic dejun!

Mi-am aprins o țigară, fumul nu a părut să-l deranjeze. Un moment am regretat. Fumul se ducea înspre el. M-am luat după un indicator care anunța un popas, am parcat, am ieșit și am închis portiera după mine.

M-am mișcat anume încet, n-avea decât să aștepte. Restaurantul era prăfuit și afumat, nu era mai niciun musteriu. Am comandat două cafele și cinci croissante. „Împachetați-le bine, cafeaua să nu fie prea slabă!” Chelnerița a răspuns că nimeni nu s-a plâns până atunci de cafeaua ei și mi-a aruncat o privire indolentă. I-am răspuns și eu că probabil mă confunda cu cineva căruia i-ar fi păsat de acest lucru. M-a întrebat atunci dacă sunt sau doar vreau să par idiot. Am rugat-o să se grăbească.

Am dus cu greu cele două cafele aburinde și punga cu croissante la mașină. Portiera din spate era deschisă,

iar un bărbat stătea pe banchetă și vorbea cu Kaminski. Era un tip uscățiv, cu ochelari din ramă de os, cu păr gras și dinți ieșiți în afară. Lângă el era un rucsac.

— Ascultați-mă, stimate domn! Atenția este cel mai important lucru. Răul se ascunde întotdeauna în calea cea mai ușoară.

Kaminski a încuviințat zâmbind. Eu m-am așezat la volan, am închis portiera și am privit întrebător înspre cei doi.

— Acesta este Karl Ludwig, a spus Kaminski pe un ton care părea că exclude orice altă posibilă întrebare.

— Puteți să îmi spuneți Karl Ludwig.

— Va merge cu noi o vreme.

— E-n regulă, nu-i așa? a întrebat Karl Ludwig.

— Nu luăm autostopiști cu noi!

Câteva secunde a fost liniște. Karl Ludwig a oftat.

— Vedeți, domnul meu, eu v-am spus.

— O tâmpenie! a răspuns Kaminski. Zöllner, dacă nu mă înșel, asta este mașina mea.

— Desigur, dar…

— Dați-mi cafeaua! Plecăm.

I-am întins paharul anume puțin mai sus; el a bâjbâit o clipă, l-a găsit și l-a luat. I-am pus punga cu croissante în poală, mi-am băut cafeaua care, desigur, era cam slabă, am aruncat paharul pe geam și am pornit. Parcarea și popasul s-au micșorat din ce în ce mai mult în oglinda retrovizoare.

— Aș putea să vă întreb unde mergeți? ne-a chestionat Karl Ludwig.

— Desigur, a răspuns Kaminski.

— E o chestiune personală, am spus eu.

— Vă cred, dar…

— Cu asta am vrut să spun că nu vă privește.

— Aveți dreptate, a răspuns Karl Ludwig dând din cap. Mă scuzați, domnule Zöllner.

— De unde știți cum mă cheamă?

— Dumnezeule, a sărit Kaminski. Pentru că tocmai v-am strigat așa.

— Vedeți, tocmai de aceea, a spus Karl Ludwig.

— Povestiți-ne despre dumneavoastră! a spus Kaminski.

— Nu e prea mult de spus. Am avut o viață grea.

— Cine nu a avut? a replicat Kaminski.

— Aveți perfectă dreptate, stimate domn! a răspuns Karl Ludwig împingându-și cu un deget ochelarii pe nas. Pentru că, vedeți dumneavoastră, eu am fost odată cineva. Ageri ochi să scurmi în lume, piept năvalnic, simțitor, ai iubit femei anume și-ai cântat tu tuturor[13]. Iar acum! Uitați-vă la mine!

Eu mi-am aprins o țigară.

— Care-i chestia cu femeile?

— E din Goethe, a răspuns Kaminski. Chiar nu sunteți în stare să recunoașteți așa ceva? Dați-mi și mie una.

— Nu aveți voie să fumați.

— Corect, a răspuns Kaminski și a întins mâna.

M-am gândit că, de fapt, era și în interesul meu, așa că i-am întins o țigară. Preț de câteva secunde am simțit privirea lui Karl Ludwig în oglinda retrovizoare. Am oftat și am întins pachetul de țigări în spate, să-și poată lua și el una. El a întins mâna, i-am simțit degetele moi și umede, și a smuls pachetul.

— Hei! am strigat.

— Amândoi, dacă îmi permiteți, îmi păreți cam ciudați.

— Ce vreți să spuneți?

Iarăși privirea lui în oglinda retrovizoare: meschină, concentrată și vicleană. A rânjit.

— Nu sunteți rude, nici maestru și ucenic, nici nu lucrați împreună. Iar el… și-a ridicat un deget uscățiv și a arătat înspre Kaminski… el îmi e cunoscut de undeva. Dumneavoastră nu.

— Or fi fiind unele motive, a răspuns Kaminski.

— Bănuiesc! a spus Karl Ludwig.

Amândoi au început să râdă. Ce se întâmpla oare acolo?

— Dați-mi țigările înapoi! am spus.

— Ce neatenție din partea mea. Vă rog să mă scuzați, a zis Karl Ludwig rămânând nemișcat.

M-am frecat la ochi, dintr-odată m-am simțit slăbit.

— Dragă domnule, a început Karl Ludwig, o mare parte a vieții e doar falsitate și irosire. Răul ne sare în cale, iar noi nu îl recunoaștem. Doriți să mai ascultați?

— Nu, am răspuns.

— Da, a sărit Kaminski. Cunoașteți lucrările lui Hieronymus Bosch?

Karl Ludwig a încuviințat din cap.

— L-a pictat pe diavol.

— Nu e chiar sigur, a răspuns Kaminski. Vă referiți cumva la acel monstru mâncător de oameni cu oala de noapte pe cap aflat în tabloul din dreapta al tripticului *Grădina desfătărilor*?

— Nu, mai sus. Bărbatul care crește dintr-un copac.

— Interesantă idee, a răspuns Kaminski. E singura figură care te privește din tablou și care nu arată niciun fel de durere. Dar aici cred că greșiți.

Mă uitam enervat de la unul la altul. Despre ce naiba vorbeau?

— Acela nu e diavolul! a continuat Kaminski. Acela este un autoportret.

— Și vedeți aici o contradicție? a întrebat Karl Ludwig.

Pentru câteva secunde s-a așternut tăcerea. Karl Ludwig zâmbea în oglinda retrovizoare, Kaminski își mușca încurcat buza de jos.

— Cred că ați luat-o pe drumul greșit, a spus Karl Ludwig.

— Nu știți încotro ne îndreptăm! i-am răspuns.

— Păi încotro vă îndreptați?

— Nu-i rău, a spus Kaminski întinzând punga cu croissante în spate. Bărbatul din copac, nu-i rău deloc!

Karl Ludwig a rupt hârtia și a început să înfulece.

— Ați spus că ați avut o viață grea, a continuat Kaminski. Îmi amintesc bine de prima mea expoziție. Ce dezastru!

— Și eu am expus, s-a băgat Karl Ludwig molfăind.

— Chiar?

— În spații private. Dar e mult de-atunci.

— Tablouri?

— Ceva în genul ăsta.

— Cu siguranță ați fost foarte bun, a spus Kaminski.

— Nu cred că se poate spune așa ceva.

— V-a fost greu? am întrebat.

— Mda, a răspuns Karl Ludwig. Cam da. Am avut…

— Nu pe dumneavoastră v-am întrebat!

O mașină sport mergea prea încet, am claxonat-o și am depășit-o.

— A mers, a răspuns Kaminski. Întâmplător n-am avut probleme financiare.

— Datorită lui Dominik Silva.

— Aveam tot felul de idei trăsnite. Știam că avea să vină și vremea mea. Ambiția e ca o boală a copilăriei. Treci peste ea și te întărești.

— Unii nu trec peste ea, a spus Karl Ludwig.

— Și, oricum, Therese Lessing era lângă dumneavoastră, am spus eu.

Kaminski n-a răspuns. L-am privit atent: trăsăturile i se întunecaseră. În oglinda retrovizoare l-am văzut pe Karl Ludwig ștergându-se la gură cu dosul palmei, o grămadă de firimituri au căzut pe banchetă.

— Vreau acasă, a spus Kaminski.

— Mă scuzați?

— N-am de ce să vă scuz. Duceți-mă acasă!

— Poate că ar trebui să vorbim în liniște despre asta.

A întors capul și, pentru o vreme, am avut impresia că mă privește din întunericul ochelarilor săi atât de intens, încât mi s-a tăiat răsuflarea. Apoi s-a întors la loc, și-a lăsat capul în piept, tot corpul a părut că i se micșorează.

— Bine, am spus cu voce scăzută. Ne întoarcem. Karl Ludwig a chicotit. Eu am semnalizat, am ieșit pe marginea străzii și am întors.

— Mai departe, a spus Kaminski.

— Poftim?

— Mergem mai departe.

— Dar tocmai ați…

A sâsâit la mine, iar eu am tăcut. Fața i se înăsprise, de parcă ar fi fost cioplită în lemn. Se răzgândise pur și simplu, sau voise să îmi facă o demonstrație de putere? Nu, nu cred, era doar bătrân și buimac, nu trebuia să îl supraestimez. Am întors mașina a doua oară și am luat-o iarăși la drum.

— Uneori e greu să iei hotărâri, a spus Karl Ludwig.

— Vedeți-vă de treabă, i-am întors-o.

Maxilarele lui Kaminski se mișcau în gol, fața i se înmuiase iarăși, de parcă nu s-ar fi întâmplat nimic.

— În orice caz, am spus eu, am fost în Clairance.

— Unde?

— În salină.

— Dar văd că vă dați toată osteneala! a strigat Kaminski.

— Chiar v-ați pierdut acolo?

— Știu, sună stupid. N-am mai putut să îl găsesc pe ghid. Până atunci nu luasem în serios problema cu ochii. Dar deodată s-a făcut ceață în jurul meu. Iar acolo jos nu avea cum să fie ceață. Deci aveam o problemă.

— Degenerare maculară? a întrebat Karl Ludwig?

— Ce? am întrebat eu.

Kaminski a încuviințat din cap.

— Ați ghicit.

— Și astăzi nu mai vedeți nimic? a întrebat Karl Ludwig.

— Forme, uneori culori. Contururi, dacă am noroc.

— Ați reușit să ieșiți singur de acolo?

— Slavă Domnului, da. Am utilizat vechea șmecherie cu mersul de-a lungul peretelui din dreapta.

— Am înțeles.

De-a lungul peretelui din dreapta? Am încercat să îmi imaginez. Cum putea să funcționeze oare?

— În ziua următoare m-am dus la oftalmolog. Atunci am aflat.

— Și v-ați gândit probabil că lumea se năruie.

Kaminski a dat încet din cap.

— Și știți ceva?

Karl Ludwig s-a aplecat în față.

— Chiar s-a năruit.

Soarele era aproape la zenit, munții, deja departe, se pierdeau în ceața amiezii. Mi-a venit să casc, m-am simțit cuprins de o oboseală plăcută. Am început să povestesc despre reportajul meu despre Wernicke. Cum am aflat întâmplător de acel caz, cum la începutul unor realizări măreațe stă deseori norocul, cum am fost primul care a ajuns la el acasă și am tras cu ochiul pe fereastră. Am povestit despre încercările fără succes ale văduvei de a scăpa de mine. Ca de obicei, povestea avea succes: Kaminski râdea distras, Karl Ludwig se holba la mine cu gura căscată. Am oprit la următoarea benzinărie.

În afară de noi, nu mai era nicio mașină în parcare, popasul de la benzinărie părea parcă lipit de acea vale plină de verdeață. Cât am pus benzină, Kaminski a ieșit. Și-a îndreptat căscând halatul, și-a dus o mână la șale, a luat bastonul și s-a întins.

— Duceți-mă la toaletă!

Eu am dat din cap.

— Karl Ludwig, coborâți!

Karl Ludwig și-a ridicat ochelarii pe nas și a rânjit.

— De ce?

— Încui.

— Nicio grijă, rămân înăuntru.

— Tocmai de-aia.

— Vreți să îl jigniți? m-a întrebat Kaminski.

— Mă jigniți, a repetat Karl Ludwig.

— Nu v-a făcut nimic!

— Nu v-am făcut nimic.

— Deci lăsați tâmpeniile!

— Da, vă rog. Vă rog frumos.

Am oftat, m-am aplecat, mi-am băgat reportofonul în buzunar, am luat cheile de la mașină, i-am aruncat lui Karl Ludwig o privire amenințătoare, mi-am luat borseta și l-am apucat pe Kaminski de braț. Iarăși atingerea lui moale, ciudat de sigură, iarăși sentimentul că de fapt el mă conducea pe mine. Cât l-am așteptat, am privit afișul publicitar: „Beți bere!”, o casnică zâmbăreață, trei copii grași, o halbă butucănoasă cu o față veselă pe ea. M-am sprijinit puțin de perete, eram teribil de obosit. M-am dus la casă.

— N-am bani la mine, a spus Kaminski.

Am strâns din dinți și mi-am scos cartea de credit. Afară s-a auzit un motor pornind, înecându-se, pornind iarăși și îndepărtându-se; femeia de la casă s-a uitat curioasă pe monitorul camerelor de supraveghere. Eu am semnat și l-am luat pe Kaminski de braț. Ușa s-a deschis cu un scârțâit.

M-am oprit atât de brusc, încât Kaminski a fost cât pe ce să cadă.

Și totuși nu eram din cale-afară de uimit. De parcă așa ar fi trebuit să se întâmple, de parcă s-ar fi reunit o constelație de factori necesară. Nici măcar nu m-am speriat. M-am frecat la ochi. Am vrut să urlu, dar n-am avut putere. Am alunecat încet în genunchi, m-am așezat pe jos și mi-am prins capul în mâini.

— Ce-i? a întrebat Kaminski.

Am închis ochii. Brusc totul îmi devenise indiferent. Și cartea, și tot viitorul meu n-aveau decât să se ducă naibii! Ce dracu căutam eu acolo, cu moșul ăsta lângă mine? Asfaltul era cald, stropit de pete de soare, mirosea a iarbă și benzină.

— Zöllner! Ați murit?

Am deschis ochii. M-am ridicat încet în picioare.

— Zöllner! a țipat Kaminski.

Vocea îi era pițigăiată. L-am lăsat acolo și am intrat iarăși înăuntru. Femeia de la casă râdea, de parcă niciodată nu i se întâmplase ceva atât de amuzant.

— Zöllner!

A ridicat receptorul, eu am oprit-o, poliția ne-ar fi întors din drum și ne-ar fi pus o grămadă de întrebări enervante. I-am spus că mă voi ocupa eu de asta.

— Zöllner!

Am rugat-o doar să ne cheme un taxi. A chemat unul, apoi a cerut bani. Am întrebat-o dacă a luat-o razna, am ieșit și l-am luat pe Kaminski de cot.

— În sfârșit! Ce s-a întâmplat?

— Nu vă mai purtați de parcă n-ați ști!

M-am uitat în jur. Un vânt slab clătina firele de iarbă, pe cer erau doar câțiva nori fugari. Era totuși un loc pașnic. Să tot rămâi aici.

A sosit taxiul. L-am ajutat pe Kaminski să se așeze pe bancheta din spate și l-am rugat pe șofer să ne ducă la cea mai apropiată gară.

VIII

Țârâitul telefonului m-a trezit din somn. Am bâjbâit după el, am auzit ceva căzând pe jos, am găsit într-un târziu receptorul. Cine e? Wegenfeld, Anselm Wegenfeld de la recepție. Foarte frumos, i-am răspuns, ce s-a întâmplat? În jurul meu începea să prindă contur camera prăfuită în care mă aflam, cu tăblia patului și masa, cu lampa mizerabilă de pe noptieră, cu oglinda strâmbă de pe perete. Domnul în vârstă, a răspuns Wegenfeld. Cine? Domnul în vârstă, a repetat el accentuând ciudat cuvintele. M-am ridicat în capul oaselor, treaz acum de-a binelea.

— Ce s-a întâmplat?

— Nimic, dar ar trebui să vă ocupați de el.

— De ce?

Wegenfeld și-a dres glasul. A tușit, și-a dres iarăși glasul.

— În acest hotel avem anumite reguli. Înțelegeți, desigur, că nu putem accepta unele lucruri. E limpede?

— Ce naiba s-a întâmplat?

— Să zicem că are o vizită. Ori o dați dumneavoastră afară, ori noi!

— Doar nu vreți să spuneți că…

— Ba da, a răspuns Wegenfeld, chiar așa.

Mi-a închis. M-am ridicat, m-am dus în baia înghesuită și m-am spălat pe față cu apă rece. Era cinci după-amiaza. În somnul meu profund pierdusem orice noțiune a timpului. După câteva momente mi-am venit în fire și mi-am amintit.

Un taximetrist taciturn ne luase de la acea benzinărie.

— Nu, spusese brusc Kaminski. Nu vreau la gară! Vreau să mă întind puțin.

— Acum nu se poate.

— Ba pot și o voi face. La un hotel!

Taximetristul a încuviințat indiferent.

— Pierdem timp, i-am răspuns. Trebuie să mergem mai departe.

Taximetristul a ridicat din umeri.

— E aproape unu, a spus Kaminski.

M-am uitat la ceas. Era unu fără cinci.

— Mai e până la unu.

— La unu eu mă întind puțin. Fac asta de patruzeci de ani și n-am de gând să mă schimb. Aș putea să-l rog pe acest domn să mă ducă acasă.

Taximetristul i-a aruncat o privire lacomă.

— Foarte bine, i-am răspuns. La un hotel.

Mă simțeam golit pe dinăuntru și lipsit de orice putere. L-am bătut pe șofer pe umăr.

— La cel mai bun din zonă! i-am spus dând din cap că nu și făcând semn cu degetul.

El a înțeles și a rânjit.

— Nici nu mă gândesc să merg la altul, a spus Kaminski.

I-am băgat șoferului o bancnotă în buzunar. El mi-a făcut din ochi.

— Vă duc la cel mai bun!

— Sper, a răspuns Kaminski, strângându-și mai tare halatul, strângând apoi bastonul în mână și plescăind.

Părea că nu-i pasă nicicum că rămăsese fără mașină și bagaj, că rămăsesem și eu fără bagaj și fără aparatul nou de ras. Nu mai aveam decât borseta la mine. Nu a părut că înțelege ce se întâmplase. Poate că era mai bine să nu vorbesc despre asta.

Un orășel de provincie: case mărunte, vitrine, o zonă pietonală cu bine cunoscuta fântână la mijloc, am trecut pe lângă un hotel mare, pe lângă altul și mai impozant. Am oprit la o pensiune mică și prăfuită. L-am privit întrebător pe șofer și i-am făcut un semn cu degetul arătător. Era într-adevăr cel mai ieftin hotel? A meditat puțin, apoi a pornit iarăși.

Am oprit în fața unui hotel oribil cu fațada jegoasă și cu ferestre sparte. Am încuviințat din cap.

— Minunat! Îl vedeți pe bărbatul în livrea?

— Nu, sunt chiar doi! a răspuns șoferul, pe care, evident, toată tărășenia începea să îl amuze. De fiecare dată când vin miniștri, stau numai la hotelul ăsta.

Am plătit, i-am mai dat un bacșiș și l-am condus pe Kaminski în hol. O vizuină pentru comis-voiajori, probabil.

— Ce covor! am spus eu uimit și am cerut două camere.

Un bărbat cu păr slinos mi-a dat mirat registrul. Pe prima pagină am scris numele meu, pe a doua am

mâzgălit ceva de neînțeles.

— Vă mulțumesc! Fără valet, vă rog! am spus tare și l-am condus pe Kaminski la lift.

Liftul a scârțâit și a luat-o în sus, ducându-ne la un etaj întunecos. Camera lui era foarte înghesuită, dulapul era deschis, aerul îmbâcsit.

— Ia te uită, un Chagall original! am spus eu.

— La Marc ai de-a face mai mult cu originale decât cu copii. Puneți medicamentele lângă pat. Miroase ciudat, sunteți sigur că e un hotel potrivit?

Pe noptieră abia am găsit loc pentru medicamente. Noroc că le luasem pe toate în borsetă: pastile pentru inimă, aspirină tamponată, medicamente împotriva tensiunii arteriale, somnifere.

— Unde e valiza mea? m-a întrebat.

— Valiza este în mașină, i-am răspuns.

S-a frecat pe frunte.

— „Omul care crește din copac!” a răspuns. Remarcabil! V-ați ocupat de opera lui Bosch?

— Nu chiar.

— Plecați acum! a bătut fericit din palme. Plecați!

— Dacă aveți nevoie de ceva…

— N-am nevoie de nimic, plecați!

Am ieșit oftând. La mine în cameră, mult mai mică decât a lui, m-am dezbrăcat, m-am întins gol în pat, mi-am băgat capul sub pătură și am adormit dus. Când a sunat Wegenfeld, dormeam deja de trei ore.

Mi-a luat ceva timp până am găsit camera lui Kaminski. Pe ușă era atârnată plăcuța cu „Nu deranjați!”, ușa nu era însă încuiată. Am deschis-o încet.

— …avea el ideea asta, l-am auzit pe Kaminski, de a se picta pe sine fără încetare, cu acel amestec de ură față de sine și narcisism. El a fost singurul mare nebun care a avut întru totul dreptate.

Femeia – în fund pe pat, cu picioarele încrucișate și rezemată de perete. Era o roșcată machiată puternic, purta o bluză transparentă, fustă mini și ciorapi de plasă. Pe jos, așezate frumos, una lângă alta, cizmele. Kaminski, îmbrăcat și cu halatul pe el, stătea pe spate, cu mâinile încrucișate pe piept și cu capul în poala ei.

— …și deci l-am întrebat: chiar trebuie să apară minotaurul? Eram amândoi în atelierul lui foarte bine

organizat, doar planșele erau mereu în dezordine, și el s-a uitat atunci la mine cu acei ochi negri, diavolești.

Femeia a căscat și l-a mângâiat ușor pe cap.

— …și eu i-am spus, tocmai minotaurul, nu te supraevaluezi, oare? Și asta nu mi-a iertat-o niciodată. Dacă aș fi râs de tablourile lui, i-ar fi fost indiferent. Intrați, Zöllner!

Am închis ușa după mine.

— Ați observat cum miroase? Nu e un parfum scump, e chiar ușor cam puternic. Dar ce contează! Cum vă numiți?

Mi-a aruncat o privire scurtă.

— Jana.

— Sebastian, bucurați-vă că sunteți tânăr!

Nu-mi mai spusese niciodată pe numele mic. Am tras aer în piept, dar n-am simțit niciun miros de parfum.

— Așa nu se poate, i-am răspuns. A bătut la ochi când a intrat aici. M-a sunat directorul.

— Spuneți-i cine sunt eu!

Am tăcut jenat. Pe masă era un mic blocnotes, de doar câteva pagini, lăsat probabil de vreun oaspete de dinainte. Pe el am văzut un desen. Kaminski s-a ridicat cu greu în capul oaselor.

— Doar o glumă. După aceea puteți pleca, Jana. Vă sunt foarte recunoscător.

— Foarte bine, a răspuns ea, începând să își pună cizmele.

M-am uitat atent cum pielea cizmelor îi mângâie genunchii rând pe rând, preț de o clipă i s-a dezgolit clavicula, iar părul roșcat i-a alunecat moale peste ceafă. Am luat repede blocnotesul, am rupt pagina cu desenul și am băgat-o în buzunar. Am deschis ușa, Jana m-a urmat tăcută afară.

— Nicio grijă, mi-a spus ea. A plătit.

— Serios?

Și nu demult pretinsese că n-ar avea niciun ban la el! Dar nu puteam totuși să scap ocazia.

— Veniți cu mine!

Am condus-o în camera mea, am închis ușa după mine și i-am dat o bancnotă.

— Vreau să știu câteva lucruri.

Ea s-a sprijinit de perete și m-a privit. Probabil că avea în jur de nouăsprezece-douăzeci de ani. Nu mai

mult. Și-a încrucișat brațele, și-a ridicat un picior și și-a sprijinit tocul de tapet; cu siguranță avea să lase o urmă oribilă pe perete. A aruncat o privire spre patul meu răscolit și a zâmbit. Enervat, am simțit cum roșesc.

— Jana, i-am spus și mi-am dres glasul. Pot să îți spun Jana?

Trebuia să am grijă să nu-i pierd încrederea. A ridicat din umeri.

— Jana, ce voia?

— Poftim?

— Ce-i place?

S-a scărpinat pe frunte.

— Ce-a trebuit să faceți?

A făcut un pas într-o parte.

— Ați văzut doar.

— Și înainte? Doar asta n-a fost tot.

— Desigur că asta a fost tot! mi-a spus uitându-se la mine consternată. Știți doar cât e de bătrân. Care-i problema dumneavoastră?

Probabil că parfumul fusese doar în închipuirea lui. Am tras singurul scaun din cameră, m-am așezat, dar, simțindu-mă nesigur, m-am ridicat iarăși.

— Doar a vorbit? Iar dumneavoastră l-ați mângâiat pe cap?

A dat din cap în semn că da.

— Și nu vi se pare ciudat?

— Chiar deloc. Dumneavoastră vi se pare?

— De unde a avut numărul dumneavoastră de telefon?

— Probabil de la informații. E destul de șiret, a continuat, dându-și părul pe spate. Cine este de fapt? Înainte trebuie să fi fost…! S-a oprit și a zâmbit. Știți dumneavoastră. Nu sunteți rude, nu?

— Cum așa? am întrebat-o, amintindu-mi că și Karl Ludwig spusese același lucru. Vreau să spun, de ce nu… de ce credeți asta?

— Ei na, păi se vede! Pot să plec acum… s-a oprit și m-a privit în ochi. Sau mai doriți ceva?

Am simțit cum mă iau căldurile.

— De ce credeți că nu suntem rude?

M-a privit preț de câteva secunde, apoi s-a apropiat de mine. Fără să vreau, m-am dat înapoi. A întins mâinile, m-a mângâiat pe cap, m-a prins de după ceafa

și m-a tras spre ea, eu m-am opus, i-am văzut ochii și n-am știut cum să-i evit privirea, i-am simțit părul atingându-mi fața, am încercat să scap din strânsoarea ei, ea a zâmbit și a făcut un pas înapoi. M-am simțit brusc slăbit.

— M-ați plătit, a spus. Acum?

Nu i-am răspuns.

— Vedeți? mi-a spus ridicând din sprâncene. Nu vă îngrijorați!

A râs și a ieșit.

M-am frecat pe frunte, după o vreme mi-am venit în fire. Foarte bine, iarăși aruncasem banii pe fereastră, nu mai puteam continua așa! Trebuia să vorbesc cât mai repede cu Megelbach despre plată.

Am scos din buzunar foaia pe care o rupsesem din blocnotes. O rețea de linii drepte, ba nu, ușor curbe care porneau din cele două colțuri de jos și se întindeau pe toată pagina și care, într-un sistem fin de spații, dădeau contur unei ființe umane. Sau nu? Acum n-o mai găseam. Ba da, uite-o iarăși! Și iarăși am pierdut-o din ochi. Liniile păreau sigure, nu erau întrerupte. Putea oare un orb să facă așa ceva? Sau o fi fost altcineva care a desenat asta, un alt client al hotelului, și totul nu era decât o simplă coincidență? Trebuia să îi arăt asta lui Komenew, singur nu puteam să găsesc explicațiile. Am împăturit foaia, am băgat-o în buzunar și m-am întrebat de ce oare am lăsat-o să plece. L-am sunat pe Megelbach.

Desigur că se bucură, dar înaintez cu lucrul? Minunat, i-am răspuns, mai bine decât mă așteptasem, bătrânul mi-a povestit deja lucruri la care nici nu visasem, puteam să îi promit că va fi o senzație, mai mult nu voiam să-l las încă să afle. Dar acum au început să apară costuri neașteptate și… m-a întrerupt un șuierat, am repetat, costurile… Legătura nu e bună, a spus Megelbach, pot să-l sun mai târziu? Dar e important, i-am răspuns, am neapărată nevoie de… Nu e un moment potrivit, a spus Megelbach, e chiar în toiul unei întâlniri și nu înțelege cum de secretara mi-a făcut legătura. Dar nu sunt decât niște mărunțișuri, i-am răspuns, adică… Mult noroc, mi-a strigat, mult, mult noroc. Mi-a spus că e sigur că va ieși ceva mare din treaba asta, apoi a închis. Am mai sunat o dată, dar mi-a

răspuns secretara. Îi pare rău, dar domnul Megelbach nu este în birou. Dar nu, i-am spus, n-are cum, abia vorbiserăm… Mi-a tăiat vorba și m-a întrebat dacă doresc cumva să îi las un mesaj. I-am răspuns că voi reveni.

M-am dus la Kaminski. La ușa lui tocmai apăruse un chelner transpirat cu o tavă în mână.

— Ce-i asta? Nimeni n-a comandat așa ceva.

Chelnerul s-a lins pe buze și mi-a aruncat o privire plină de ură. Fruntea îi era plină de broboane de sudoare.

— Ba da. Camera trei sute patru. Tocmai a sunat. Meniul zilei, porție dublă. De fapt noi nu avem aici room-service, dar el a spus că plătește în plus.

— În sfârșit! a strigat Kaminski dinăuntru. Aduceți tava aici, trebuie să îmi tăiați carnea! Nu acum, Zöllner!

M-am întors și m-am dus în camera mea.

Când am intrat, am auzit telefonul sunând. Probabil că era Megelbach care voia să-și ceară scuze. Am ridicat receptorul și am auzit tonul. Mobilul meu suna.

— Unde sunteți? a strigat Miriam. E cu dumneavoastră?

I-am închis.

A început iarăși să sune. L-am luat, l-am pus deoparte și m-am gândit puțin. Am tras aer în piept și l-am ridicat.

— Alo? am spus. Cum merge? De unde aveți acest număr de telefon? Vă promit că…

Dar n-am ajuns să mai spun niciun cuvânt. Am tot mers în susul și în josul camerei, m-am dus la fereastră, m-am sprijinit cu fruntea de geam. Am lăsat telefonul în jos și am răsuflat: geamul s-a umplut de un abur fin. Am ridicat iarăși telefonul la ureche.

— Nu fiți penibilă, i-am spus. Răpire? Îi merge minunat, facem pur și simplu o călătorie împreună. Puteți veni și dumneavoastră dacă doriți.

Fără să vreau, am îndepărtat telefonul de ureche. Mă durea deja. Am șters cu mâneca aburii de pe fereastră. Cu toate că țineam telefonul la jumătate de metru de mine, auzeam perfect fiecare cuvânt al ei.

— Pot să spun și eu ceva?

M-am așezat pe pat. Cu mâna liberă am deschis televizorul: un călăreț galopa printr-un deșert de

butaforie, am schimbat canalul, o casnică privea cu dragoste un șervețel, am schimbat, redactorul cultural Verena Mangold vorbea serioasă în microfon, am închis.

— Pot să spun și eu ceva?

De această dată a mers. A tăcut atât de brusc, încât m-a surprins și pe mine. Câteva momente am ascultat amândoi uimiți tăcerea.

— În primul rând, retrageți, vă rog, cuvântul răpire. Este sub demnitatea mea. Tatăl dumneavoastră m-a rugat să îl însoțesc. A trebuit să îmi schimb propriul program, dar, din admirație și… și prietenie am acceptat. Dialogul avut cu el este înregistrat pe bandă. Deci lăsați povestea cu poliția, v-ați face de râs. Suntem într-un hotel de primă mână, tatăl dumneavoastră s-a retras în camera sa și nu dorește să fie deranjat, mâine-seară îl voi aduce înapoi. În al doilea rând, nu am cotrobăit nicăieri! Nici în pivnița dumneavoastră, nici în nu știu ce birou. Îmi aduceți o acuzație monstruoasă! (Probabil că acum își dădea seama că s-a pus cu cine nu trebuie.) Și, în al patrulea… m-am oprit, treilea rând, nu vă spun nimic despre ținta călătoriei noastre. Vă va explica dumnealui. Mă simt prea… obligat față de el. (M-am ridicat în picioare, îmi plăcea cum îmi suna vocea.) Îl vezi cu ochii cum înflorește. Libertatea îi face bine! Dacă v-aș spune ce tocmai a… Era și timpul să îl scoată cineva din închisoarea aia.

Ce? Am ascultat șocat. Mi se părea, sau auzeam bine? M-am aplecat și mi-am mutat telefonul la cealaltă ureche. Nu, nu mă înșelasem.

— Vi se pare amuzant?

De nervi, m-am lovit cu genunchiul de noptieră.

— Da, așa am spus, din închisoarea aia.

M-am dus la fereastră. Soarele strălucea peste acoperișuri, turnuri și antene.

— Închisoare! Dacă nu încetați cu râsul ăsta, închid telefonul. Mă auziți? Dacă nu încetați…

Am închis.

Am aruncat telefonul cât colo și am început să mă învârt enervat prin cameră. De nervi nici nu mai puteam respira. Mi-am frecat genunchiul. N-a fost prea înțelept să întrerup pur și simplu conversația. Am dat cu pumnul în masă, m-am aplecat și am simțit cum încep încet-

încet să mă calmez. Am așteptat. Spre mirarea mea, nu a mai sunat.

Mersese totuși bine. Ea nu m-a luat în serios, deci nu avea să ia nicio măsură. Oricât de amuzant i s-a părut ei, eu nu spusesem decât lucruri corecte. Corecte. Avusesem întotdeauna acest talent.

M-am privit în oglindă. Poate că avusese dreptate omul ăla. Ba nu, desigur că nu era nici urmă de chelie, doar un fel de alunecare a părului în spate, care îmi făcea fața mai rotundă, mai matură și ușor mai palidă. Dar nici eu nu mai eram chiar atât de tânăr. M-am ridicat în picioare. Nici geaca nu stătea bine pe mine. Am ridicat o mână, am coborât-o apoi, imaginea din oglindă a făcut la fel. Sau nu era geaca? Mi s-a părut că sunt puțin strâmb, niciodată nu mi se mai întâmplase. *Nu vă îngrijorați!* De, ce naiba să mă îngrijorez? *Poate că mai aveți o șansă.* De ce râsese Miriam cu asemenea poftă?

Nu, nu era nimic, stătusem prea mult timp la volan, eram pur și simplu epuizat. Ce voiau toți să zică? Am scuturat capul, m-am uitat în oglindă, am privit apoi rapid într-o parte. Ce naiba voiau toți să zică?

IX

— Această perspectivă reprezintă o tehnică de abstractizare, o convenție tipică pentru Quattrocento, cu care ne-am obișnuit atât de bine. Lumina trebuie analizată prin destule lentile, astfel încât să putem ajunge la convingerea că un tablou este realist. Realitatea nu a arătat niciodată asemenea unei fotografii.

— Nu? am întrebat eu abia reprimându-mi un căscat.

Stăteam în vagonul-restaurant al unui tren rapid, Kaminski avea ochelarii pe nas, își sprijinise lângă el bastonul, iar halatul fusese împăturit și pus într-o pungă la bagaje. Reportofonul stătea pornit pe masă. El mâncase o supă, două feluri principale și un desert, era acum la cafea. Eu îi tăiasem carnea în bucăți și încercasem în zadar să îi amintesc de dietă. Era relaxat și vesel, de două ore vorbea încontinuu.

— Realitatea se schimbă cu fiecare nouă privire, în fiecare secundă. Perspectiva nu este decât un set de reguli create pentru a stăvili cumva acest haos. Nici mai mult, nici mai puțin.

— Așa?

Mi-era foame, spre deosebire de el, eu mâncasem doar o salată fără niciun gust. Cu frunze uscate înecate într-un sos gras. La comentariile mele, chelnerul nu îmi răspunsese decât cu un oftat. Reportofonul a făcut un clic, se mai terminase o casetă. Am pus alta. În tot acest timp reușise pe deplin să nu spună nimic care să-mi fie de ajutor.

— Dacă este să fie undeva, atunci adevărul nu poate sta decât în atmosferă. În culoare, dar nu în desen, și în niciun caz în contururile clare. Profesorii dumneavoastră nu v-au spus acest lucru?

— Nu, nu.

Nu înțelegeam nimic din ce îmi spunea. Amintirile mele din timpul facultății erau neclare: discuții goale la seminarii, colegi șterși care se temeau teribil de referate, miros de mâncare proastă la cantină și veșnic cineva care te ruga să semnezi vreun protest. Odată a trebuit să scriu o lucrare despre Degas. Degas? Nu-mi venise

nicio idee, așa că n-am făcut altceva decât să copiez totul din dicționar. După două semestre de studiu, unchiu-meu îmi găsise un post la o agenție de publicitate. La scurt timp s-a eliberat un post la redacția de cultură a ziarului local. Am avut noroc și am intrat. Am procedat bine de la început: unii începători încearcă să iasă în evidență prin critici acerbe, dar nu așa merg lucrurile. Trebuia, dimpotrivă, să ai întotdeauna aceeași părere ca alți critici și să te folosești de vernisaje ca să îți faci relații. Curând am reușit să prind colaborări la mai multe reviste de artă și am renunțat la postul de la ziar.

— Nimeni nu a pictat mai bine ca Michelangelo, nimeni nu a fost în stare să picteze mai bine ca el. Dar nu culorile au fost importante pentru el. Gândiți-vă la Capela Sixtină: lui nu i-a fost clar că ele… spun ceva despre lume. Mă ascultați?

— Fiecare cuvânt.

— Știți că am încercat o perioadă tehnicile marilor maeștri. O vreme mi-am făcut singur până și culorile. Am învățat să deosebesc pigmenții după miros. Dacă ai destul exercițiu, ajungi să îi amesteci fără cusur. Așa am ajuns să văd mai bine chiar decât asistentul meu, cu ochii lui de vultur, cu tot.

Doi bărbați s-au așezat la masa de lângă noi.

— Despre asta-i vorba: cei patru P, a spus unul din ei. Preț, promovare, poziție, produs.

— Uitați-vă pe geam! a spus Kaminski.

S-a lăsat pe spate și s-a frecat pe frunte; mi-a sărit iarăși în ochi dimensiunea mâinilor lui. Pielea era bătucită, în jurul încheieturilor, răni cicatrizate – mâinile unui meșter.

— Bănuiesc că vedeți dealuri, câmpii, uneori sate. Am dreptate?

— Cam așa ceva, am zâmbit.

— E soare?

— Da.

Ploua cu găleata. Și de vreo jumătate de oră nu văzusem altceva decât străzi pline, hale, depozite, fabrici. Nici urmă de dealuri sau câmpii. Sate cu atât mai puțin.

— M-am întrebat odată dacă s-ar putea picta o călătorie cu trenul. Toată călătoria, nu o imagine fugară

de pe fereastră.

— Grupurile noastre țintă, a strigat unul din cei doi bărbați de lângă noi, au confirmat că textura a devenit mai fină. Are și gust mai bun!

Am împins reportofonul mai aproape de Kaminski. Dacă tipul n-avea de gând să vorbească mai încet, rămâneam doar cu el pe bandă.

— M-am gândit deseori la asta, a continuat Kaminski, atunci când a trebuit să renunț. Cum relaționează o pictură cu timpul? M-am gândit atunci la călătoria de la Paris la Lyon. Trebuie să o prezinți așa cum o ai în amintire – oprindu-te la esențial.

— Dar n-am vorbit despre căsătoria dumitale, Manuel.

S-a frecat pe frunte.

— Noi am… am continuat.

— Vă rog să îmi vorbiți politicos. Sunt mai bătrân decât dumneavoastră și sunt obișnuit cu altfel de adresare.

— Întrebarea de milioane, a urlat tipul de lângă noi, este dacă piața europeană va reacționa altfel decât cea asiatică!

M-am întors la el. Avea puțin peste treizeci de ani și haina îi stătea strâmb. Era palid, iar părul rar îi era dat pe spate. Tocmai genul de oameni care mă scoteau din sărite.

— Întrebarea de milioane! a repetat el dând peste privirea mea. Ce?

— Vorbiți mai încet, i-am spus.

— Dar vorbesc încet! a răspuns.

— Atunci mai încet! i-am spus și m-am întors cu spatele.

— Ar trebui să fie o pânză de mari dimensiuni, a continuat Kaminski. Și, chiar dacă nu s-ar vedea nimic clar pe ea, fiecare om care a făcut vreodată această călătorie ar trebui să o recunoască. Am crezut demult că voi reuși.

— Și mai este și problema stadiului! a urlat tipul de lângă noi. Întreb: care sunt prioritățile? Nu știți!

M-am întors la el și l-am privit.

— Vă uitați cumva la mine? a întrebat el.

— Nu, am răspuns.

— Ce nesimțire!

— Papagalule!

— Nu accept așa ceva, a răspuns și s-a ridicat în picioare.

— Probabil, i-am întors-o și m-am ridicat și eu în picioare.

Mi-am dat atunci seama că era mult mai înalt decât mine. Toți din vagon amuțiseră.

— Stați jos, mi-a spus Kaminski pe un ton ciudat. Bărbatul, brusc nehotărât, a făcut un pas înainte și unul înapoi. L-a privit pe colegul lui de la masă, apoi pe Kaminski. Și-a frecat fruntea, apoi s-a așezat.

— Foarte bine, am spus eu. Asta a fost…

— Și dumneavoastră!

M-am așezat rapid la loc. Am început să mă holbez la el. Inima începuse să-mi bată cu putere.

El s-a lăsat pe spate, degetele sale mângâiau ceașca goală de cafea.

— E aproape unu, iar eu trebuie să mă întind.

— Știu.

Am închis puțin ochii. Ce m-o fi speriat așa?

— Acuși ajungem în apartament la mine.

— Vreau la hotel.

Atunci plătiți-vă unul, mi-a venit să îi spun, dar m-am abținut. Dimineața trebuise să achit nota de plată pentru hotel și room-service. Când îi întinsesem domnului Wegenfeld cartea mea de credit, îmi veniseră brusc în minte extrasele de cont ale lui Kaminski. Acest moș mărunt și zgârcit care călătorea, dormea și mânca pe socoteala mea avea mai mulți bani decât aș fi adunat eu într-o viață.

— Vom fi găzduiți privat, la o… la mine. Un apartament spațios, foarte confortabil. Vă va plăcea.

— Vreau la hotel.

— Vă va plăcea!

Elke avea să se întoarcă abia a doua zi, când noi vom fi plecat deja. Nici nu avea cum să afle că am trecut pe acolo. Mi-am dat seama cu bucurie că maimuțoiul de la masa de lângă noi vorbea acum mai încet. Tot îl intimidasem până la urmă.

— Dați-mi o țigară! a spus Kaminski.

— Nu aveți voie să fumați.

— Orice grăbește puțin situația îmi convine. Și dumneavoastră, de fapt, nu-i așa? Și în pictură rezolvi

problemele ca în știință.

I-am dat o țigară, el a aprins-o tremurând. Ce spusese? Cum adică și mie? A ghicit oare ceva?

— De pildă, am vrut să fac o serie de autoportrete, dar nu luându-mă după imaginea mea din oglindă sau din fotografii, ci după imaginea pe care o am eu despre mine. Nimeni nu știe cum arată, noi toți avem imagini complet greșite despre noi înșine. De obicei te chinui să le potrivești utilizând toate metodele posibile. Dar când faci exact pe dos, când pictezi tocmai acea imagine greșită, și asta pe cât de exact posibil, în detaliu, cu toate trăsăturile caracteristice…! S-a oprit și a bătut cu pumnul în masă. Un portret și totuși niciunul! Vă puteți imagina așa ceva? Dar nu mi-a ieșit.

— Dar ați încercat.

— De unde știți?

— Păi… bănuiesc.

— Da, am încercat. Dar apoi ochii mei… sau nu erau ochii mei. Pur și simplu n-a mers. Trebuie să știi atunci când ești la pământ. Miriam le-a ars.

— Poftiți?

— Eu am rugat-o, s-a oprit și și-a lăsat capul pe spate, suflând fumul în sus. De atunci n-am mai intrat în atelier.

— Vă cred!

— Dar nu trebuie să te întristeze așa ceva. Pentru că tocmai despre asta-i vorba: cunoașterea propriului talent. Când eram tânăr și nu ajunsesem să pictez nimic util… Nu cred că vă puteți imagina așa ceva. M-am închis o săptămână…

— Cinci zile.

— …treacă de la mine, cinci zile, să meditez. Știam că nu făcusem nimic până atunci. În astfel de probleme nimeni nu-ți poate fi de ajutor, a spus și a bâjbâit după scrumieră. Aveam nevoie pur și simplu de o idee bună. Idei bune găsești la tot pasul. Trebuia să găsesc una, să aflu ce fel de pictor puteam să devin. O cale de scăpare din mediocritate.

— Din mediocritate, am repetat.

— Cunoașteți povestea cu ucenicul lui Bodhidharma?

— Al cui?

— Bodhidharma era un înțelept indian din China. Unul a vrut să îi fie ucenic și a fost refuzat. Dar l-a

urmat, totuși. Mut și supus, ani în șir. În zadar. Într-o zi, disperarea l-a cuprins atât de tare, încât i-a tăiat drumul lui Bodhidharma și i-a strigat: „Maestre, nu am nimic!” Bodhidharma i-a răspuns:, Atunci aruncă nimicul pe care-l ai!”

Kaminski și-a stins țigara.

— Și așa a găsit iluminarea.

— Nu înțeleg. Dacă tot nu mai avea nimic, atunci de ce…

— În acea săptămână mi-au apărut primele fire de păr alb. Când am ieșit afară aveam deja primele schițe pentru *Reflexii.* A durat ceva până am ajuns la primul tablou bun, dar după aceea n-a mai fost altul. Kaminski a tăcut apoi un moment. Nu sunt un pictor mare. Nici vreun Velázquez, nici vreun Goya, nici vreun Rembrandt. Dar uneori am fost destul de bun. Nu-i puțin lucru. Și asta mi s-a întâmplat datorită acelor cinci zile.

— Voi cita ce mi-ați spus acum.

— Nu trebuie să citați, Zöllner, trebuie să țineți minte!

Și iarăși am avut atunci impresia că mă privește.

— Lucrurile importante se obțin în salturi.

I-am făcut semn chelnerului să ne aducă nota. Salturi sau nu, de data aceasta nu aveam de gând să mai plătesc pentru el.

— Mă scuzați, a spus el luându-și bastonul și ridicându-se. Nu, mă descurc.

A trecut cu pași mici pe lângă mine, s-a împiedicat de o masă, s-a scuzat, a dat peste chelner, s-a scuzat iarăși și a dispărut la toaletă. Chelnerul a venit și mi-a băgat în față nota.

— Doar un moment! i-am spus.

Am așteptat. Casele se apropiau din ce în ce mai mult, ferestrele oglindeau cenușiul cerului, pe străzi se înghesuiau mașini. Ploaia se întețise. Chelnerul mi-a spus că nu poate să stea toată ziua după mine.

— Un moment! i-am răspuns.

De pe aeroportul din zonă s-a ridicat un avion care a fost rapid înghițit de nori. Cei doi bărbați de la masa vecină mi-au aruncat câteva priviri răutăcioase și au ieșit. Am văzut afară strada principală, firma unui centru comercial, o fântână cu apă leneșă.

— Deci? a întrebat chelnerul.

I-am dat mut cartea de credit. Un avion cobora semnalizând, șinele se înmulțiseră. Chelnerul s-a întors și m-a anunțat că aș avea cardul blocat. I-a spus că e imposibil, că trebuie să mai încerce. Mi-a răspuns că nu e idiot. I-am spus că n-aș fi chiar convins de asta. S-a holbat la mine de sus, s-a frecat mut pe frunte. Trenul a frânat, iar eu nu mai aveam timp de discuții. I-am aruncat o bancnotă și am așteptat să îmi dea restul până la ultimul cent. Când m-am ridicat în picioare, Kaminski ieșea de la toaletă.

Am luat cele două bagaje, borseta mea și punga lui cu halatul, l-am apucat de cot și l-am condus spre ieșire. Am deschis ușa vagonului, m-am abținut să nu-i dau moșului un șut afară, am sărit pe peron și l-am ajutat să coboare.

— Vreau să mă întind.

— Imediat. Luăm metroul și…

— Nu.

— De ce?

— N-am mers niciodată cu așa ceva și n-am de gând să încep acum.

— Nu e departe. Un taxi e scump.

— Nu-i chiar atât de scump.

M-a tras după el pe peron, alunecând bizar de abil printre oameni, a ieșit în stradă, ca și cum ar fi fost ceva normal, și a ridicat mâna. Un taxi a oprit, iar șoferul a ieșit și l-a ajutat să urce. M-am așezat pe scaunul de lângă șofer, gâtul îmi era uscat de nervi. I-am spus adresa.

— Ce-i cu ploaia asta? a întrebat Kaminski gânditor. Aici plouă întruna. Cred că asta e cea mai oribilă țară din lume.

I-am aruncat șoferului o privire îngrijorată. Era gras, cu mustață și părea destul de bine făcut.

— Doar în Belgia e altfel, a continuat Kaminski.

— Ați fost în Belgia?

— Doamne ferește. Plătiți dumneavoastră? N-am mărunt.

— Credeam că nu aveți bani deloc.

— Exact. Deloc.

— Dar am plătit totul până acum!

— Foarte generos din partea dumneavoastră. Trebuie să mă întind.

Am oprit, șoferul s-a uitat la mine și, pentru că mă simțeam penibil, am plătit. Am coborât din mașină, picăturile de ploaie m-au lovit direct în față. Kaminski a alunecat, eu l-am ținut strâns, bastonul i-a căzut pe jos. Când l-am ridicat, era ud leoarcă. Marmura coridorului purta ecoul pașilor noștri, liftul ne-a dus fără vreun scârțâit sus. Un moment m-am temut că Elke schimbase broasca. Dar cheia s-a potrivit.

Am deschis și am ascultat cu atenție: nimic. Sub fanta pentru scrisori zăcea toată corespondența venită în ultimele două zile. Am tușit cu putere, am ascultat iarăși. Nimic. Eram singuri.

— Nu știu dacă mă înșel sau nu, a spus Kaminski, dar am sentimentul că, în loc să ne întoarcem în trecutul meu, ne-am rătăcit cu totul.

L-am condus în camera de oaspeți. Patul era proaspăt aranjat.

— Trebuie aerisit, a spus el.

Am deschis fereastra.

— Medicamentele.

Le-am aranjat pe toate frumos pe noptieră.

— Pijamaua.

— E în valiză, iar valiza e în mașină.

— Și mașina?

Nu i-am răspuns.

— A, da, a spus el. Da. Lăsați-mă singur.

În camera de zi erau umplute și aranjate cele două valize ale mele. Deci nu mințise! M-am dus pe hol și am luat scrisorile de pe jos: facturi, reclame, două plicuri pentru Elke, unul de la una dintre prietenele ei insipide, celălalt de la un anume Walter Munzinger. Walter? L-am desfăcut, dar nu era decât un alt client al agenției ei, stilul era distant și formal, trebuie să fi fost un alt Walter.

Am găsit și scrisori pentru mine. Iarăși facturi, reclame, „Beți bere!”, două chitanțe pentru articole publicate, două invitații: la o lansare de carte pentru săptămâna care urma și la un vernisaj chiar în acea seară, noile colaje ale lui Alonzo Quilling. Urmau să vină oameni importanți acolo. În mod obișnuit, n-aș fi

pierdut așa ceva. Ce păcat că nimeni nu știa că îl aveam pe Kaminski la mine!

M-am uitat un timp la invitație și m-am tot foit prin cameră. Ploaia lovea ferestrele. De ce nu, totuși? Așa ceva mi-ar fi schimbat total situația.

Am deschis valiza mai mare și am început să îmi examinez cămășile. Aveam nevoie de cel mai bun sacou. Și de alți pantofi. Și, desigur, de cheia de la mașina lui Elke.

X

— Sebastian, bună! Intră!

Hochgart m-a bătut pe umăr, eu l-am lovit ușor pe braț, m-a privit de parcă am fi fost prieteni, eu i-am zâmbit de parcă chiar aș fi crezut așa ceva. Era directorul galeriei, mai făcea din când în când și critică de artă, de cele mai multe ori despre expoziții de-ale artiștilor lui, dar asta nu deranja pe nimeni. Purta o geacă de piele și avea un păr lung și sârmos.

— N-ai voie să pierzi un Quilling, am spus eu. Îmi permiți? am întrebat și am ezitat un moment. Manuel Kaminski.

— Mă bucur, a răspuns Hochgart întinzând mâna.

Kaminski, stând lângă mine aplecat peste bastonul lui, în puloverul lui de lână și pantalonii lui de doc deja lărgiți, n-a reacționat. Hochgart s-a oprit, apoi l-a bătut pe umăr. Kaminski a tresărit, Hochgart mi-a rânjit și a dispărut în mulțime.

— Ce-a fost asta? a întrebat Kaminski ștergându-se pe umăr.

— Nu-i dați atenție, i-am răspuns uitându-mă nesigur după Hochgart. Nu e important. Dar sunt tablouri foarte interesante.

— Ce mă interesează pe mine tablourile interesante? Doar nu m-ați târât cumva la o expoziție? Acum mai puțin de o oră am luat un somnifer, nici nu știu dacă mai sunt în viață, și dumneavoastră mă aduceți aici?

— Astăzi este inaugurată, i-am răspuns nervos și mi-am aprins o țigară.

— Ultimul meu vernisaj a fost acum treizeci și cinci de ani la Guggenheim. Ați înnebunit cumva?

— Doar câteva minute.

L-am împins înainte, oamenii i-au văzut bastonul și ochelarii și i-au făcut loc.

— I-a reușit lui Quilling! a strigat Eugen Manz, redactorul-șef de la revista *ArT.* Acum au început și orbii să vină la el, a meditat apoi un moment și a continuat: lăsați orbii să vină la mine!

De atâta râs, a trebuit să își lase paharul deoparte.

— Bună, Eugen, am spus eu precaut.

Manz era important, speram să prind un post la revista lui.

— Lăsați orbii să vină la mine! a repetat el.

O tipă suplă cu pometi proeminenți l-a mângâiat pe cap. El și-a șters lacrimile de râs și m-a privit cu ochii încețoșați.

— Sebastian Zöllner, i-am spus eu. Îți amintești?

— Desigur, a răspuns. Cum să nu.

— Acesta este Manuel Kaminski.

S-a uitat cu ochii lui încețoșați la Kaminski, apoi la mine, apoi iarăși la Kaminski.

— Nu, serios?

Mi s-a făcut cald.

— Desigur.

— Oh, a spus și a făcut un pas înapoi.

O femeie din spatele lui a tras un țipăt de durere.

— Vă rog, ce se întâmplă? a întrebat Kaminski. Eugen Manz s-a apropiat de Kaminski, a făcut o plecăciune și i-a întins mâna.

— Eugen Manz.

De la Kaminski, nicio reacție.

— *ArT.*

— Ce? a întrebat Kaminski.

— Eugen Manz de la *ArT,* a repetat Eugen Manz. Manz mi-a aruncat o privire nesigură, mâna îi era încă întinsă. Eu am ridicat brațele și le-am lăsat apoi în jos, mi-am întors apoi cu tâlc privirea spre tavan.

— Sunt orb, a spus Kaminski.

— Desigur! a spus Manz. Voiam să spun, știu asta. Știu totul despre dumneavoastră. Eu sunt Eugen Manz de la *ArT.*

— Da, a spus Kaminski.

Manz s-a hotărât să își retragă mâna.

— Ce vă aduce aici?

— Asta aș dori și eu să știu.

Manz a izbucnit în râs, și-a șters iarăși lacrimile și a început să strige:

— Nu se poate așa ceva!

Două persoane cu pahare în mână s-au oprit în loc: redactorul de televiziune Verena Mangold și însăși Alonzo Quilling. Ultima oară când îl văzusem pe Quilling purta barbă; acum era perfect ras, avea coadă de cal și ochelari.

— Priviți! a spus Manz. Manuel Kaminski!

— Și ce-i cu el? a întrebat Quilling.

— E aici, a spus Manz.

— Cine? a întrebat Verena Mangold.

— Nu pot să cred, a spus Quilling.

— Păi dacă vă spun! a strigat Manz. Domnule Kaminski, acesta este Alonzo Quilling, iar ea…

A privit-o nesigur pe Verena Mangold.

— Mangold, a spus ea repede. Sunteți și dumneavoastră pictor?

Hochgart s-a apropiat și și-a petrecut brațul după umerii lui Quilling. Acesta a tresărit, și-a amintit apoi că Hochgart era chiar directorul galeriei și l-a lăsat în pace.

— Vă plac tablourile?

— Nu e vorba de ele acum, a spus Manz.

Quilling l-a privit speriat.

— Acesta este Manuel Kaminski.

— Știu, a răspuns Hochgart și s-a uitat în jur. L-a văzut careva pe Jablonik?

Și-a băgat apoi mâinile în buzunare și s-a îndepărtat.

— Scriu o carte despre Manuel, am spus eu. De aceea noi trebuie, desigur…

— Sunt un admirator al operei dumneavoastră din tinerețe, a spus Quilling.

— Chiar? a întrebat Kaminski.

— Cu tablourile târzii am probleme.

— Acel tablou cu iarba de la Tate Gallery e al dumneavoastră? a întrebat Manz. M-a dat pe spate!

— E de Freud, a răspuns Kaminski.

— Freud? a întrebat Verena Mangold.

— Lucian Freud.

— Greșeala mea, a spus Manz. Sorry!

— Vreau să mă așez, a spus Kaminski.

— Noi suntem acum, am salutat eu, într-o călătorie. Nu pot dezvălui mai mult.

— Bună seara, a spus un bărbat grizonant.

Era August Walrat, unul dintre cei mai buni pictori din țară. Cunoscătorii îl prețuiau, dar el nu avusese niciodată succes; pur și simplu se întâmplase ca revistele importante să nu scrie despre el. Acum era prea bătrân și era prea târziu, ocazia trecuse de mult. Era mai bun decât Quilling, oricine știa acest lucru. Și el știa asta, și până și Quilling știa asta. Totuși nu fusese

niciodată invitat să expună singur în galeria lui Hochgart.

— Acesta este Manuel Kaminski, a spus Manz. Tipa suplă i-a pus atunci o mână pe umăr și s-a lipit de el, el i-a zâmbit.

— Dar e mort, a spus Walrat.

Verena Mangold a tras aer în piept, Manz s-a desprins de tipa suplă, eu l-am privit înspăimântat pe Kaminski.

— Dacă nu mă așez repede undeva, veți avea dreptate. L-am apucat pe Kaminski de un cot și l-am dus la unul dintre scaunele înșirate lângă perete.

— Scriu biografia lui Manuel! am strigat eu. De aceea suntem aici. El și cu mine. Amândoi.

— Vă rog să mă scuzați, a spus Walrat. Asta pentru că sunteți un clasic. Precum Duchamp sau Brâncuși.

— Brâncuși? a întrebat Verena Mangold.

— Marcel era *poseur,* a răspuns Kaminski. Un prefăcut stupid.

— Îmi dați voie să vă iau odată un interviu? a întrebat Manz.

— Da, am răspuns eu.

— Nu, a răspuns Kaminski.

I-am făcut lui Manz semn din cap că da și i-am întins mâna: ai răbdare, aranjez eu asta! Manz m-a privit fără să înțeleagă nimic.

— Duchamp e important, a spus Walrat. La nivelul lui nu prea ajungi.

— Importanța nu este importantă, a spus Kaminski. Pictura este importantă.

— E și Duchamp aici? a întrebat Verena Mangold.

Kaminski s-a așezat oftând pe un scaun pliant, eu l-am sprijinit, Manz s-a aplecat curios peste umărul meu.

— Tu cu siguranță îl cunoști bine! i-am spus.

A dat din cap.

— I-am scris necrologul.

— Ce?

— Acum zece ani, pe când eram redactor pe cultură la *Abendnachrichten.* Trebuia să livrez seturi de necroloage în avans. Bine că am scăpat de asta!

Kaminski și-a tras bastonul lângă el, capul îi era aplecat, maxilarele i se mișcau în gol; dacă ar fi fost liniște, s-ar fi auzit cum plescăie. Deasupra lui era prezentat la televizor un colaj de Quilling, un televizor

din care țâșnea un puhoi de sânge și cuvintele scrise cu spray: *Watch it!* Lângă noi erau expuse trei lucrări din seria *Advertisement Papers:* afișe pentru firma de săpun DEMOT pe care Quilling lipise figuri tăiate din tablourile lui Tintoretto. O bună bucată de vreme fuseseră la modă, dar de când DEMOT le preluase în compania de promovare, nimeni nu prea mai știa cum să le interpreteze.

Hochgart m-a dat la o parte.

— Mi s-a spus că sunteți Manuel Kaminski.

— Dar v-am spus deja mai înainte! am strigat eu.

— Nu înțelesesem bine, a spus Hochgart aplecându-se astfel încât fața lui să fie la același nivel cu a lui Kaminski. Trebuie să facem fotografii!

— Ar putea expune aici, nu? a propus tipa suplă.

Până atunci nu scosese niciun cuvânt. Ne-am uitat cu toții mirați la ea.

— Nu, serios, a spus Manz petrecându-și brațul pe după șoldurile ei. Trebuie să profităm de ocazie. Poate un portret. În următoarea ediție. Mai sunteți mâine în oraș?

— Sper că nu, a răspuns Kaminski.

Profesorul Zabl s-a apropiat cu pași nesiguri, împiedicându-se de Hochgart, care stătea încă pe vine.

— Ce s-a întâmplat? Ce-i? a întrebat.

Băuse prea mult. Avea păr alb și fața, ca de obicei, bronzată la solar. Ca de fiecare dată, purta o cravată în culori țipătoare.

— Vreau un taxi, a spus Kaminski.

— Nu e nevoie, i-am spus eu. Plecăm imediat, am continuat și m-am uitat apoi zâmbind în jur și am explicat: Manuel este obosit.

Hochgart s-a ridicat în picioare, și-a șters pantalonii și a spus:

— Acesta este Manuel Kaminski.

— Facem mâine un interviu, a spus Manz.

— Mă bucur mult, a spus Zabl alunecând nesigur înspre Kaminski. Zabl, profesor de estetică, a continuat băgându-se între noi și așezându-se pe scaunul liber.

— Mergem? a întrebat Kaminski.

O chelneriță a trecut cu o tavă pe lângă mine, am oprit-o, am luat un pahar de vin, l-am băut dintr-o suflare, apoi am luat altul.

— Mă înșel cumva, a spus Zabl, sau sunteți fiul lui Richard Rieming?

— Cam așa ceva, a răspuns Kaminski. Mă scuzați că vă întreb, ce tablou de-ale mele cunoașteți?

Zabl ne-a privit pe toți pe rând. Gâtul îi tremura.

— Acum eu trebuie… un moment… mă concentrez, și-a dezvelit apoi dinții într-un rânjet. Dar, de fapt, acesta nu este chiar domeniul meu.

— E deja târziu, a spus Manz. N-ar trebui să îl luați chiar așa la întrebări pe domnul profesor.

— Sunteți prieten cu Quilling? a întrebat Zabl.

— N-aș putea pretinde așa ceva, a spus Quilling. Dar este adevărat că eu m-am considerat întotdeauna ca fiind ucenicul lui Manuel.

— V-a reușit oricum surpriza, a spus Manz.

— Nu, am sărit eu. El e aici cu mine!

— Domnule Kaminski, a spus Zabl, pot să vă invit săptămâna viitoare la seminarul meu?

— Nu cred că săptămâna viitoare va mai fi aici, a răspuns Quilling. Manuel călătorește mult.

— Într-adevăr? a întrebat Manz.

— Se descurcă minunat! a spus Quilling. Uneori ne facem griji pentru sănătatea lui, dar pentru moment… A pipăit o vreme marginea lăcuită a tabloului Watc*h it!* Să batem în lemn!

— A chemat cineva un taxi? a întrebat Kaminski.

— Mergem imediat, i-am spus.

Doamna cu tava a apărut iarăși, iar eu am mai luat un pahar.

— Mâine-dimineață la ora zece v-ar conveni? a întrebat Manz.

— Pentru ce? a întrebat Kaminski.

— Pentru interviul nostru.

— Nu, a spus Kaminski.

— Vorbesc eu cu el, i-am spus lui Manz.

Zabl a vrut să se ridice, dar a trebuit să se prindă de ceva și a căzut la loc în scaun. Hochgart a apărut brusc cu un aparat de fotografiat în mână și a apăsat declanșatorul, blițul a aruncat umbrele noastre pe perete.

— Pot să te sun săptămâna viitoare? l-am întrebat pe Manz.

Trebuia să discut cu el destul de rapid, așa încât să își mai aducă aminte de seara asta.

— Săptămâna viitoare nu-i prea bine, a spus el mijind ochii. Cealaltă.

— Foarte bine, i-am răspuns.

În partea cealaltă a sălii, sub trei neoane pe care Quilling lipise fragmente din ziare, i-am văzut pe Walrat și Verena Mangold. Ea vorbea foarte repede, el se sprijinea de perete și privea trist în pahar. L-am luat pe Kaminski de cot și l-am ajutat să se ridice; pe loc a sărit și Quilling din cealaltă parte. L-am condus amândoi la ușă.

— Ne descurcăm, i-am spus. Lăsați!

— Nicio problemă, a răspuns Quilling. Nicio problemă.

Manz m-a bătut pe umăr, eu l-am lăsat o secundă pe Kaminski.

— Hai mai bine la sfârșitul săptămânii ăsteia. Vineri. Sun-o pe secretara mea.

— Vineri, am spus, foarte bine.

Manz a încuviințat amețit din cap, tipa suplă și-a pus capul pe umărul lui. Când m-am întors, am văzut că Hochgart tocmai îi fotografia pe Quilling și Kaminski. Se lăsase tăcerea. Am prins rapid celălalt braț al lui Kaminski, dar prea târziu: Hochgart se oprise deja din fotografiat. Am mers mai departe, podeaua îmi părea ușor strâmbă, aerul părea că tremură. Băusem prea mult.

Am coborât pe scări.

— Atenție, treaptă! a spus Quilling la fiecare pas. Am privit părul rar al lui Kaminski, mâna dreaptă ținea strâns bastonul. Am ieșit în stradă. Nu mai ploua, în bălțoace se reflectau stâlpii de iluminat.

— Mulțumesc! am spus. Am parcat mai încolo.

— Eu am parcat mai aproape, a răspuns Quilling. Pot să îl duc eu. Am o casă de oaspeți.

— Nu trebuie să vă întoarceți?

— Se descurcă și fără mine.

— Este expoziția dumneavoastră.

— E mai important să fiu aici.

— Nu mai avem nevoie de dumneavoastră!

— Ar fi mai simplu așa.

L-am lăsat pe Kaminski și m-am apropiat de Quilling.

— Lăsați-l în pace și mergeți înăuntru! i-am șuierat în ureche.

— Îmi dați ordine acum?

— Eu sunt critic, iar dumneavoastră expozant. Avem aceeași vârstă. Voi fi întotdeauna pe-aici.

— Nu înțeleg ce vreți să spuneți.

M-am întors și l-am apucat pe Kaminski de braț.

— Dar poate că trebuie totuși să mă întorc.

— Poate, am spus.

— Este oricum expoziția mea.

— Este, am răspuns.

— N-am ce să fac.

— Păcat, i-am spus.

— A fost o onoare pentru mine, a spus el, o mare onoare, Manuel.

— Cine sunteți dumneavoastră? a întrebat Kaminski.

— E remarcabil! a strigat Quilling. La revedere, Sebastian!

— La revedere, Alonzo!

Ne-am privit câteva secunde plini de ură. Apoi s-a întors și a urcat scările în fugă. L-am condus pe Kaminski spre mașina lui Elke. Un Mercedes spațios, rapid și luxos, aproape la fel de frumos ca BMW-ul furat. Uneori mi se părea că toți câștigă bani, în afară de mine.

A trebuit să mă concentrez să rămân pe banda mea, eram ușor băut. Am deschis fereastra, aerul rece mi-a făcut bine, trebuia să mă bag rapid în pat, a doua zi aveam nevoie să fiu cu capul limpede. Seara fusese un adevărat succes, ei mă văzuseră cu Kaminski, totul mersese perfect. Și totuși eram trist.

— Știu de ce ați făcut asta, a spus Kaminski. V-am subestimat.

— Despre ce anume vorbiți?

— Doreați să îmi arătați că voi fi uitat.

Am avut nevoie de câteva momente să înțeleg ce voise să spună. Și-a lăsat capul pe spate și a răsuflat cu putere.

— Nimeni nu știa nici măcar un tablou al meu.

— Asta nu înseamnă nimic.

— Asta nu înseamnă nimic? a repetat el. Vreți să scrieți despre viața mea. Nu v-a făcut să vă simțiți nesigur?

— Absolut deloc, am mințit eu. Cartea va fi extraordinară, toți sunt curioși. Și oricum, și dumneavoastră ați prevăzut asta: ești necunoscut, apoi celebru, apoi iarăși uitat.

— Am spus eu asta?

— Desigur. Iar Dominik Silva a povestit…

— Nu-l cunosc.

— Dominik!

— Nu l-am văzut în viața mea!

— Doar nu vreți să spuneți…

A răsuflat cu putere și și-a scos ochelarii. Ochii îi erau închiși.

— Dacă spun că n-am cunoscut niciodată pe cineva, atunci vreau să spun exact acel lucru. Nu-l cunosc.

Credeți-mă!

N-am răspuns.

— Mă credeți? a întrebat.

Părea că e important pentru el.

— Da, am răspuns cu o voce stinsă.

Și, brusc, chiar l-am crezut. Eram pregătit să cred orice spune, totul îmi era indiferent. Voiam doar să dorm. Și nu voiam ca el să moară.

XI

Am ieșit în stradă. Kaminski nu era cu mine, dar era undeva pe-aproape și trebuia să mă grăbesc. Tot mai mulți oameni veneau din sens opus, m-am împiedicat, am căzut, am vrut să mă ridic, în zadar: corpul meu devenise mai greu, gravitația nu mă lăsa să scap, eram călcat în picioare, un pantof m-a călcat pe mână, dar nu m-a durut, am încercat din toate puterile să mă distanțez de trotuar; apoi m-am trezit. Era cinci dimineața, am recunoscut contururile dulapului și mesei, fereastra întunecată, locul lui Elke, gol, lângă mine. Am dat pătura la o parte, m-am ridicat, am simțit covorul sub tălpile goale. Din dulap se auzea un tropăit. Am deschis. Înăuntru era Kaminski chircit, cu bărbia pe genunchi, cu mâinile și picioarele adunate, și mă privea cu ochi luminoși. A vrut să vorbească, dar cum a scos primele cuvinte, camera s-a dizolvat; am simțit greutatea păturii peste corpul meu. Un gust amar în gură, o senzație de amorțeală, dureri de cap, dulap, masă, fereastră, pat gol. Cinci și zece. Mi-am dres glasul, vocea mea mi s-a părut străină, m-am ridicat în picioare. Am simțit covorul sub tălpile goale și, clănțănind de frig, mi-am privit în oglindă carourile pijamalei. M-am dus la ușă, am răsucit cheia și am deschis.

— Credeam că nu mă vei mai întreba niciodată! a spus Manz.

— Știi deja?

În spatele lui a intrat Jana. Ce trebuia să știu?

— Ah, a spus Manz. N-o face pe prostul!

Jana și-a răsucit încet o șuviță de păr pe degetul arătător.

— Irosire, a spus Manz vesel, doar nonsens și irosire, dragul meu.

Și-a scos o batistă și a fluturat-o înspre mine cu un gest afectat și a râs atât de tare, încât m-am trezit. Fereastră, dulap și masă, patul gol, așternuturile răvășite, perna îmi căzuse pe jos, mă durea gâtul. M-am ridicat. Când am simțit covorul sub picioare, m-a cuprins un sentiment atât de puternic de irealitate, încât am încercat să ating marginea patului. Dar mișcarea

fiind prea rapidă, n-am reușit. De această dată știam că e doar un vis. M-am dus la fereastră și am ridicat jaluzelele. Soarele strălucea, oameni treceau prin parc, mașini pe stradă, era puțin trecut de zece. Niciun vis. M-am dus pe coridor. Mirosea a cafea. Din bucătărie am auzit voci.

— Dumneavoastră sunteți, Zöllner?

Kaminski stătea la masă în halat, cu ochelarii fumurii pe nas. Dinaintea lui – suc de portocale, müsli, un castron cu fructe, marmeladă, un coș cu pâine proaspătă și o cană cu cafea aburindă. În fața lui stătea Elke.

— Te-ai întors? am întrebat-o eu cu o voce nesigură.

N-a răspuns. Purta un costum cu croială elegantă și avea o nouă frizură: părul îi era mai scurt, nu îi mai acoperea urechile și făcea o ușoară buclă la ceafa. Îi stătea bine.

— Un vis urât! a spus Kaminski. Un spațiu strâmt, fără aer, eram închis, am crezut chiar că mă aflu într-un sicriu, dar mi-am dat seama că deasupra mea atârnau haine și că eram, de fapt, într-un dulap. Apoi m-am trezit pe o barcă și voiam să pictez, dar nu aveam hârtie. Vă puteți oare imagina că noapte de noapte visez că pictez?

Elke s-a aplecat și l-a mângâiat pe mână. Fața lui s-a luminat de un zâmbet copilăresc. Ea mi-a aruncat o privire tăioasă.

— V-ați cunoscut, deci! am spus eu.

— Și dumneavoastră mi-ați apărut în vis. Dar nu îmi amintesc bine partea aceea.

Elke i-a turnat cafea, eu am tras un scaun și m-am așezat.

— Nu știam că te întorci.

I-am pus o mână pe umăr.

— Cum a fost călătoria?

Ea s-a ridicat în picioare și a ieșit.

— Nu-i a bine, a spus Kaminski.

— Așteptați, i-am răspuns și am ieșit după ea.

Am ajuns-o pe coridor și am intrat amândoi în camera de zi.

— Nu aveai niciun drept să te întorci aici!

— Eram într-o situație disperată. Tu nu erai aici și… În orice caz, mulți s-ar bucura dacă l-aș aduce la ei acasă pe Manuel Kaminski!

— Atunci ar fi trebuit să îl duci la unul din ăștia mulți!

— Elke, am spus și am cuprins-o de umăr.

M-am apropiat de ea. Părea cumva străină, mai tânără, ceva o schimbase. M-a privit cu ochi reci, o șuviță de păr i-a alunecat peste frunte și i s-a prins în colțul gurii. Am continuat:

— Hai s-o lăsăm baltă! i-am spus încet. Eu sunt. Sebastian.

— Dacă vrei să mă seduci, ar trebui să te bărbierești. N-ar trebui să fii în pijama și poate că n-ar trebui nici ca Rubens să te aștepte în camera de alături să îl duci la dragostea lui din tinerețe.

— De unde știi asta?

Mi-a dat mâna la o parte.

— De la el.

— Dar nu vorbește despre asta!

— Nu cu tine, poate. Mie mi s-a părut că nici nu vorbește despre altceva. Nu cred că ai observat, dar e foarte agitat. S-a oprit și m-a privit cu atenție: Și, oricum, ce fel de idee e asta?

— Așa am avut șansa să fiu singur cu el. Și am nevoie de scena de început a cărții. Sau de final, trebuie să mă mai gândesc. Și așa aflu ce s-a întâmplat cu adevărat în trecut, m-am oprit, mi-am dat seama că, pentru prima oară, îmi făcea bine să vorbesc cu ea. N-am crezut niciodată că va fi așa de greu. Fiecare povestește altceva și toți se contrazic unii pe alții. Cum voi putea să aflu oare ceva din asta?

— Poate că nici nu trebuie să afli.

— Nimic nu se potrivește. El e cu totul altfel decât mi l-am închipuit din povestiri.

— Pentru că e bătrân, Bastian.

Mi-am frecat tâmplele.

— Ai spus la un moment dat că poate mai am totuși o șansă. Ce-ai vrut să zici?

— Întreabă-l.

— Cu adică să-l întreb? Pe el? E complet senil.

— Dacă așa crezi, mi-a spus și s-a întors.

— Elke, trebuie să se termine așa?

— Da, trebuie. Și nu e deloc tragic, nu e deloc rău, ba nici măcar nu e trist. Mă scuzi, aș fi preferat să îți spun

altfel toate acestea. Dar, dacă aș fi făcut-o, poate că nu as fi reușit să te scot din casă.

— Ăsta e ultimul tău cuvânt?

— Mi-am spus deja ultimul cuvânt la telefon. Tot ce spun aici e oricum în plus. Comandă-ți un taxi și du-te la gară. Mă întorc într-o oră și vreau să găsesc locuința goală.

— Elke…!

— Altfel chem poliția.

— Și Walter?

— Și Walter, a răspuns și a ieșit.

Am auzit-o vorbind încet cu Kaminski, apoi am auzit ușa de la intrare închizându-se. M-am frecat la ochi, m-am dus apoi la masa de oaspeți, am luat unul dintre pachetele de țigări ale lui Elke și m-am gândit dacă ar trebui să plâng. Am aprins o țigară, am pus-o în scrumieră și m-am uitat la ea cum se face scrum. Apoi mi-a fost mai bine.

M-am întors în bucătărie. Kaminski ținea în mâini un creion și un bloc de desen. Își lăsase capul pe un umăr și ținea gura deschisă; părea că visează sau că ascultă pe cineva. Abia câteva secunde mai târziu am observat că desena. Mâna îi aluneca încet pe hârtie: arătătorul, inelarul și degetul mic erau întinse, ținea creionul cu degetul mare și cel mijlociu. A făcut o spirală, fără să se întrerupă. În unele locuri, parcă la întâmplare, spirala făcea mici valuri.

— Pornim la drum? a întrebat.

M-am așezat lângă el. Degetele i s-au încovoiat, în mijlocul foii a apărut o pată. A trasat câteva linii din încheietură și a pus blocul de desen deoparte. Abia când m-am uitat mai atent, pata s-a adeverit a fi o piatră, iar spirala erau cercurile iscate de piatră pe suprafața apei în momentul în care căzuse, stropind în jur. Pe suprafața apei se mai zărea și imaginea vag oglindită a unui copac.

— E reușit, am spus.

— Așa ceva puteți până și dumneavoastră.

A rupt foaia, a băgat-o în buzunar și mi-a întins blocul de desen și creionul. Apoi și-a pus palma pe mâna mea.

— Imaginați-vă ceva ușor.

M-am gândit la o casă, o casă ca acelea pe care le desenează copiii. Două ferestre, un acoperiș, un coș, o ușă. Mâinile noastre au început să se miște. L-am privit: nasul lui ascuțit, sprâncenele ridicate, i-am auzit șuierul respirației. M-am uitat peste hârtie. Pe ea apăruse deja acoperișul, hașurat în linii subțiri, parcă de zăpadă sau iederă, apoi un zid, o fereastră era deschisă și o arătare măruntă, făcută din câteva linii, stătea pe ea sprijinită într-un cot, acum ușa. Mi-am dat seama că acesta era chiar un original, că, dacă reușeam să îl conving să semneze, aș fi putut să îl vând chiar bine, ușa era ușor strâmbă, al doilea perete, din asta poate că aș fi putut să îmi iau chiar o mașină, dar al doilea perete n-a mai atins acoperișul, creionul a alunecat pe marginea de jos, ceva nu mai mergea; Kaminski mi-a dat drumul la mână.

— Ei?

— Mergem, i-am răspuns dezamăgit.

— Mergem?

— Desigur.

— Luăm iarăși trenul?

— Trenul? m-am gândit puțin.

Cheile de la mașină trebuiau să fi rămas încă în buzunarul de la pantaloni, mașina era încă acolo unde o parcasem cu o seară în urmă. Elke nu se întorcea oricum decât într-o oră.

— Nu, astăzi nu.

XII

De această dată am mers numai pe autostradă. Tipul de la casă mi-a refuzat cartea de credit, iar eu l-am întrebat atunci ce job bun o fi ratat, el mi-a spus să plătesc și să dispar și mi-a luat ultimii bani pe care îi mai aveam. Am mărit viteza, forța motorului m-a împins moale în scaun. Kaminski și-a scos ochelarii și a scuipat. Puțin mai târziu a adormit.

Pieptul i se ridica și cobora la intervale egale, gura îi era deschisă, firele din barbă i se vedeau din ce în ce mai clar; amândoi nu ne mai bărbieriserăm de două zile. A început să sforăie. Am pornit radioul, un pianist de jazz interpreta acorduri din ce în ce mai complicate, Kaminski a început să sforăie mai puternic, am dat radioul mai tare. Bine că dormea acum, după-amiază nu mai aveam să mergem într-un hotel, aveam să ne întoarcem imediat. Urma să îi dau lui Elke mașina înapoi, dacă ea avea să insiste, îmi luam și valiza cu mine și îl duceam pe Kaminski cu trenul acasă. Lipsea doar scena centrală, marea reîntâlnire cu Therese în prezența prietenului și biografului său.

Am închis radioul. Liniile albe ale autostrăzii goneau în întâmpinarea noastră, am depășit două tiruri pe partea dreaptă. Totul era, m-am gândit, povestea lui. O trăise, acum se apropia de sfârșit, iar eu nu făceam parte din ea. Sforăitul s-a oprit o clipă, de parcă mi-ar fi citit gândurile. Viața lui. Și a mea? Povestea lui. Aveam eu una oare? Un Mercedes mergea atât de încet, încât a trebuit să îl depășesc pe banda de urgență; am claxonat, am luat-o în stânga și l-am obligat să încetinească.

— Dar odată tot va trebui să ajung acolo.

Am gândit cumva cu voce tare? Am scuturat din cap. Dar aveam dreptate, cândva trebuia, ceva trebuia să fac. Aceasta era problema. Mi-am stins țigara. Așa fusese întotdeauna. Peisajul s-a schimbat, nu mai vedeam de mult dealuri, nici sate sau șosele; mi se părea că ne întoarcem în timp. Am ieșit de pe autostradă și am mers o vreme printr-o pădure: trunchiuri de copaci și umbrele încurcate ale crengilor. Apoi doar pajiști.

De când nu mai văzusem marea? Mi-am dat seama uimit că mă bucuram. Am apăsat pe accelerație, cineva a claxonat. Kaminski a tresărit, a bolborosit ceva în franceză și a adormit la loc, un firișor de salivă îi atârna în colțul gurii. Au început apoi să apară case din cărămidă roșie și, la scurt timp, indicatorul cu numele orașului. O femeie a trecut dreaptă strada. Eu am oprit, am lăsat geamul jos și am întrebat-o de adresă. Mi-a făcut un semn cu capul arătându-mi direcția. Kaminski s-a trezit, a fost cuprins de un acces de tuse, și-a tras răsuflarea, s-a șters la gură și m-a întrebat calm:

— Am ajuns?

Am mers spre capătul orașului. Numerele caselor nu erau trecute în ordine și a trebuit să trec de două ori pe aceeași stradă, până am găsit casa pe care o căutam. Am oprit.

Am coborât din mașină. Era vântos și rece și, dacă nu mă înșelam, se simțea mirosul mării.

— Am mai fost oare aici? a întrebat Kaminski.

— În niciun caz.

Și-a sprijinit bastonul în pământ și a încercat să se ridice. A oftat. Eu am ocolit mașina și l-am ajutat. Nu îl mai văzusem niciodată așa: avea gura strâmbă, fruntea încrețită, părea speriat, aproape îngrozit. Am îngenuncheat și i-am legat șireturile pantofilor. El s-a lins pe buze, și-a scos ochelarii și i-a pus pe nas.

— Am crezut atunci că mor.

L-am privit uimit.

— Și poate că ar fi fost mai bine. Totul în jur era greșit. Să mergi înainte, să te comporți de parcă totul ar mai avea vreun sens. Ca și cum n-ai fi murit deja. A fost așa cum a spus ea. A fost întotdeauna mai deșteaptă.

Mi-am deschis borseta și am bâjbâit după reportofon.

— Acea scrisoare a apărut într-o dimineață. Așa, pur și simplu.

Am apăsat cu degetul mare pe tasta de înregistrare.

— Și locuința goală. N-ați trecut niciodată prin așa ceva.

Înregistra oare aparatul prin borsetă?

— Tu crezi că ai o viață. Și dintr-odată se duce totul de râpă. Arta nu înseamnă nimic. Totul e doar o iluzie. Și știi asta și totuși trebuie să mergi mai departe.

— Să intrăm, am spus eu.

Era o casă ca toate celelalte: două etaje, un acoperiș țuguiat, ferestre, o grădină mică în față. Soarele era umbrit de nori. Kaminski respira greoi, m-am uitat la el îngrijorat. Am sunat la ușă.

Am așteptat. Maxilarele i se mișcau în gol, cu o mână mângâia mânerul bastonului. Și dacă nu era nimeni acasă? Nu mă gândisem la varianta asta. Am mai sunat o dată.

Și încă o dată.

A deschis un bătrân grăsuț. Avea păr alb și des, un nas borcănat și purta o jachetă largă de lână. L-am privit pe Kaminski, dar el n-a scos un cuvânt. Stătea îndoit de spate, sprijinit în baston, cu capul plecat și părea că ascultă ceva.

— Poate că am ajuns la o adresă greșită, am spus eu. O căutăm pe doamna Lessing.

Bătrânul grăsuț n-a răspuns. Și-a încrețit fruntea și m-a privit cu atenție pe mine, apoi pe Kaminski, apoi iarăși pe mine și a așteptat o explicație.

— Nu locuiește aici? am întrebat eu.

— Știe că venim, a spus Kaminski.

— Ei, nici chiar așa, am spus eu.

Kaminski s-a întors încet către mine.

— Am vorbit cu dumneaei, am continuat, dar nu sunt sigur dacă știe toată situația. Vreau să zic… în principiu a fost de acord, dar…

— Duceți-mă înapoi la mașină, a spus Kaminski.

— Doar nu vorbiți serios!

— Duceți-mă înapoi la mașină.

Niciodată nu-i sunase vocea așa. Am deschis gura și am închis-o la loc.

— Dar intrați, vă rog! a spus bătrânul domn. Prieteni de-ai lui Theschen?

— Cam așa ceva, i-am răspuns.

Theschen?

— Eu sunt Holm. Theschen și cu mine suntem… Mă rog, ne-am adunat și noi. Ne petrecem iarna vieții împreună, a zâmbit. Theschen e înăuntru.

La brațul meu, Kaminski a părut că nu vrea să se miște deloc. L-am tras înspre ușă, la fiecare pas, bastonul lui lovea parchetul.

— Tot înainte! a spus Holm. Dați-mi mie hainele. Am ezitat, dar nu aveam ce haine să lăsăm. Un coridor scurt

cu un covor colorat și o carpetă pe care scria *Bine ați venit.* Pe trei cârlige de cuier stăteau atârnate o grămadă de jachete de lână, pe jos erau înșirate perechi de pantofi. Un tablou în ulei înfățișa un răsărit de soare, sub care țopăia un iepure printre flori. Am scos reportofonul și l-am băgat cu grijă în buzunarul gecii.

— Urmați-mă! a spus Holm și a intrat în camera de zi. Theschen, ia ghicește! s-a întors după noi. Mă scuzați, cum spuneați că vă cheamă?

Am așteptat, dar Kaminski n-a scos un cuvânt.

— El este Manuel Kaminski.

— Te cunoaște de demult, a spus Holm. Îți amintești?

O cameră luminoasă cu ferestre largi, cu flori în glastre, cu tapet, masă rotundă, o servantă în care se înghesuiau farfurii de porțelan, un televizor în fața unei canapele, un fotoliu și o măsuță, pe perete un telefon, lângă el fotografia unei perechi în vârstă și o copie după *Nașterea lui Venus* a lui Boticelli. În fotoliu stătea o doamnă în vârstă. Fața ei rotundă, plină de riduri, era încadrată de părul alb. Purta o jachetă de lână roz cu o floare cusută pe piept, o fustă în carouri și papuci de casă. A închis televizorul și ne-a privit întrebătoare.

— Theschen nu aude prea bine, a spus Holm. Prieteni! De demult! Kaminski! Îți amintești?

S-a uitat zâmbind înspre tavan.

— Desigur, a spus ea și a dat din cap, părul a fluturat. De la firma lui Bruno.

— Kaminski! a strigat Holm.

Kaminski m-a strâns atât de tare de braț, că m-a durut.

— Dumnezeule! a spus ea. Tu?

— Da, a răspuns el.

Câteva secunde s-a lăsat tăcere. Mâinile ei mici, parcă tăiate în lemn, mângâiau telecomanda.

— Iar eu sunt Sebastian Zöllner. Am vorbit la telefon. V-am spus doar că mai devreme sau mai târziu…

— Vreți prăjituri?

— Poftim?

— Mai întâi trebuie să fac cafea. Așezați-vă!

— Foarte drăguț din partea dumneavoastră, am spus eu.

Am vrut să îl conduc pe Kaminski la un scaun, dar n-a vrut să se miște.

— Am auzit că ai devenit celebru.

— Tu ai prevestit asta.

— Ce-am făcut eu? Doamne, dar așezați-vă. E atât de mult de-atunci, a spus arătând înspre scaunele libere.

Am încercat încă o dată să îl împing pe Kaminski spre un scaun, dar nimic.

— Când v-ați cunoscut? a întrebat Holm. Trebuie să fie mult de-atunci, Theschen nu a povestit niciodată despre asta. A trecut prin multe.

Therese a chicotit.

— Da, da, așa este, nu trebuie să roșești. Două căsătorii, patru copii, șapte nepoți. E ceva, nu?

— Da, am răspuns eu. Într-adevăr.

— Îmi provocați agitație, dacă nu vă așezați, a spus ea. Nu e confortabil așa. Nu arăți prea bine, Miguel, stai jos.

— Manuel!

— Da, da. Așază-te.

L-am împins cu toată puterea înspre canapea, el s-a împiedicat, s-a întins după spătar și s-a așezat. M-am așezat lângă el.

— Mai întâi câteva întrebări, am spus eu. Aș dori să aflu de la dumneavoastră…

A sunat telefonul. Ea a apucat receptorul, a strigat „Nu!” și a închis.

— Copiii din vecini, a spus Holm. Își schimonosesc vocile în fel și chip și cred că noi nu ne dăm seama. S-au pus cu cine nu trebuie!

— Cu cine nu trebuie, a râs ea mândră.

Holm a ieșit. Am așteptat: care dintre ei avea să vorbească mai întâi? Kaminski stătea aplecat, Therese se juca zâmbind cu nasturii de la jachetă; la un moment dat a dat din cap, de parcă i-ar fi trecut o idee interesantă prin minte. Holm a intrat cu o tavă: farfurii, furculițe, o prăjitură maronie și plată. A tăiat-o în bucăți și mi-a dat o felie. Era uscată, greu de mestecat, aproape imposibil de înghițit.

— Deci, mi-am dres eu glasul, ce-ați făcut atunci, după ce ați plecat?

— Plecat? a întrebat ea.

— Plecat, a spus Kaminski.

A zâmbit în gol.

— Ați dispărut ca din senin.

— E în stilul lui Theschen, a spus Holm.

— Am luat trenul, a început ea încet, și am plecat în nord. Am lucrat ca secretară. Eram foarte singură. Sombach, așa îl chema pe șeful meu, dicta întotdeauna prea repede și trebuia să corectez și scrisorile lui. Apoi l-am întâlnit pe Uwe. După două luni ne-am căsătorit, s-a oprit și s-a uitat la mâinile ei noduroase pe care apăruseră pete de bătrânețe. Pentru un moment zâmbetul i-a dispărut și privirea i-a devenit pătrunzătoare. Îți mai amintești de compozitorul acela oribil?

Eu m-am uitat la Kaminski, dar el a părut că nu înțelege despre cine vorbește ea. Trăsăturile ei s-au luminat, apoi a zâmbit iarăși:

— Ai uitat cafeaua.

— Aoleu! a spus Holm.

— Cine dorește… am zis eu.

— Cine nu dorește înseamnă că are deja, a răspuns el rămânând pe loc.

— Am avut împreună doi copii. Maria și Heinrich. Da-i știi oricum.

— De unde să-i știu? a întrebat Kaminski.

— Uwe a avut un accident de mașină. I-a apărut cineva în față, unul beat. A murit pe loc. N-a suferit.

— E important, a răspuns încet Kaminski.

— E cel mai important. Când am auzit, am crezut că mor și eu.

— Ei, doar zice așa, s-a băgat Holm. E foarte puternică, de fapt.

— Doi ani mai târziu m-am măritat cu Bruno. De la el îi am pe Eva și pe Lore. Lore locuiește mai încolo, pe strada paralelă cu noi. Trebuie să mergeți tot înainte, a treia la stânga, apoi încă o dată la stânga. Și ați ajuns.

— Unde? am întrebat eu.

— La Lore.

Câteva momente a fost liniște. Ne-am privit mirați unul pe celălalt.

— Doar vreți să mergeți într-acolo!

Telefonul a sunat, ea a luat receptorul, a strigat „Nu!” și a închis. Kaminski și-a împreunat mâinile, bastonul a căzut pe jos.

— În ce domeniu lucrați? a întrebat Holm.

— Este artist, a răspuns ea.

— Ah, a făcut Holm ridicând sprâncenele.

— E cunoscut. Ar trebui să mai citești în ziare și altceva, nu doar pagina de sport. A fost foarte bun.

— E mult de-atunci, a spus Kaminski.

— Oglinda asta, a continuat ea. Atât de străină. Prima dată când tu ai făcut ceva care nu…

— Ce mă enervează pe mine, s-a băgat Holm, sunt acele tablouri din care nu înțelegi nimic. Dar nu pictați așa ceva, nu?

Până să reușesc să mă feresc, mi-a mai pus o bucată de prăjitură în farfurie; era cât pe ce să cadă pe jos când am vrut să trag farfuria. M-am umplut de firimituri. Holm a început să povestească deodată cum a făcut el produse naturiste, despre mica lui fabrică: gel de duș, ceaiuri, creme împotriva febrei musculare; că astăzi nu mai găsești așa ceva, că începe să decadă însăși ființa lucrurilor.

— Ființa lucrurilor! a strigat. Sigur nu doriți cafea?

— M-am gândit întruna la tine, a spus Kaminski.

— Dar e atât de mult de-atunci, a spus ea.

— M-am întrebat… Kaminski s-a oprit.

— Da?

— Nimic. Ai dreptate. E mult de-atunci.

— Ce anume? a întrebat Holm. Dacă tot ați început, spuneți!

— Îți amintești de scrisoarea ta?

— Ce s-a întâmplat cu ochii tăi? a întrebat ea. Ești artist. Nu ți-e greu?

— Îți amintești de scrisoarea ta?

M-am aplecat, i-am ridicat bastonul de pe jos și i l-am pus în mână.

— Cum așa? Eram atât de tânără.

— Și?

Fața ei a devenit brusc gânditoare.

— Nu știam nimic atunci.

— Ei, nu știai chiar atât de puțin.

— Exact asta voiam să spun, s-a băgat Holm. De fiecare dată când o întreb pe Theschen…

— Țineți-vă gura! i-am spus.

Holm a tras aer în piept și s-a holbat la mine.

— Nu, Manuel. Chiar nu-mi mai amintesc nimic. Colțurile gurii i s-au ridicat, fruntea i s-a descrețit, a întors telecomanda în palmă fără să-și îndoaie degetele.

— Dar să vă spun cea mai bună poveste, s-a băgat Holm. Era când Theschen a împlinit șaptezeci și cinci de ani și toți erau de față: copii, nepoți, în sfârșit, erau toți împreună. Nimeni n-a lipsit. Și când am cântat *For she's a jolly good fellow,* exact în momentul în care, în fața tortului mare…

— Cu șaptezeci și cinci de lumânări, a spus ea.

— Ei, nu chiar atâtea, nu era atât de mare. Știți ce a spus ea atunci?

— Ba avea șaptezeci și cinci de lumânări!

— Trebuie să plecăm, a spus Kaminski.

— Știți ce a spus ea atunci? Holm a fost întrerupt de soneria de la ușă. Ei!

S-a ridicat și a ieșit pe hol, s-a auzit cum vorbește rapid și emoționat cu cineva afară.

— De ce nu ai venit niciodată până acum? a întrebat ea.

— Dominik mi-a spus că ai fi murit.

— Dominik? am întrebat. Dar mi-ați spus că nu îl cunoașteți.

Kaminski s-a frecat pe frunte, Therese m-a privit mirată, amândoi păreau că uitaseră de prezența mea.

— A spus el asta? a întrebat ea. De ce?

Kaminski n-a răspuns.

— Eram tânără, a continuat Therese. Când ești tânăr faci lucruri ciudate. Eram altcineva atunci.

— Aici ai dreptate.

— Tu arătai altfel. Erai mai solid și… aveai atâta putere. Atâta energie. Când stăteam mult cu tine, începeam să amețesc, a oftat Therese. Tinerețea e o boală.

— Febra rațiunii.

— La Rochefoucauld, a râs ea încet.

Kaminski a zâmbit o clipă, s-a aplecat și a spus ceva în franceză.

Ea a zâmbit iarăși.

— Nu, Manuel, pentru mine nu. Ba totul a început de atunci.

O vreme s-a așternut iarăși liniștea.

— Păi ce-ai spus atunci? a întrebat el vesel. La ziua ta?

Holm s-a întors.

— Doamna n-a vrut să intre, a spus că așteaptă. Doriți acum o cafea?

— E deja târziu, a răspuns Kaminski.

— Foarte târziu, am spus și eu.

— Dar abia ați venit!

— Am putea să ne uităm împreună la televizor, a spus ea. Acuși începe *Vrei să fii miliardar?*

— Köhler este un moderator bun! a întărit Holm.

— Am citit că se însoară în curând, a continuat Therese.

Kaminski s-a aplecat și mi-a întins mâna, eu l-am ajutat să se ridice. Mi s-a părut că mai voia să spună ceva; am așteptat, dar nu a mai zis nimic. Mă ținea ușor de braț, aproape că nici nu-l simțeam. Am simțit în buzunar reportofonul încă mergând. Aproape că uitasem de el. L-am închis.

— Veniți des pe aici? a întrebat Holm. Trebuie să mai treceți pe la noi. Nu-i așa, Theschen?

— O să ți-o prezint pe Lore. Și pe copiii ei, Moritz și Lothar. Locuiesc pe strada paralelă cu noi.

— Foarte frumos, a răspuns Kaminski.

— Ce fel de artă faceți de fapt? a întrebat Holm. Am ieșit pe coridor, Holm ne-a deschis ușa. M-am întors, Therese venise după noi.

— Drum bun, Miguel! a spus ea încrucișându-și brațele. Drum bun!

Am trecut prin grădinița din fața casei. Nu era nimeni pe stradă. Doar o femeie care se plimba încoace și încolo. Am observat că lui Kaminski îi tremura mâna.

— Conduceți cu grijă! a spus Holm.

Kaminski s-a oprit și și-a ridicat mâna liberă, cea cu bastonul, și și-a pus-o pe față.

— Îmi pare rău, i-am spus încet.

Nu puteam să îl privesc. Se făcuse frig, mi-am închis geaca. El atârna greu de brațul meu.

— Manuel! i-am spus.

N-a răspuns. Femeia s-a întors și a venit înspre noi. Purta un pardesiu negru, iar părul îi flutura în vânt. De uimire, i-am dat drumul brațului lui Kaminski.

— De ce n-ai intrat? a întrebat Kaminski. Nu părea deloc mirat.

— El a spus că oricum nu mai aveați mult. Nu voiam să mai prelungesc totul, a spus Miriam și s-a întors spre

mine. Acum dați-mi cheile de la mașină!

— Poftim?

— Voi duce eu mașina înapoi. Am avut o lungă discuție la telefon cu proprietara. Mi-a spus că, dacă vă împotriviți, să fac o plângere la poliție pentru furt.

— Dar n-a fost un furt!

— Cealaltă mașină, a noastră, a fost între timp găsită. În parcarea unui popas. Avea și o scrisoare de mulțumire foarte politicoasă. O vreți?

— Nu!

L-a apucat pe tatăl ei de braț, eu am deschis portiera, iar ea l-a ajutat să se așeze pe bancheta din spate. El a oftat puțin, buzele i s-au mișcat în gol. Ea a închis portiera. Eu mi-am scos nervos pachetul de țigări din buzunar. Nu mai aveam decât o singură țigară.

— Îmi voi îngădui să vă trimit facturile pentru zborul meu încoace și pentru taxi. Vă promit că vă va costa scump.

Vântul îi ciufulea părul, unghiile ei erau roase până în carne. Amenințarea nu m-a speriat câtuși de puțin. Nu mai aveam oricum nimic, deci nu putea să îmi ia nimic.

— N-am făcut nimic rău.

— Sigur că nu, a spus ea și s-a sprijinit pe capota mașinii. Acolo înăuntru e un bătrân chinuit de fiica sa, nu-i așa? Nimeni nu i-a spus până acum că iubirea lui din tinerețe încă mai trăiește. Voiați doar să îi dați o mână de ajutor.

Am ridicat din umeri. În mașină, Kaminski tot dădea din cap, buzele i se mișcau.

— Așa și este.

— De unde credeți că știu această adresă?

Am privit-o încurcat.

— O cunosc de mult. Am vizitat-o acum zece ani. Ea mi-a dat scrisorile de la el, iar eu le-am distrus.

— Ce-ați făcut?

— El a vrut asta. Am știut amândoi dintotdeauna că va veni la un moment dat cineva ca dumneavoastră.

Am făcut un pas înapoi și am simțit în spate gardul grădinii.

— El a vrut de fapt să nu o mai vadă niciodată. Dar de la operație încoace a devenit sentimental. Ne-a rugat pe toți, pe mine, pe Bogovic, pe Clure, pe toți cei pe care îi știe. Nu mai cunoaște multă lume. Voiam să îl

cruțăm de așa ceva. Probabil i-ați spus ceva de i-a intrat în cap iarăși această idee.

— De ce anume voiați să îl cruțați? De o întâlnire cu această bătrână stupidă? Și cu acel idiot?

— Acel idiot este un om deștept. Bănuiesc că a făcut tot posibilul să salveze situația. Nu știți cât de ușor și cât de mult îi place lui Manuel să plângă. Nu știți cât de rău ar fi putut să iasă totul. Iar această bătrână s-a eliberat de mult de el. A avut o viață în care el n-a mai avut nicio însemnătate, a spus Miriam și s-a frecat pe frunte. Nu multora le-a reușit acest lucru.

— E slăbit și bolnav. Nu mai manipulează pe nimeni acum.

— Nu? Când mi-ați vorbit de închisoare, n-am putut să mă abțin să nu râd. Atunci am știut că vă are și pe dumneavoastră la degetul mic, ca pe noi toți. Nu v-a făcut să furați două mașini și să îl duceți prin jumătate de Europă?

Mi-am pus țigara în gură.

— Pentru ultima oară. Nu am…

— V-a povestit de contract?

— Care contract?

Când a întors capul, mi-am dat seama pentru prima oară de asemănarea cu tatăl ei.

— Cred că îl cheamă Bahring. Hans…

— Bahring?

A încuviințat din cap.

— Hans Bahring.

M-am sprijinit de gard. O sârmă m-a înțepat în palmă.

— Pentru o serie de articole într-o revistă. Despre Richard Rieming, Matisse și Parisul de după război. Amintiri despre Picasso, Cocteau și Giacometti. Manuel a vorbit ore în Șir cu dânsul.

Am aruncat țigara fără s-o sting. M-am apucat de gard mai strâns, cât de strâns am putut.

— Dar asta nu înseamnă că ne-ați cotrobăit degeaba prin casă.

Am dat drumul gardului. Din mână îmi curgea sânge.

— Poate că ar fi trebuit să vă spunem mai de mult asta. Dar vă rămâne restul: copilăria lui, lunga lui ședere în munți. Toată opera târzie.

— Nu are operă târzie.

— Corect, a răspuns ea, de parcă abia atunci și-a dat seama de acel lucru. Atunci va fi o carte destul de subțire.

M-am chinuit să respir calm. M-am uitat în mașină: maxilarele i se mișcau, mâinile îi înconjuraseră măciulia bastonului.

— Unde mergeți acum? am întrebat și vocea mi s-a părut ca venind de undeva departe.

— Caut un hotel, a răspuns ea. El a…

— Sărit peste somnul de prânz.

A dat din cap.

— Iar mâine ne întoarcem acasă. Voi returna mașina, apoi vom lua trenul. El…

— Nu merge cu avionul.

A zâmbit. Când i-am întâlnit privirea, am înțeles că o invidia pe Therese. Faptul că nu avusese niciodată altă viață decât cea a tatălui ei, faptul că nici ea nu avea o poveste. Ca mine.

— Medicamentele lui sunt în torpedou.

— Ce s-a întâmplat cu dumneavoastră? a întrebat ea. Arătați altfel.

— Altfel?

A încuviințat din cap.

— Pot să îmi iau rămas-bun de la el?

Ea s-a dat înapoi și s-a sprijinit de gard. Am deschis portiera dinspre scaunul șoferului. Îmi simțeam genunchii încă moi, îmi făcea bine să stau jos. Am închis portiera, ca ea să nu audă ce vorbim.

— Vreau la mare, a spus Kaminski.

— Ați discutat cu Bahring.

— Așa îl cheamă?

— Nu mi-ați spus nimic de asta.

— Un tânăr prietenos. Foarte cultivat. Nu-i așa? Am dat din cap.

— Vreau la mare.

— Voiam să îmi iau rămas-bun de la dumneavoastră.

— Nu veniți cu noi?

— Nu cred.

— Poate că vă veți mira, dar îmi place de dumneavoastră.

Nu știam ce să răspund. Într-adevăr m-am mirat.

— Mai aveți cheile de la mașină?

— De ce?

Faţa i s-a încreţit de riduri, nasul i s-a ascuţit.

— Ea nu vrea să mă ducă la mare.

— Şi?

— N-am fost niciodată la mare.

— Nu se poate!

— Când eram copil n-am fost la mare. Mai târziu nu m-a mai interesat. La Nisa voiam doar să-l văd pe Matisse. Am crezut că mai am mult timp la dispoziţie pentru mare. Acum ea nu vrea să mă ducă. Asta e pedeapsa.

M-am uitat spre Miriam. Stătea sprijinită de gard şi ne privea nerăbdătoare. Am scos cu grijă cheile din buzunar.

— Sunteţi sigur? am întrebat.

— Sigur.

— Sigur-sigur?

El a încuviinţat din cap. Am mai aşteptat o secundă. Apoi am de blocat portierele, cu un clic s-au închis toate. Am băgat cheile în contact şi am pornit motorul. Miriam a sărit în picioare şi s-a prins de portieră. Când am pornit, a încercat să deschidă, când am băgat în viteză, a dat cu pumnul în geam, buzele au părut că spun un cuvânt, pe care însă nu l-am înţeles. A alergat un timp pe lângă noi, apoi am văzut-o în oglinda retrovizoare cum se opreşte în loc, îşi lasă mâinile să cadă de-a lungul corpului şi ne priveşte. Brusc mi s-a făcut atât de milă de ea, încât am vrut să opresc.

— Nu opri! a spus Kaminski.

Strada s-a lărgit, casele au trecut pe lângă noi, la scurt timp ieşisem deja din sat. Eram în câmp deschis.

— Ştie încotro mergem, a spus el. Va lua un taxi şi va veni după noi.

— De ce nu mi-aţi spus nimic de Bahring?

— A fost vorba doar de Paris şi de sărmanul Richard. Vă rămâne restul. E destul.

— Nu, nu e destul.

Şoseaua a făcut o curbă, în depărtare am văzut zidul artificial făcut de un dig. Am mers pe marginea străzii şi am oprit.

— Ce s-a întâmplat? a întrebat Kaminski.

— Un moment, i-am răspuns şi am coborât.

În spatele nostru se mai vedeau casele din sat. Mi-a întins braţele. Mirosea a iarbă de mare, vântul bătea cu

putere. Deci nu aveam să ajung celebru. N-avea să iasă nicio carte, nu aveam să primesc niciun post, nici la Eugen Manz, nici în altă parte. Nu mai aveam unde să stau, nu mai aveam nici bani. Nu știam încotro s-o apuc. Am tras cu putere aer în piept. De ce-mi era oare atât de ușor?

Am intrat înapoi în mașină și am pornit. Kaminski și-a împins ochelarii pe nas.

— Știți de câte ori mi-am imaginat această vizită?

— *Vrei să fii miliardar?,* i-am răspuns. Bruno și Uwe. Domnul Holm și produsele lui naturiste.

— Și acel răsărit de soare.

Am încuviințat din cap și am derulat în minte toată scena: camera de zi, tapetul, vorbăria lui Holm, fața prietenoasă a bătrânei, tabloul de pe coridor.

— Un moment. De unde știți de el?

— De ce anume?

— M-ați înțeles bine. De unde știți de tablou?

— Ei, Sebastian.

XIII

Pe cer începuse să se întindă o rețea fină de nori. Aproape de mal marea era gri, în depărtare era argintie. Undeva mai încolo, pe nisip, zăcea o umbrelă de soare, la câteva sute de metri de noi un băiat înălța un zmeu, în depărtare, un cocker spaniel singuratic își târa lesa după el încoace și încolo; vântul purta înspre noi lătratul lui. Băiatul s-a prins de sfoara zmeului care flutura în vântul puternic, părea că în curând urma să se sfâșie. Un ponton, la care vara probabil acostau bărci, se întindea peste apă. Kaminski a pășit cu atenție alături de mine, îi era greu să-și țină echilibrul, nisipul i se lipea de pantofi. Pe jos era plin de scoici sparte. Valurile își trimiteau coamele de spumă înspre noi, se rostogoleau pe nisip și se retrăgeau.

— Vreau să stau jos, a spus Kaminski.

Își pusese iarăși pe el halatul, iar pânza boțită îl învelea. L-am sprijinit, el s-a lăsat în jos cu grijă. Și-a întins picioarele și și-a pus apoi bastonul lângă el.

— Să nu-ți vină să crezi. Puteam să fi murit fără să fi ajuns aici.

— N-o să muriți prea curând.

— Prostii! a spus și și-a lăsat capul pe spate, vântul îi flutura în păr, un val înalt ne-a stropit pe amândoi. Voi muri în curând.

— Trebuie… mi-a fost greu să acopăr cu vocea zgomotul valurilor… să mă întorc. Să-mi iau bagajele.

— Aveți în ele lucruri de care aveți nevoie?

M-am gândit o vreme. Cămăși, pantaloni, lenjerie și șosete, fotocopii ale articolelor mele, pixuri și hârtie, câteva cărți.

— N-am nimic.

— Atunci aruncă nimicul pe care-l ai.

M-am holbat în ochelarii lui fumurii. El a încuviințat din cap.

Mi-am luat borseta și am apucat-o încet pe ponton. Sub pașii mei, lemnul a început să scârțâie. Am mers până la capăt.

Am scos reportofonul. M-am uitat la el, l-am răsucit între degete, l-am pornit, după care l-am oprit. Apoi l-

am aruncat. S-a ridicat la suprafață printre valuri, o pată strălucitoare, a părut o clipă că stă pe loc, apoi s-a ridicat iar la suprafață. În cele din urmă a dispărut în apă. M-am frecat la ochi. Aveam un gust sărat pe buze. Am deschis borseta.

Am aruncat prima casetă, dar n-a zburat prea departe, era prea ușoară. La a doua m-am chinuit mai puțin, pe următoarea am lăsat-o pur și simplu să cadă, m-am aplecat și m-am uitat cum plutește câteva secunde, ridicată de un val, și cum e apoi înghițită de altul. Altele au plutit mai mult timp. Una a fost purtată ceva vreme înspre mal; a fost cât pe ce să ajungă la țărm, dar a fost până la urmă înghițită de alt val.

Am tras puternic aer în piept. În depărtare trecea un vapor; am recunoscut contururile punții, brațul lung al unei macarale, un stol de pescărușI care îl urma. Am scos carnetul de notițe.

Am răsfoit. Pagină cu pagină, toate pline de scrisul meu ininteligibil; între ele o grămadă de informații copiate din cărți sau ziare vechi, încontinuu literele *M.* Și *K* subliniate cu roșu. Am rupt prima pagină, am mototolit-o și am lăsat-o să cadă. Am rupt-o apoi pe următoarea. La scurt timp, în jurul meu marea se umpluse de cocoloașe de hârtie. Băiatul coborâse zmeul și mă urmărea cu atenție.

În buzunarul de la piept am mai găsit o bucată de hârtie: o amestecătură de linii, între care, acum deslușeam cât se poate de clar, apărea o figură umană. Am băgat-o înapoi în buzunar. Am scos-o apoi din nou și i-am dat drumul în apă. Valurile au înghițit-o pe loc. Băiatul a luat zmeul sub braț și s-a îndepărtat. Cargoul a scos un sunet înfundat și un norișor alb de fum. Umezeala mă pătrunsese până la piele. Mi se făcuse frig.

M-am întors pe mal. Cockerul spaniel se apropiase, îl căuta oare cineva? Borseta îmi atârna acum ușoară pe umăr, nu mai era decât aparatul de fotografiat înăuntru. Aparatul?

M-am oprit, l-am scos și l-am cântărit în palmă. Toată seria cu ultimele lui tablouri. Am pus degetul pe un buton, care avea să deschidă clapeta și să voaleze filmul.

Am ezitat.

Degetul s-a retras, ca de la sine. Am pus încet aparatul înapoi în borsetă. Mâine avea să fie o altă zi; aveam destul timp să mă gândesc. M-am apropiat de Kaminski și m-am așezat lângă el.

El a întins mâna.

— Cheile!

I-am dat cheile de la mașină.

— Spuneți-i că îmi pare rău.

— Căreia din cele două?

— Amândurora.

— Ce veți face acum? a întrebat el.

— Nu știu.

— Bine!

Am izbucnit în râs. L-am atins pe umăr, el a ridicat capul și și-a pus un moment mâna pe mâna mea.

— Mult noroc, Sebastian.

— Și dumneavoastră.

Și-a scos ochelarii și i-a pus lângă el.

— Și oricui din lume.

M-am ridicat în picioare și am luat-o încet înapoi, pășind pe nisipul care îmi trosnea sub picioare. Kaminski a întins o mână, câinele a venit înspre el și a început să îl adulmece. M-am întors. Atât de multe hotărâri. Cerul era jos și larg, valurile îmi ștergeau încet-încet urmele. Venise fluxul.

Romanele lui Daniel Kehlmann sunt publicate până în prezent în peste patruzeci de țări. *Eu și Kaminski* va fi ecranizat de Wolfgang Becker, regizorul filmului *Good Bye Lenin!*, cu Daniel Brühl în rolul principal.

Un roman ca un *road-movie*, alert și plin de umor, despre lumea artei și a presei și o satiră tăioasă la adresa amândurora. Tânărul ziarist Sebastian Zöllner e convins că a găsit calea spre celebritate: va scrie biografia lui Manuel Kaminski, un pictor care a ucenicit în preajma lui Matisse. Cândva, pânzele lui stranii au stârnit curiozitatea contemporanilor: e geniu sau impostor? Înainte de a afla adevărul, Zöllner îl răpește pe bătrânul artist, iar aventura lor se precipită, haotică, grotescă și plină de neprevăzut, spre un final de un comic absurd.

„Parcă niciodată Kehlmann nu și-a dat frâu liber ironiei ca în acest roman. ***Eu și Kaminski*** e categoric cea mai amuzantă carte a lui de până acum. Și cea mai aventuroasă."

Die Zeit

„Kehlmann ironizează egomania biografului obsedat de acuratețea detaliilor, plasându-și proza în spațiul strâmt și incomod dintre comedie și dramă."

Observer

„Romanul lui Daniel Kehlmann, deși pare jucăuș la suprafață, în subsol pune întrebări foarte serioase, însă, din fericire, refuză să ne ofere răspunsurile pe tavă."

Sunday Times

[1] „Sunteți chiar scriitorul?“ [...] „Cred că da.“ (engl.)

[2] „Înțeleg că noua dumneavoastră carte va apărea în curând. Care va fi titlul?“ (engl.)

[3] *Spaima falsificatorului* (engl.)

[4] „Genial! [...] Să mi-o trimiteți, o voi recenza!“ (engl.)

[5] „Așa, ca într-un exercițiu.“ (engl.)

[6] „Robert, povestește-ne despre romanul tău!“ (engl.)

[7] „N-aș îndrăzni să-l numesc roman, e mai degrabă un thriller modest pentru oameni simpli. Un bărbat află, din pură întâmplare, că o femeie care îl părăsise cu mult timp în urmă...“ (engl.)

[8] „Uimitor!“ (engl.)

[9] „E mai sigur.” (engl.)

[10] Știrile de seară. (germ.)

[11] „Pictat de un orb“ (engl.).

[12] Lumea vrea să fie înșelată (lat.).

[13] *Faust* de J.W. Goethe, Partea II, Actul III, *Crâng umbros*, traducere de Mihai Nemeș, Editura Paralela 45, Pitești, 2005.

Table of Contents

Cuprins
I
II
III
IV
V
VI
VII
VIII
IX
X
XI
XII
XIII

Table of Contents

Cuprins
I
II
III
IV
V
VI
VII
VIII
IX
X
XI
XII
XIII

Table of Contents

Cuprins	1
I	3
II	11
III	21
IV	29
V	40
VI	49
VII	63
VIII	74
IX	83
X	92
XI	101
XII	106
XIII	120